СРПСКА ВОЈСКА

ЛИСТ ВОЈСКЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ГОДИНА II БРОЈ 4 6. ФЕБРУАР 1993. 1.500 ДИН.

Генерал-мајор Ђорђе Ђукић

ИМАЋЕМО АКО НЕ БУДЕМО РАСИПАЛИ

СЛОМЉЕНА ОФАНЗИВА ЏИХАДА НА ДРИНУ

Митрополит дабробосански Николај

СВЕТИ САВА МИРОТВОРАЦ

Агресија на Републику Српску Крајину

МИНИРАЊЕ ВЕНСОВОГ ПЛАНА

Женева '93 (други и трећи део)

КРАЈ РАТА ИЛИ НОВИ ПОЧЕТАК?

Између два броја листа "Српска војска", а после прве, у Женеви су одржане друга и трећа рунда преговора о Југославији. Десило се још што-шта: извршена је смена администрације у Белој кући (више није Буш, него Клинтон); хрватске Оружане снаге извршиле су поново агресију на Републику Српска Крајина (уз чији благослов и менторство?); борци Војске Републике Српске, уз Божићне и Новогодишње празнике (понегде је било превише слављеничког луксуза, плаћеног, нажалост, непотребним жртвама), очували су и учврстиле своје одбрамбене положаје; Народна скупштина Републике Српске изабрала је нову Владу (срећна Нова!); муслимани, отпочињањем нове офанзиве у Подрињу и оружаним провокацијама по територији Савезне Републике Југославије, још једном на мировне иницијативе одговорили су својим недвосмисленим опредељењем за рат, настојећи изазвати међународну војну интервенцију као последњу шансу; жестоки и крвави оружани сукоби постројби ХВО и такозване Армије БиХ срушили су још једну "карту у кули" названој целовита, недељива и јединствена Босна и Херцеговина.

Повремено у сенци ових или других догађања, одвијала се, са прекидима, скоро цели месец, Женевска конференција, несумњиво најзначајнији међународни скуп на почетку 1993. године, која је имала за циљ да изнађе решење за престанак рата и успостављање трајног мира на просторима бивше Босне и Херцеговине. Догађај у центру политичке, дипломатске и медијске пажње код нас и у свету.

Шта је донела Женева?

Обективни посматрачи и добри познаваоци мукотрпности мировних преговора паралелно са говором оружја зараћених страна, још у условима грађанског, етничког и верског рата и, истовремено, различитих критеријума и односа утицајних међународних фактора, нису ни очекивали некакав планетарни обрт. У таквим ратовима успех је представнике зараћених страна довести за преговарачки сто и, ако је то пошло за руком, одржавати преговарачки процес. То је потребан минимум, који даје наду и шансу да се дође до решења за престанак рата и успостављање мира.

Женева, ни после друге и треће сесије, као што је познато, није успела решити задани проблем. Ипак, неки закључци се могу извести.

Прво, Женева је за исти преговарачки сто успела, после дужег времена, окупити представнике зараћених страна у бившој Босни и Херцеговини.

Друго, мада је стално угрожаван рад Конференције и постојала је опасност да прекине са радом (сценирање муслиманских офанзива за које су оптуживани Срби; сукоб ХВО и тзв. Армије БиХ у централној Босни; агресија хрватских Оружаних снага на територију Републике Српска Крајина под контролом Уједињених нација; притисци на све делегације), ипак је овај део у Женеви како-тако приведен крају.

Треће, делегација Републике Српске је, уз изузетне, понекад и ултимативне, притиске, прихватила предлог принципа за уставно уређење бивше Босне и Херцеговине, предложене од копредседника Женевске конференције Сајруса Венса и Дејвида Овена. Тиме је наша делегација, још једном, испољила високу кооперативност и направила велики искорак ка миру. Тај предлог су подржали и посланици Народне скупштине Републике Српске, свесни да ово решење продужава пут до коначног циља, одлучни да не одустају од права на самоопредељење, које им гарантују сви највиши међународни правни акти и уверени да им нико неће поклонити државу ако се сами за њу не изборе. Наша делегација је прихватила и мировни споразум. Није прихваћен предлог мапа провинција јер још има спорних територија.

Четврто, делегација Херцег-Босна је прихватила сва три понуђена документа. Ништа неочекивано, јер је то њихов стил понашања - све прихватају, а раде по своме. Уосталом, понуђеним решењима су добили изнад очекиваног, траженог и више од фактичког стања.

Пето, муслиманска делегација прихватила је само уставне принципе. Такође, није изненађење, јер ни предложена документа, ни фактичко стање, ни изблиза не одговарају идеји због које су повели истоверинке у безумни рат. Од њих смо научили да не долазе на преговоре, да их напуштају, да поводом њих сценирају масакре, отпочињу офанзиве и слично.

Шесто, прихваћеним уставним принципима осујећује се покушај стварања унитарне Босне и Херцеговине.

Седмо, изгледно је да се хипотека са Срба, као "јединог кривца" за рат на просторима бивше Босне и Херцеговине, постепено скида. Многи су прижељкивали и очекивали да наша делегација напусти преговоре или да паљанска скупштина каже "не". На њихову жалост, у свет је отишла вест да су Срби дали подршку документима - да су за мир.

Осмо, иако Женева није решила задани проблем до краја, мировни процес се не прекида, већ се предаје Савету безбедности да нађе решење.

Која је вредност постигнутог у Женеви и какво ће решење понудити Савет безбедности, време ће показати. Сасвим је извесно, Савету безбедности неће бити лако да докрајчи оно што није успела до краја решити Женева. Треба имати у виду и нове околности: агресију Хрватске на Републику Српска Крајина и напад на зоне под контролом Уједињених нација, што представља огроман изазов уз постојећи, као и директно укључивање нових земаља у решавање овог проблема (Русија, Кина). Какав ће став бити према хрватској агресији и атаку на Уједињене нације? Хоће ли Русија схватити да је на делу експеримент за решавање проблема бивших социјалистичких земаља?

Било како било, одлучност српског народа и његове Војске да сложно и одлучно истрају у борби и очувању достигнутог, уз изражену дипломатску кооперативност у тражењу мировног решења, незаобилазни су фактори које ће морати уважавати сви међународни субјекти укључени у решавање југословенске драме, а посебно у бившој Босни и Херцеговини.

Саво СОКАНОВИЋ

НАСЛОВНА СТРАНА:
25. засједање Народне Скупштине на Палама
фото: Б. МИЛОШЕВИЋ

ЗА СЛОВЕНЕ И ПРАВОСЛАВЉЕ

Новинар руског војног листа "Красная звезда" Сергеј Сидоров недавно је, након посјете Републици Српској, почео у своме листу да објављује серију текстова у којима, између осталог, говори и о доласку руских добровољаца.

"Европа је последњи пут видела Козаке непосредно после завршеног Првог светског рата, 1920. године. Француски и енглески бродови евакуисали су са Крима остатке Врангелове армије, побеђене у сукобу са Црвеном армијом у једној од одлучујућих битака у руском грађанском рату. Део те армије, око 10.000 Козака, нашао је уточиште у Србији, где су се војне јединице распустиле у миру. Данас, потомци ових Козака обећавају својој браћи по вери да ће их одлучно помагати уколико буду изложени страној интервенцији."

Овако почиње текст Сергеја Сидорова, а наставља се изјавом извесног Валерија Гончаренка кога је руски новинар срео током боравка у Београду. Резервни пуковник Црвене армије, потомак козачких породица примљених у Србији пре седам деценија, изјављује: "Поседујемо довољно добровољаца да формирамо корпус састављен од људи који имају искуства у савременом начину ратовања"

. Сидоров затим додаје да у Југославији већ има руских добровољаца, тачније речено, они се боре у српској армији у Босни и Херцеговини.

У чије име и зашто Руси желе да се боре у бившој Југославији? Сидоров је сигуран да би му сваки Козак на такво питање одговорио на исти начин: "За Словене, православље и за Русију." Слична формула примењивала се у старој руској армији која се борила заједно са Србима у Првом светском рату: "За веру, цара и отаџбину".

Овај текст су пренијела и нека свјетска гласила, међу којима и француски "Либерасион" који то веома ријетко чини. То је само знак да Запад није миран пред руским буђењем које је почело.

"СРПСКА ВОЈСКА"
Лист Војске Републике Српске. Издаје Центар за информисање Главног штаба Војске Републике Српске. Гл. уредник **пук. Саво Сокановић, одг. ур. ппор. Борислав Ђурђевић.** Редакција: **Драгољуб Јекнић, Ристо Мотика и Александар Петрановић.** Дописници: **Даворин Рељић** и **Миленко Шукало** (Бањалука), **Радмила Жигић** (Бијељина), **Вук Ковачевић** (Власеница), **Татјана Неретљак** (Сарајево) и **Обрен Жерајић** (Билећа), **Слободанка Радовић**, дактилограф. **Телефон и телефакс: 011/657-148 и 071/868-324, локал 395.** Рукописи се не враћају. Жиро рачун бр. **12900-637-3497 СДК Соколац (за Лист "Српска Војска").** Цијена 1500 дин. **ЗА БОРЦЕ БЕСПЛАТНО.**

25. засједање Народне Скупштине

"ДА" ЗА МИРНО

Након дводневне бурне и демократске расправе 19. и 20. јануара (на Богојављење и Јовањдан) Народна Скупштина Републике Српске, бирајући између "два зла", како су то рекли многи посланици, одлучила је да прихвати девет уставних принципа који су 12. јануара дефинисани у Женеви. Одлука се показала мудром, јер је "врућ кромпир" сада пребачен на другу страну - онима који су прижељкивали "не", како би у том случају и даље могли да наставе сатанизацију српског народа и означавају га као главног кривца за рат.

На самом почетку засједања посланицима се обратио др Радован Караџић, предсједник Републике и шеф наше делегације, који је прво објаснио понуђених девет принципа. Први принцип је, истакао је Караџић, одагнао оно због чега је муслиманска страна и повела рат, а то је унитарна Босна и Херцеговина.

Принцип број два се труди да предложене провинције немају међународно-правни персоналитет, али се оставља довољно простора за административно повезивање са другим државама и њиховим провинцијама. Затим, до новог устава се долази консензусом сва три народа. Овог пута имамо више шанси да избјегнемо лажи, преваре и прегласавање. Провинције ће такође имати своје уставе, своју власт и независно судство. Тај елеменат представља елеменат државности провинција.

Предложени уставни суд са већином небосанских чланова ће се бавити уставним питањима, људским правима или међународним гаранцијама, представља једну врсту страног протектората над БиХ, али нисмо били у могућности да то измијенимо, рекао је др Караџић.

Седми принцип говори о постепеној демилитаризацији БиХ, а то је и српски приједлог Лисабонском документу

МАПЕ НИСУ САСТАВНИ ДИО ПАПИРА

Осми принцип односи се на међународно признавање мањинских и људских права, на поштовање међународно признатих људских права и њихове гаранције, што је за нас прихватљиво, подвукао је предсједник Караџић.

Фото: Б. Милошевић

Након тога предсједник Караџић је посебно истакао: "Овај папир нам даје много мање него што сад имамо:, наиме, сада имамо државу коју смо створили сопственим снагама и по праву народа на самоопредјељење и творење државе.Та држава, Република Српска једини је државни организам који легално и легитимно функционише на просторима бивше Босне и Херцеговине. Измјеном устава укинули смо српске аутономне области које су твориле Републику Српску и које су у извјесној мјери личиле на предложене провинције. Дакле, овај папир нам нуди да се вратимо на фазу српских аутономних области. Кад смо у анализи полазили од тога шта ови принципи нама нуде, одлучили смо се за одбијање, али када смо промијенили поступак и у анализи кренули од тога шта ови принципи нуде централној власти као инструменту доминације над нама, одлучили смо да га условно прихватимо до ваше коначне одлуке. Наиме, иако нам папир нуди мање него што сада имамо, он нам ипак отвара перспективу да очувамо своје јединство, своју културу, традицију, вјеру, образовање, информисање и своју економију. Папир не нуди много могућности централној власти да доминира над нама.

Друге двије националне заједнице требало би да су, такође, задовољне, јер папир и њима нуди исто, тј. њихову потпуну аутономију на њиховим просторима. Против овог папира може бити само муслиманска страна због тога што тај папир укида оно на шта и иначе није имала право, тј. доминацију над Србима и Хрватима".

О следећим корацима Конференције у Женеви др Караџић је рекао да ће највеће искушење бити рад на мапама, али мапе нису саставни део овога папира и њихово усаглашавање тек предстоји.

Као гост засједања био је присутан и господин Горан Хаџић, предсједник Републике Српска Крајина, који је у свом поздравном говору, између осталог, рекао: "Ако одлука коју донесете, не дај Боже, донесе зло, ми ћемо и то зло подијелити са вама".

Републике Српске на Палама

РЈЕШЕЊЕ

НЕМА ОПУШТАЊА

Генерал-потпуковник Ратко Младић, командант Главног штаба Војске, за наш лист, непосредно по завршетку засједања, изнио је своје оцјене скупштинске одлуке, а уједно упутио и поруку војницима.

* Господине генерале, политичка одлука је да се каже "да" уставним принципима. Молимо Вас да дате Ваше виђење суштине те одлуке.

- У праву сте. То је политичка одлука и она је у духу нашег курса, јер смо ми и до сада били за мир и мирна рјешења. Наши војници сада не треба да се опусте, већ да остану доследни својим задацима одбране српског народа и територије. Не смијемо дозволити да нам се деси оно што се десило у селу Кравице и у неким другим мјестима гдје су муслимани упали, попалили село и масакрирали становништво. Зато нема опуштања.

Још није ништа потписано и сви документи се појединачно разматрају и тек тада, у покрету, евентуално може доћи до потписивања. Наши представници неће ништа потписати што је на штету нашег народа. Потписаћемо оно што је корисно за мир или што доприноси миру. Зато поручујем борцима да имају пуно повјерење у наш преговарачки тим. Ми ћемо учинити све, јер је и то део наше борбе. То је веома упорна и жилава борба за наше право да опстанемо на својим вековним огњиштима.

* Одговорност данашњег "да" за цио српски народ западно од Дрине је велика. Хрватска одавно звецка оружјем и припрема се за агресију на Републику Српска Крајина. Хоћемо ли у случају агресије у исти строј?

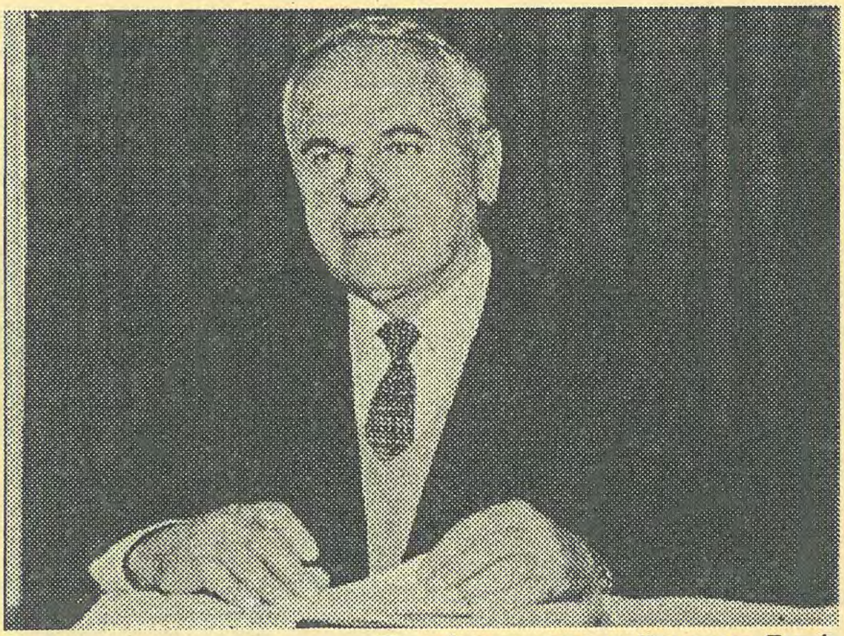
- Наша политика и стратегија су јасно зацртане. Ми немамо другог избора осим да будемо јединствени и одлучни у супротстављању свим видовима притисака и напада на наш народ и на наш суверенитет.

Скупштини су стигли многи телеграми од грађана, исељеника, организација, српских пријатеља из свијета, све до порука страних државника. Многи су препоручивали "да", многи "не", доста је било и оних који су скупштини дали до знања какву год одлуку донесе да ће је подржати.

Поруке су, између осталих, упутили и предсједник грчког Парламента, група руских депутата, предсједник Румуније Јон Илијеску, амерички конгресмен Џим Муди, некадашњи француски предсједник Жискар д'Естен...

Рад Скупштине на Палама пратило је неколико стотина страних и домаћих новинара, па је то било одлична прилика да се почне са пробијањем медијске блокаде. Већина страних новинара - утисак је, дошло је са предубјеђењем да ће се Срби одлучити за рат, па их је исход гласања шокирао. Са Пала су у свијет кренули извјештаји са ознакама "ексклузивно" и "хитно". Слика која је била искривљена почела је да се исправља.

НА 25. ЗАСЈЕДАЊУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ИЗАБРАНА НОВА ВЛАДА

Предсједник владе др Владимир Лукић
фото: Љ. Бартула

Изабрана је и нова Влада, на чијем је челу **др Владимир Лукић**. Потпредсједник Владе за привреду је **Бранко Остојић**, потпредсједник за унутрашњу политику је **др Витомир Поповић**, министар одбране пуковник **Душан Ковачевић**, министар унутрашњих послова **проф. Ратко Аџић**, министар индустрије **Боро Босић**, министар пољопривреде **Боривоје Сендић**, министар правосуђа и управе **Јово Росић**. **Др Алекса Буха** је и даље остао министар иностраних послова, а **Петра Марковић** министар финансија. Министар за урбанизам је **Радослав Брђанин**, министар за образовање, науку и културу је **др Љубо мр Зуковић**, министар трговине је **Миленко Станић**, а министар за информације **Мирослав Тохољ**. На челу ресора за питања бораца и жртава рата је **др Драган Ђокановић**. Министар вјера је **др Драган Давидовић**, саобраћаја и веза **Недељко Лаић**. **Велибор Остојић**, досадашњи министар информација, је у новој Влади министар без портфеља. За секретара Владе изабран је **Нећо Лакић**. У Влади је до даљњег остало упражњено мјесто министра за обнову, развој и економске односе са иностранством.

Приредио: Б. Ђурђевић

Генерал-мајор Ђорђе Ђукић,
помоћник команданта Главног штаба ВРС за позадину

ИМАЋЕМО АКО НЕ БУДЕМО РАСИПАЛИ

• Ни једна операција, ни једна борба нису биле обустављене или укочене због неизвршавања задатака које је у том делу имао систем позадинског обезбеђења • Сада властитом производњом обезбеђујемо нашој војсци највећи део средстава за успешно вођење рата • Све смо предузели да нам војник зиму дочека у топлој одећи и обући, да не кисне и да се не смрзава на првој линији • Сви Срби би морали знати да сваки непотребно испаљени метак у одређеном тренутку може значити - мање једна српска глава

Господине генерале, у свим ратовима, које су људи водили, позадинске службе имале су једну од главних улога. Молим Вас да кажете у чему је суштина те улоге?

- Почео бих мишљу једног од војних мислилаца, који је рекао: Најбоље донесена одлука тешко ће бити реализована ако није истовремено и материјално добро припремљена. У прошлости су бројне битке, чак и ратови, изгубљени што нису имали ваљану материјалну подршку. Сетимо се Наполеонових ратова и изгубљене битаке под Москвом, сетимо се припрема које је савезничка војска, да би се искрцала на европско тле,

Технику поправљамо најчешће на мјесту оштећења и дјеловања. Значи да екипе иду и раде управо тамо где је та техника доживела хаварије, а то је, предњи крај борбених дејстава.

морала чинити и колико је времена трошила, сетимо се заливског рата, из најновијег времена, колико су удружене снаге Запада, потпомогнуте и материјалним ресурсима на просторима извођења операција, морале потрошити времена да би се дефинитивно кренуло у извршавање непосредних борбених задатака. Ово све из разлога што се у рату, сваком рату, троше велика материјална средства и по количинама и по асортиману. Све то обезбедити, сортирати, превести, и оно што је веома битно, а некад се на то заборавља, и дотурити на право место, тражи и време и велике снаге. Напоменућу једну ствар: у артиљерији постоји неколико оруђа калибра 76 мм. За нестручног човека битно је дотурити муницију 76 мм, међутим, неретко, у случајевима када се то чини само по димензији калибра, права муниција оде на погрешно место. Хоћу овим примером да покажем да није у питању само утовар и бројање, него крајње стручан посао и одговоран рад. У рату се исто толико колико се довлачи мора и извући, и то је део позадине и служби које раде на овим пословима. Ми који радимо у позадини знамо шта значи ако се војнику не дотури храна, ако му не дође муниција, шта значи ако се не извуче рањеник и ако он зна да неће бити примљен и збринут. Све то чини сложеним рад позадинских служби у обезбеђивању да би се операција, од најмање до најсложеније, извела ваљано.

ЕКИПЕ ЗА ОДРЖАВАЊЕ НАЈЧЕШЋЕ РАДЕ НА ПРВОЈ ЛИНИЈИ

Лаици често мисле да су позадинске службе некако изван рата, изван ратне драме, да су мање изложена ратним страдањима. Наравно, то није тако?

- У овом нашем рату број жртава у позадини није ништа мањи него што је на предњем крају. То је и разумљиво, јер позадина и делови позадине извршавају задатке појединачно, често незаштићени, изложени, било у просторима где обављају своје задатке, ако нису у питању најкрупнији састави при високим командама, било непосредно у припреми задатака, или дотурајући и извлачећи материјална средства, до предњих линија на борбеном пољу и при непријатељској ватри. Пуно је примера који показују да је угроженост органа позадине објективно таква да нема никаквих разлога да се сматра да је позадина стварно у позадини. Ево, један пример: технику поправљамо најчешће на месту оштећења и деловања. Значи да екипе иду и раде управо тамо где је та техника доживела хаварије, а то је, предња зона борбених дејстава.

Већ се навршава десет мјесеци рата и ратних дејстава. Како је до сада функционисао систем позадинског обезбјеђења Војске Републике Српске?

- Систем позадинског обезбеђења почео је да се реализује у ненормалним околностима. Није био конституисан и организован као систем, није располагао одређеним материјалним резервама. Био је без кадрова. Деловао је појединачно и у мери у којој је степен организованости појединих јединица и делова тих јединица зависно од простора на коме су биле организоване. Но, упркос тешкоћама са којима се сусрео, систем се релативно брзо консолидовао и кроз досадашњи рад обезбедио

потребна материјална средства и све што је саставни део обезбеђења јединица. То потврђује чињеница да ни једна операција, ни једна борба, нису биле обустављене или укочене због неефикасности или неизвршавања задатака које је у том делу имао систем позадинског обезбеђења.

Један од главних задатака позадинских служби свакако је снабдијевање војске оружјем и муницијом. Како у том смислу стоји Војска Републике Српске?

- Нема рата у коме нема проблема, посебно када је у питању обезбеђење муниције. Заправо, треба схватити једно - рат се, у ствари, води муницијом. Без муниције, пушком и оруђем, не може се водити рат. Отуда, проблеми с муницијом су вишеструки. Савремена технологија је произвела тако разноврсну технику, високих технолошких достигнућа, па је снабдевање муницијом сложено. Ми смо се, водећи овај рат, ослонили превасходно на оно што је народ имао код себе у тренутку распада и извлачења ЈНА. Те резерве су биле почетне. На срећу, брзом организацијом позадинског система, и стављањем у функцију дела производње који се нашао на простору Републике Српске, захваљујући умешности и напорима стручних кадрова у Републици Српској, релативно брзо смо кренули у производњу муниције и на тај начин стварали услове да се оружана борба може несметано водити. Сада властитом производњом обезбеђујемо већи број калибара муниције потребне нашој војсци за извођење борбених дејстава. Релативно благовремено смо предузели кораке да нађемо оне који су спремни да нам помогну, пре свега у делу који се односи на снабдевање муницијом. Дубоко сам уверен да ће српски народ и Војска РС наћи пријатеље, и изван простора бивше Југославије, који ће им помоћи да ову своју борбу доведу до краја.

Снабдијевање животним намирницама такође је један од примарних задатака позадинске службе. С каквим се на том плану питањима и проблемима суочавате?

- Народ је у борбу кренуо у патикама, фармеркама, са комадом хлеба у торби. То су били и први почеци снабдевања народа који је полако почео да се обликује у Војску. Формирањем јединица предузели смо мере да што пре обезбедимо да нам војник може добити дневни оброк, да га како тако снабдемо потребном опремом, да му обезбедимо колико толико у ратним условима пристојан смештај и заштиту од хладноће. Треба рећи и то да је на просторима Републике Српске и територијама под контролом Војске Републике Српске остао део материјалних резерви бивше савезне државе и републике. Користећи их, обезбедили смо да нам војска до сада није била гладна, да су добијали неопходан део дневних оброка. У свим деловима Републике војска је на једнак начин храњена и у свему изједначена.

Ово је рат који ће бити запамћен по нечувеним злочинима и масакрима, не само над припадницима Војске, него и цивилима. Како су се позадинске службе организовале и шта све чине када је у питању спасавање, лијечење и оспособљавање рањених и обољелих?

- Овај је рат народни, а Војска је део народа. Рат је подигао народ, народ је војска, војска изводи све операције и има дубок ослонац у свом народу. Природно је, да дакле, здравствено збрињавање и војске и народа буде јединствено. Здравствено збрињавање ми данас имамо као јединствен систем. Војска има организован санитет. Она у свим приликама, на свим местима где нема цивилних органа здравствене службе, пружа помоћ становништву. Свуда тамо где војни капацитети не могу обезбедити збрињавање рањеника с фронта, то преузимају цивилне структуре. Сваки рањени борац је наш рањеник, и обавеза је укупног санитета, или здравствене службе, да му пружи помоћ, и то на најефикаснији начин. Постоје, ипак, проблеми: проблем недостатка кадрова, проблем недостатка лекова. На нашој територији нема ни једне фабрике која се бави производњом санитетског материјала. Резерве савезне државе и бивше војске су веома мале на овом простору. Највећим делом су остале под контролом противничке стране. То је отежавало да нам систем функционише. Али захваљујући напорима, пре свега здравствених радника, ми смо били, и јесмо, једна од војски за коју се с поузданошћу може казати да је на најнижи ниво свела време збрињавања рањеника од тренутка рањавања до његовог стављања под прави третман. Отуда ми међу рањеним војницима имамо веома мали број оних који су подлегли ранама.

Ова зима, бар до сада, није била тешка. Али, наравно, то не значи да се није благовремено мислило на зиму, зимске дане и зимски начин живота војске и народа као и начин одбране и ратовања у зимским условима. Шта су позадинске службе, којима руководите, предузеле и шта чини у том погледу?

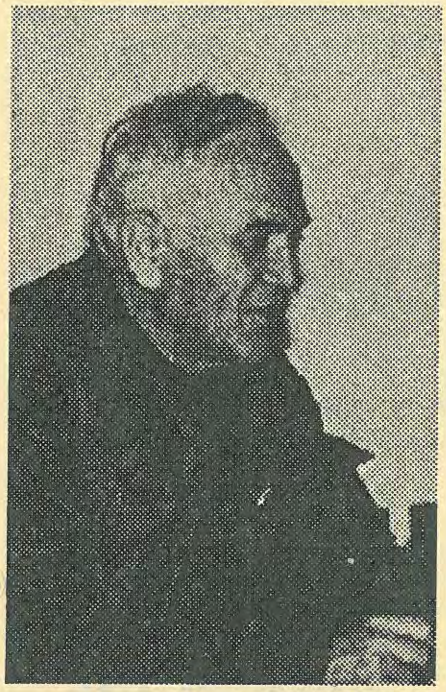
- Благовремено смо предузели низ мера да спремно дочекамо зиму и проблеме који се у зимском периоду јављају. Пошли смо од тога да обезбедимо појединца, преко њега и јединицу, а нисмо заборавили ни њихове породице. Прво смо обезбедили огрев. Све смо предузели да нам војник зиму дочека у топлој одећи и обући. Учињени су напори да се створе услови да нам војник и на првим линијама буде под кровом, заштићен од падавина, ниских температура. Није то било лако, из више разлога, материјалних, организационих. За све време, познато вам је, вођена су борбена дејства. Предузели смо и мере да јединице, за које се претпоставља да би могле бити у неком периоду одсечене од снабдевања, буду аутономне у смислу снабдевања и зимског збрињавања. У условима и на начин на који се овај рат води, није то свугде изведено како бисмо желели, али можемо бити задовољни и надам се да су највећим делом задовољни и припадници наше војске, макар, кажем, знамо да има још оних који нису обезбеђени како бисмо желели, а у првом реду зато што је у припремама за зиму један део онога што је било намењено војницима једноставно отишло мимо војних јединица.

Ни једна операција, ни једна борба, нису биле обустављене или укочене због неефикасности или неизвршавања задатака које је у том делу имао систем позадинског обезбеђења.

ЧУВАЊЕ И ОДРЖАВАЊЕ НАШИХ ПОТЕНЦИЈАЛА ЈЕ НАЈВАЖНИЈЕ ПИТАЊЕ

У рату се техника и наоружање користе под условима и на начине који доводе до многих кварова, ломова, неисправности. У којој мјери је техничка служба квалификована и оспособљена до оног степена да брзо и квалитетно одржава техничка и друга средства Војске?

- Сваки рат, па и овај, ставља на пробу технику и друга борбена средства у пуној мери. Техника и наоружање којим ратује наша војска, највећим делом је производена у нашим фабрикама. Показала се као веома квалитетна, поуздана, и прави је и поуздани саборац сваком

појединцу. Но, ништа није вечно. Не треба заборавити - рат немилосрдно троши ресурсе, па и ресурсе сваког појединачног средства, што значи да би оружје и оруђе могло да се употребљава у дужем периоду, неопходно је да се ресурси занављају. А они се занављају кроз квалитетно одржавање. Највећи број наших бораца, и командира, односи се добро према техници. Међутим, има и оних који заборављају да ништа није вечно, да ће се, ако му се не поклања одговарајућа пажња, брзо кварити, теже поправљати и бити брже избацивано из строја. Стварањем позадинског система, стварали смо и систем техничког обезбеђења. На нашу велику срећу остао је бројан кадар из бивше војске, технички образован кадар, изишли су бројни кадрови из предузећа која су остала на простору нашег противника. С тим кадровима техничка служба се ухватила у коштац да обезбеди исправност технике. Не иде све у мери како би желели. Не иде, јер још увек немамо довољан број кадрова и постоје тешкоће у обезбеђивању резервних делова. Има и неразумевања код појединих структура у ангажовању кадрова за одржавање технике. Но, надам се да сазревање свести, од појединца до највишег нивоа војске, овај проблем полако превазилазимо и да ћемо, уз укупно залагање сваког да уради оно што је у његовој моћи, и уз све веће ангажовање привреде и радних организација, које су оспособљене, и које оспособљавамо, створити услове да нам техника буде подвргнута свим видовима одржавања који пружају услове да за дужи период може бити употребљена за одбрану наше Републике.

Има ли расипања и шта се чини да сваки војник постане свјестан рационалне употребе средстава, једног, да тако кажем, домаћинског односа према материјалним и другим чиниоцима и елементима потрошње?

- Нажалост, расипања има. И неразумевања. Велика су материјална средства код појединаца. Нејасно је који су мотиви појединца да део материјалних средстава држи негде у трапу, на тавану, а неопходни су за одбрану српске државе. Има и некоректног односа према средствима. Расипање је и пуцање на славама, рођенданима, разним прославама. Сви Срби би морали знати да сваки непотребно испаљени метак у одређеном тренутку може значити - мање једна српска глава. Расипање је и коришћење бројних возила изван потреба борбених дејстава, неодржавања наоружања и опреме, бацање хране. Расипање је потреба појединаца да привуку себи мимо потреба, и одвлачење на тај начин отуда где су средства најпотребнија. Обавеза је свих структура, свих нивоа командовања, и сваког појединца, да добро размисле и у складу са материјалним могућностима одреде и свој однос према средствима која добијају.

Шта за Вас, команданта позадине Војске Републике Српске, значи коридор који повезује обје Крајине и Савезну Републику Југославију?

- У пракси је присутан термин "коридор". Рекао бих да је то простор којим струји или тече река материјалних добара намењених потребама обезбеђивања Војске. Он је, било да се довозе из западног дела у источни поједине врсте роба, или из источног у западни, једна двосмерна река без чијег тока позадински систем сигурно не би могао да обезбеди своју функцију, а тиме би и јединице биле онемогућене у снабдевању бројним средствима. Међутим, то није и не би смио бити "коридор". То је простор који припада српском народу и тако га треба називати. Простор који је можда нешто ужи, али простор који чини јединствену целину са оним простором на западу и оним простором на истоку.

А непријатељ? Шта мислите о могућностима непријатеља, о његовим привредним моћима, ресурсима и резервама? Колико ће он имати снаге да води овај рат? Или га већ води уз снажну подршку из иностранства?

- Да бисмо одговорили на ово питање, морамо се повратити на период пре рата. Иоле упућенијем пада у очи да су капацитети на простору бивше БиХ грађени у сливу реке Босне, реке Лашве, на простору десне обале Неретве. А коме данас тај простор припада? Зна се, и види се, да углавном припада непријатељској страни. Значи да је претходна држава, намерно или ненамерно, али у сваком случају градила капацитете тамо где је у већини био муслимански и хрватски живаљ. Не може се за то наћи оправдање ма колико би то неко и покушао. И с тог аспекта, оцењујући могућности противничке стране, могло би се закључити да имају на располагању ресурсе који им обезбеђују за дужи период вођење рата, јер имају и услове за производњу. Но, на нашу срећу, у тој индустрији је био ангажован добар део кадрова Срба, који су, напуштајући те погоне, мада су неки остали и даље тамо, учинили да је највећи део те индустрије онеспособљен за дужи временски период. Производња такве индустрије није та која би могла створити услове за дужи период вођења рата противнику. Треба, међутим, нагласити да наш непријатељ материјална средства и потпору за вођење рата добија и из света и да је тај начин снабдевања све квалитетнији. Помоћ ће услиједити и на плану санације оних

(Наставак на стр. 39)

Сви Срби би морали знати да сваки непотребно испаљени метак у одређеном тренутку може значити - мање једна српска глава. Расипање је и коришћење бројних возила изван потреба борбених дејстава, неодржавање наоружања и опреме, бацање хране. Расипање је потреба појединаца да привуку себи мимо потреба, и одвлачење на тај начин отуда где су средства најпотребнија. Обавеза је свих структура, свих нивоа командовања, и сваког појединца, да добро размисле и у складу са материјалним могућностима одреде и свој однос према средствима која добијају.

Гледано са стране

300 ДАНА РАТА У БИВШОЈ БиХ

Прве недјеље фебруара навршиће се десет мјесеци, или 300 дана, откако у бившој Босни и Херцеговини трају ратна дејства. Са апсолутном сигурношћу се може рећи да ни један од тих три стотине дана није прошао а да се негдје на босанскохерцеговачком ратишту нису водиле борбе, да нису падале људске главе, било војничке, било цивилне, било оних који су и пошли да се бију, било оних којима је једини наум био како да побјегну, да спасу своју главу, да остану живи и ни у шта се не мијешају.

Када се рат заврши, а једном ће се завршити, знаће се колико је, када и гдје погинуло војника, колико је села и насеља попаљено и срушено, колико је муниције истрошено, све ће бити предмет анализе и све ће се знати, али тешко да ће се икада сазнати колико је при свему томе страдало оних који су вјеровали, који још нису били ни дорасли да вјерују, који се ни од кога нису ни бранили, који нису били стасали ни за одбрану, ни за свијест о потреби одбране од људи.

И у нормалном животу човјека велико је три стотине ноћи и дана, а у рату то је једна вјечност. Не постоји у бившој нашој централној републици ни један живи људски створ који свих ових три стотине дана није живио у великом страху. Једни страхују од метака на фронту, једни од снајперских хитаца, једни су у страху због оних на положајима, у свакодневним акцијама, једни страхују од изненадних упада неке од многих немилосрдних група, терориста и дојучерашњих комшија и пријатеља, ријечју - све живо је обузето страхом и нико не зна шта ће га, и са које стране, и у ком облику, не сјутра, већ наредног тренутка и часа снаћи.

Добро би било када би се у овом часу могло из бивше Босне и Херцеговине написати за неки лист, посебно страни, нешто друго, охрабрујуће и ведрије, али, нажалост, овдје су заборављени многи празници и годови, много онога што је колико до јуче за све у Босни било заједничко. Отишло се у овоме рату толико далеко да је немогуће појмити неки разуман крај, неки завршетак.

Оно што је најтрагичније јесте чињеница да је муслиманска страна та која инсистира на апокалиптичној страни овога рата. Запрепаштава, данас, и након свега, јасно сазнање да муслиманским вођама ни на крај памети није да рат треба окончати, престати са свим овим ужасима, договорити се по сваку цијену. Сушта је истина да српски вођи и српски народ и нису хтјели рат, да се за рат нису ни припремали све до онога момента када је постало јасно да се без ратних сукоба неће проћи, и сушта је истина да српски вођи и српски народ и овога часа желе мир и достојанствене преговоре по свим питањима. Али је такође сушта истина да хрватски и муслимански вођи, не муслимански и хрватски народ, мир не желе, да ни једним личним чином не показују да су за мир и мирно рјешење проблема. Напротив, предузимају непрестано нова офанзивна дејства и не престају радити на својим капиталним задацима, које су себи поставили давно прије избијања ратних сукоба - Хрвати припајање одређених територија матичној држави Хрватској, муслимани стварање властите државе уз помоћ страних сила, уз подршку споља.

Основне проблеме, због којих је и дошло до рата у бившој Босни и Херцеговини, чак и да дође до војне интервенције споља, па чак да та војна интервенције и успије, да приволи српски народ да се одрекне својих циљева, да Алији Изетбеговићу омогући цјеловиту и независну државу Босну и Херцеговину и њега промовише за њеног стварног предсједника, војна интервенција и никаква сила са стране не би ријешила. Све би се ово поновило сјутра, након пет, десет или педесет година. Срби у Босни су просто схватили да морају имати своју државу, да морају бити своји на своме, да је, напокон, доста произвођења свијести која није и њихова свијест. Још од средњег вијека, мада најбројнији, српски народ у Босни, све до овога рата, био је народ другога реда, народ који је пуким чудом сачувао своје основне духовне и цивилизацијске ознаке и вриједности. Ко се све није иживљавао на том народу, и на које све начине! Турчен је немилосрдно, најбоља дјеца су отимана и одвођена за јањичаре, отимани су том народу и језик и писмо, и културни споменици, наочиглед, често, немуштог и незаинтересованог научног и културног свијета, упркос писменима која су на тим споменицима стамено уклесана стајала. У овом рату се све то наставило - спаљене су из Вијећнице све ћириличке књиге као и 1941. године, а испред бившег музеја "Млада Босна" избрисане су и стопе Гаврила Принципа.

Гледајући с те стране, рекао бих да је рат у Босни почео управо рушењем културних споменика и гробаља. То је почело још 1990. године. Можда и раније. Али, углавном, некако синхронизовано са доласком Алије Изетбеговића и његове странке на власт, почело је у мањим мјестима рушењем српских надгробних споменика, потом скрнављењем партизанских гробаља и споменика, затим убијањем у главу спомен-бисте Иви Андрићу у Вишеграду и бацањем бронзане статуе Бранка Ћопића у Босанској Крупи на депонију градског смећа.

Шта одиста може да очекује народ коме руше надгробна обиљежја и дјеца на улазима псују српску мајку? Увијек је, послије таквих ствари, долазило оно друго - хапшења, пребијања, утјеривања памети у главу, вјешања по бандерама и сл.

Српски народ је морао устати. Побунити се. Стати у редове за властиту одбрану. Муслимански вођи су могли све то избјећи. Једним потезом. Могли су да у Босни и Херцеговини никоме не фали ни длака с главе. Довољно је било пристати или на опстанак у скраћеној Југославији или на мирно, разумно, постепено разграничење са Србима. Нуђене су им све варијанте мирног опстанка или разлаза са мирним опстанком. Умјесто тога почели су да пркосе и пријете Србима, да стварају независну државу, да отворено учествују у рату у Хрватској у јединицама Парагиних ХОС-оваца, да пјевају по сарајевским кафанама и улицама старе усташке пјесме у којима се Србима, великодушно, обећавају ватре под табанима, врбе, јаме и нови Јасеновци. Умјесто тога почели су прије оружаних сукоба да у Сарајеву, и у

другим градовима, упадају у српске куће и станове, обијају и пљачкају радње Срба, отимају аутомобиле, празне магацине србијанских и црногорских предузећа, да на улазе постављају страже и посматраче у које се регрутовао најгори олош, фукара, сподобе из компромитованих средина, из мафијашко-робијашког корпуса. Умјесто тога, годину дана прије почетка оружаних сукоба, почели су да бацају дрвље и камење на Југословенску народну армију, да блате, оцрњују, нападају из мрака официре српске националности, да пресрећу њихове жене и њихову дјецу и да им пријете, да изводе своје жене и дјецу пред војне колоне у покрету, да односе документацију војних обвезника и друге спискове из општинских управа, да саботирају у фабрикама оружја и муниције, да подмећу пожаре, да прислушкују, наравно, телефонске разговоре малтене сваког виђенијег Србина у градовима, посебно у Сарајеву.

А да су Срби вјеровали да ће проћи без рата, да ће побиједити разум, најбоље свједочи нотoрна чињеница да и онда када је и буквално почео у Сарајеву рат, 5. априла, ниједан од неколико десетина чланова Савјета СДС, који се хвалио да је интелектуално најјачи, да је у њему чак пет академика и низ универзитетских професора, све сиједих и умних глава, дакле, да ниједан од њих није напустио Сарајево. Треба ли бољи доказ од овога да су Срби били ти који су вјеровали и уздали се у - Изетбеговића!

Нема говора, данас, три стотине дана откако рат траје, многим муслиманима је јасно куда их воде Изетбеговић и истомишљеници. Погинуле су хиљаде људи, побјегле су десетине и десетине хиљада, сада се боре против Срба само они који морају, који немају другог избора, који су у машинерији, који су огрезли у злочин, фанатизовани и луди. У посебно трагичном положају је Сарајево. Оно одавно и није у власти правих Сарајлија. Ни нормалних људи. Ту се згрнуло оно што је одувијек било на периферији људскости. То води рат. То бјесомучно напада на све стране. Њима уопште није јасно зашто то чине. Зашто нападају Илиџу, Рајловац, Вогошћу? Шта они тамо бране? Ништа. Тамо су Срби. Тамо су српске куће, огњишта, дјеца, старе мајке и очеви. И куд би да прођу преко тих насеља? Шта добијају тим што би преко тих насеља прошли и освојили их?

Могли бисмо да поставимо безброј оваквих питања. Јер овај рат је јединствен. Овај рат има врло мало сличног са досадашњим ратовима. Сви су тврдо убијеђени, до сржи убијеђени, да су у праву. И Срби. И Хрвати. И муслимани. И јесте чудо, збиља. Јер Сарајево није ни српско, ни муслиманско, ни хрватско. И јесте и једних, и других, и трећих. И шта сада? Подијелити га или срушити? Сјести и договорити се, или га учинити рушевином коју ће једнога дана истраживати археолози као што данас истражују Ниниву, Мемфис, Ур, Троју...

Цијенећи како ствари стоје, догодиће се ово посљедње. Ипак, шта можемо учинити да се то не догоди? Данас, три стотине дана откако је рат избио. Откако рат траје. И не завршава се. Како убиједити муслиманске вође да пристану на преговоре, да поштеде и себе и друге, и град? И све друге градове?

Једини излаз је, одиста, тражити страну војну интервенцију, али против - Изетбеговића. Онемогућити га у његовим опаким намјерама да овај рат учини беспримјерно трагичним и дугим.

Драгољуб ЈЕКНИЋ

Основне проблеме, због којих је и дошло до рата у бившој Босни и Херцеговини, чак и да дође до војне интервенције споља, па чак да та војна интервенција и успије, да приволи српски народ да се одрекне својих циљева, да Алији Изетбеговићу омогући цјеловиту и независну државу Босну и Херцеговину и њега промовише за њеног стварног предсједника, војна интервенција и никаква сила са стране не би ријешила. Све би се ово поновило сјутра, након пет, десет или педесет година.

Са добровољцима на Влашићком платоу

ЧАСТ ЈЕ БРАНИТИ РОДНИ ЗАВИЧАЈ

Борба српског народа за своја вјековна огњишта на просторима бивше Босне и Херцеговине побудила је патриотска осјећања многих поштених људи широм свијета, који су се већ одавно одселили са ових простора. Многи од њих, на разне начине, помажу свој народ да у овој тешкој борби истраје. Посебно се то односи на оне који као добровољци, с пушком у руци, раме уз раме са својом браћом, већ одавно бдију на бранику отаџбине.

Група таквих добровољаца нашла се међу борцима на платоу Влашића. У редовима ове јединице, од августа мјесеца, храбро се боре, као добровољци, **Босиљко Батић** и **Јеленко Марић** родом из Крушева Брда. Босиљко је прије десет, а Јеленко прије четири године одселио у Нови Сад, гдје им породице и данас живе.

Говорећи о свом учешћу у овој борби Босиљко Батић каже:

"Као добровољац у Славонији, а касније и на просторима бивше Босне и Херцеговине, провео сам доста времена. Одлучио сам да дођем у своје родно село како бих га заједно са својим рођацима и комшијама бранили од непријатеља."

Сличног је мишљења и борац **Јеленко Марић**:

"Највећа је част и обавеза сваког човјека да брани своје родно мјесто. Схвативши у каквој су се ситуацији нашли људи мога родног завичаја, одлучио сам да као добровољац ступим у редове Војске Републике Српске и борим се заједно са мојим храбрим рођацима и комшијама."

Својом храброшћу и способношћу добровољци су се истакли у својим јединицама и могу служити примјером како се бори за родну груду. Они су дошли добровољно, за разлику од оних који су избјегли мобилизацију и скривају се негдје у Југославији.

Јединствени смо много јачи и само такви можемо се одупријети усташко-исламским и плаћеничким снагама. Војска која брани своја вјековна огњишта на то има право и у томе је нико не може спријечити.

На крају Јеленко Марић поручује: **"Сви који се крију по СР Југославији, док ми овдје гинемо, бранећи своју земљу и огњиште, хтјели они то или не, једног ће дана морати одговарати пред народом за своју издају. Суд народа увијек стиже..."**

Ристо ТРИВУНОВИЋ

Крајишници на Озрену

СЛОБОДА ЈЕ У ПИТАЊУ

Тамо гдје се бране границе Републике Српске, тамо су и Крајишници. Одлучни да до краја бране и одбране српске територије и све оно што припада српском народу, Крајишници још прије двадесет мјесеци кренуше да бране своју браћу и православље. Ни Лика ни Кордун, ни Банија ни Славонија им нису далеко. Зато и није чудо што крајишке јунаке и сада можете срести далеко од родног краја, тамо на "коридору живота" према матици Србији, на путу према Палама, у Херцеговини...

Једну крајишку јединицу из Прњавора срећемо у долини ријеке Криваје, недалеко од Завидовића, и још даље, горе на висовима Озрена и Коњух планине. То су они исти борци који су у јесен 91. извојевали славне битке у Драгалићу код Нове Градишке, протјерујући усташке кољаче из већ попаљених српских села.

- Дошли смо овдје са задатком да заштитимо нашу српску браћу од исламских фанатика и муџахедина који непрестано кидишу на српске територије препуне прогнаника и избјеглица из Завидовића, Бановића, Олова, Зенице и Тузле - поносно говори борац **Зоран Милошевић**.

- Ово је добар народ! Такви су Срби. Нису хтјели, ни жељели рат. Дошли смо да помогнемо онима који су остали да бране своја огњишта. Свети је задатак сваког Србина да брату помогне у невољи. А Крајишници су добри и ратници и јунаци и Срби - каже **Брацо Ђурић**.

Никица Мерловић, капетан прве класе и командант је Украјинац по националности. Ни он не крије своје задовољство што је припадник Војске Републике Српске и што помаже угроженом српском народу. И није он једини Украјинац у овој јединици. Има их још доста. Има ту и Хрвата, и Рома... Али, сви су сложни, јединствени. Морал је на висини.

Стањем у јединици задовољан је и мајор Владо Живковић, командант јединице, који је посјетио своје борце на Озрену и Коњуху. Посјетио их је првог дана српске Нове године, честитао празник, донио печење... Заједно са командантом Живковићем, горе на положају, на прву борбену линију, изашли су и многи борци из позадине. Хтјели су да са својим командантом посјете другове на првој линији, јер се тамо не стиже често. Треба два сата пјешачења уз брдо, а храну, воду и муницију могуће је изнијети само на коњу.

- Не дај Боже да неко буде рањен - добаци један борац. Али Крајишницима ништа није тешко када је Слобода у питању.

А горе, на положају, изнад муслиманског села и јаког упоришта **Махоје**, добро уређени и утврђени ровови. Непријатељски снајпери не мирују, али то није сметало **Ради Јусуповићу** и дружини да гостима припреме кафу.

- Плашите ли се момци војне интервенције?

- Ма какве интервенције. Нека дођу овамо па нека интервенишу - добаци **Душко Марковић**.

Сунце је почело додиривати планинске врхунце. Истим шумским стазама ваљало се спустити доље у село, али пажљиво, јер су наоколо посијане мине. У селу нас дочекују мјештани **Ружа Ђурановић** и **Панто Петровић**. Хвале Крајишнике, износе ракију. Кажу да су са Крајишницима слободнији. Критикују оне који су напустили своја огњишта и умјесто пушке у руке узели кофере и склонили се далеко од борбе и непријатеља.

- Преживјећемо ми и овај рат. Нападају нас, пријете непрестано, али Срби су жилав народ. Зна се да су Срби у миру губитници, али у рату увијек побједници - каже **доктор Данко Трипуновић**, српски борац, човјек који је још у мају прошле године протјеран из Завидовића. Сличну судбину имала је и **докторица Ружица Божић**. Морала је са мужем и дјететом пјешице прећи 18 километара, да би испред муџахедина и дојучерашњих комшија спасила живу главу. Ту је и медицинска сестра **Војка Радељић** из Бановића. Сада су заједно у ратној болници, јединој која на широј региону Озрена има и породилиште. **Од почетка рата овдје, подно Озрена, рођено је 28 беба, највише мушких, нових српских бораца.** Мајка **Ратка Ђурић** не крије задовољство, срећу, али и тугу. Поред ње је тек рођени синчић **Бранислав**, који на жалост, попут многих, неће упамтити свог оца. Погинуо је у борби за слободу српског народа.

Али, главу горе! Овдје су сви поносни. И мјештани, и прогнаници и избјеглице, и крајишки борци - заштитници српства.

Владо СЛИЈЕПЧЕВИЋ

Српски борци - крајишници на обронцима Озрена
Фото: Радивоје Павичић

Жестока муслиманска офанзива у средњем Подрињу

СКЕЛАНИ СУ ОДОЉЕЛИ

Дуж цијеле одбрамбене линије српске општине Скелани, од села Језеро до Црвице, у дужини од преко 15 километара, рано ујутру, 16. јануара, око 4.30 часова започео је изузетно јак напад муслимана из Сребренице.

Кренули смо у жесток противнапад и ту, на периферији Скелана, наишли смо на гомиле њихових лешева и оружја, које су оставили. Само дио те опреме смо натоварили на коња и довукли. Заплијенили смо неколико "бровинга" и пушкомитраљеза, један најсавременији аустријски снајпер, много пушака, мина, тромблона, зоља, оса, ручних бацача, велике количине санитетског материјала, углавном, њемачке производње. Иначе, погинули муслимански борци у својим ранчевима имали су искључиво храну УНПРОФОР-а...

Посебно жестоки налети били су управо на Скелане, те на стратешки важне Кушиће. Док су малобројни припадници Војске Републике Српске консолидовали редове и распоређивали снаге, дотле је цивилно становништво било усплахирено. Неке од њих захватила је и права паника, па су нагрнули ка мосту који повезује Скелане с Бајином Баштом. Међутим, бојовници Алије Изетбеговића управо су своје најјаче снаге и најтеже оруђе распоредили изнад моста. Незаштићене старце, жене и дјецу, који су спас тражили у сусједној Србији, снајпер је косио управо на мосту и око њега. Војнички губици на страни српских бранилаца били су релативно мали, али су зато страдали цивили. За сада, званична бројка погинулих износи 22, али се страхује да би могла бити двоструко већа.

- Муслимани су своје снаге сконцентрисали на подручје српске општине Скелани и напали **Кушиће, Височник, Дрвник, Малту, Жарковиће, Калиманиће, Ћосиће, Араповиће, Скелане, Језеро**... Ми смо одмах пружили отпор, али су мјештани били преплашени. Нажалост, сви су појурили ка мосту, мада смо их ми одвраћали. Негдје до 12 сати ми смо се бранили, а онда смо одлучили да кренемо у противнапад. Тачно смо процијенили гдје су непријатељске снаге сконцентрисане и како треба узвратити. **Наравно, муслимани су се одмах почели повлачити** - каже милиционар из Скелана **Живко Миловановић**.

Владислав Максимовић - Буцо, борац Скеланског батаљона, наставља:

- И ми смо своје снаге усредсредили на положајима изнад моста. Да сте видјели муслимане како су бјежали када смо им потпрашили из свих оружја.

Скелани су одољели - браниоци Скелана пред полазак на задатак
Фото: Вук Ковачевић

Ту, на периферији Скелана, српски војници на тавану једне штале проналазе убијеног муслимана, којег овдје добро знају по надимку **Талон**. Он је у јануару прошле године пуштен из фочанског затвора прије времена, да би одмах по доласку у свој завичај постао један од најжешћих гласноговорника СДА. Вјерује се да је био члан команде у Сребреници. У приземљу штале, у којој је дотични Талон убијен, српски борци хватају живог **Мустафу Мујића из Саса, који има крвав нож у руци и пушку сакривену у ћошку штале. Вели да он нема везе с овим нападом и да је пошао да тражи брашно за дјецу!**

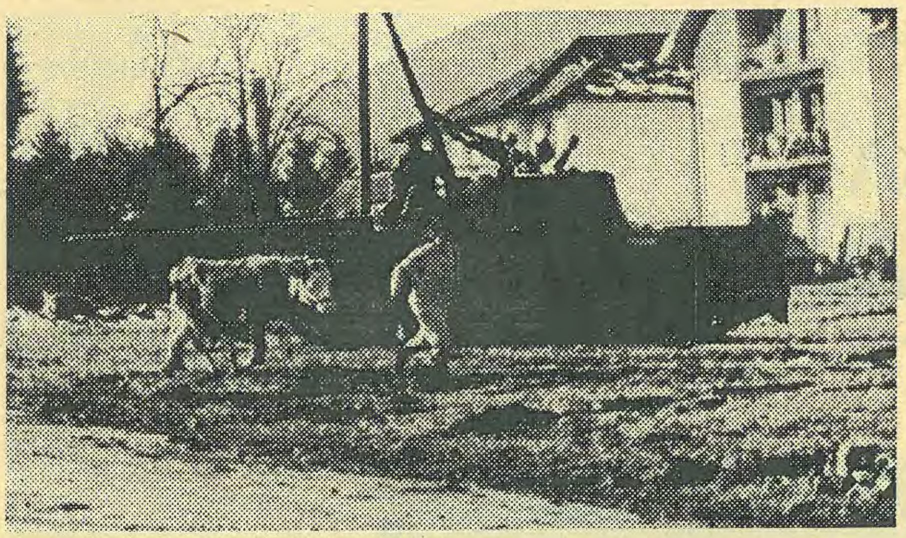
На другом крају, у правцу Језера и Кушића, Бирчански јуришни одред такође потискује противника. И јуришници успијевају да ухвате једног живог муџахедина - **Садика Османовића**, који у почетку ћути, али касније се види да зна много. Истражним органима саопштава да је и овом акцијом руководио муслимански командант из Сребренице Насер Орић, али да је, по Садиковим ријечима, Насер рањен управо у Кушићима! Уз то, одаје многе друге тајне, те признаје да се у Подрињу ради стриктно **по наређењима Алије Изетбеговића и да је крајњи циљ потпуна окупација Подриња - Скелана, Братунца, потом и Зворника!**

ХЕРОЈСКИ ОТПОР У СЕЛУ ЈЕЗЕРО

На крајњем дијелу српске општине Скелани, у селу Језеро, одвија се права драма. Једна јединица Војске Републике Српске у тоталном је окружењу, али ипак одолијева нападима. Пристиже појачање у Скелане, али су се муслимани жестоко утврдили и сконцентрисали баш око Кушића. До Језера би српски борци могли стићи, али уз велике губитке. Пролазе дани, али се веза са опкољеним борцима у Језеру стално одржава. Углавном, имају нешто хране и муниције...

- У суботу, када је био напад, ми смо били донекле поштеђени. Међутим, негдје око поднева стижу нам двије старије жене, све у масницама и модрицама. Кажу, заробио их Насер у Кушићима и поручио да се предамо до 14 часова. Ако то не учинимо, сви ћемо изгинути. Ми смо се само насмијали, јер бисмо радије сви изгинули него дошли у њихове руке. Охрабрило нас је то што смо преко везе дознали да нисмо сами и да нам је кренула помоћ - говори један од бораца из Језера, **Драго Милошевић**.

Када је видио да се Срби не предају, Насер је жестоко навалио. Муслимани су јуришали као дрогирани, али без успјеха. Јединица, којом је командовао **капетан Перо Миљановић**, била је добро утврђена и

Скелани средином јануара

распоређена. Муслимани су их гађали и минобацачима, и снајперима, и топовима, и тенковима, али узалуд. Ни један српски борац није ни окрзнут!

- Четири дана након напада на Скелане, ми смо већ били при крају с муницијом и храном. Међутим, борбени морал није опао ни за длаку. **Сваки дан, муслимани су нас и вербално провоцирали, говорили како су наши најближи код њих живи, како су неке наше објесили, испекли, али смо се мирно држали.** Физички смо били исцрпљени, па је командант Миљановић донио одлуку да се сами извучемо - говори борац **Зоран Милић**.

Капетан Миљановић се, као искусан старјешина, одлучио на пробој тамо гдје су се непријатељи најмање надали. Инсценирао је сукоб на једној, а евакуацију започео на супротној страни. Прво је ишла група извиђача, потом бочна обезбјеђења, у средини цивили, док је посљедња ишла група бораца који су уништили преостало наоружање и отварали ватру по противнику. Пуних шест часова трајало је извлачење, а покрет је отежавало неколико жена и дјеце, које су српски борци морали да носе. Колона, у којој је био 81 војник и 11 цивила, прошла је кроз два муслиманска села, пробила се до Дрине и потом, без икаквих губитака, стигла до Скелана. Сви војници и цивили истичу да је одлучујућу улогу у свему имао капетан Миљановић, који није дозволио панику и недисциплину, да би на крају извео прави подвиг!

СТРАДАЊА ЦИВИЛА

Милева Митровић, 48-годишња мјештанка Скелана, већ данима се лијечи у Дому здравља у Бајиној Башти. Милева није рањена, али је буквално претучена и сва у модрицама. Муслимански ратници, који су свој бијес искаљивали на женама и старцима, покупили су јадној жени прстење с руку, а потом тукли песницама не би ли јој како избили два златна зуба. Милева је ипак успјела да се извуче, али је у муслиманским рукама остао њен син **Сретен**, иначе епилептичар и од рођења практично неспособан за живот.

- Није било ни свануло када је неко из све снаге почео да лупа на врата. Изашла сам и готово се онесвијестила од страха: било их је двадесетак, сви с пушкама у руци. Комшија **Омер из Добрака** одмах ме ударио песницом по лицу, а тројица од њих су утрчали у кућу и извели ми сина Сретена. Одмах су му потурили нож под грло и загаламили: "Све ћеш ти пропјевати, или ћемо ти га одмах заклати..."

Радојка Миловановић је рањена на супротној страни обале, на територији СР Југославије:

- Нас пет-шест жена у групи смо већ биле претрчале мост, када је запраштало свуда око нас. Осјетила сам да ме је нешто окрзнуло и посрнула сам. Али, прихватиле су ме комшинице **Добрила, Душанка и Борка**, па смо се некако домогле болнице. Ја сам више рањена у душу и за читав живот. Брат ми је рањен, у двојице браће синови погинули, дјевер ми је рањен.

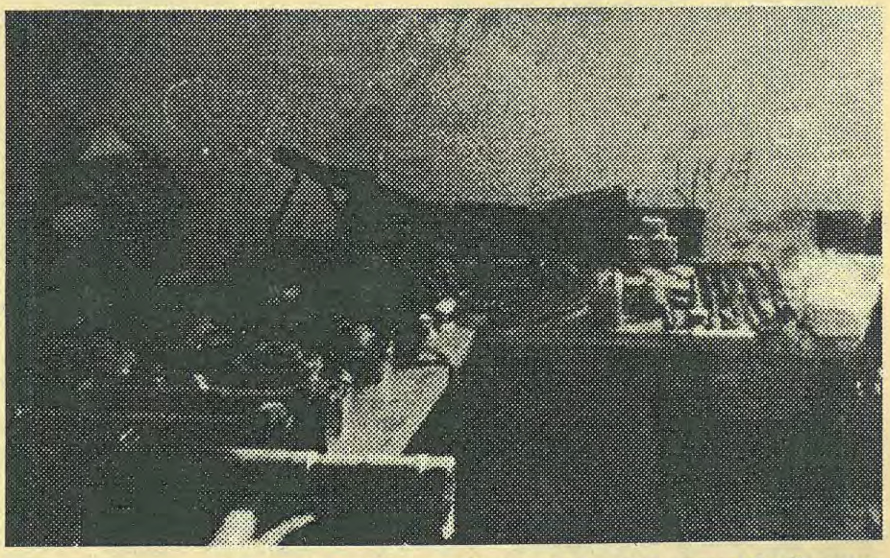
Доктор Милош Нинчић, директор Дома здравља у Бајиној Башти, видно је огорчен оним што се догађало:

- Знам да је рат и да се дешавају прљаве ствари. Међутим, не могу да схватим те људе који су снајпером пуцали на дјецу. Знамо да снајпериста бира циљ, а он је у овом случају гађао чак и дјечака од шест година! Уз то, муслимани су се користили неком посебном врстом дум-дум метака, од којих су повреде стравичне.

Читавих шест дана један српски војник, а ријеч је о 39-годишњем **Петру Марковићу из Кушића**, провео је рањен у непосредној близини нападача. Крио се под једним сијеном, потом у шуми, да би некако на крају успио да се довуче до Дрине.

Команда Алијине војске из Сребренице је прије неколико дана из свог казамата пустила старицу **Иванку Жарковић**, која је донијела писмо српској команди. Углавном, муслимани из Сребренице траже размјену. **Имају 17 заробљених Српкиња, а за њих траже исто толико војно способних муслимана!** Жене и дјеца муслимане уопште не занимају, већ само они који могу носити пушку у руци и чинити зло Србима. И још нешто: муслимански ратници су старици свакодневно понављали да ће поново напасти Скелане и до темеља попалити и ову српску општину и - Бајину Башту, коју су, иначе, више пута гранатирали. Дакле, очито је да муслимани не одустају од својих планова да интензивирају ратне сукобе у овом дијелу Републике Српске.

Текст и фото: Вук КОВАЧЕВИЋ

Дио наоружања заплијењен од муслимана из Сребренице

Пише: ***митрополит дабро-босански господин Николај***

СВЕТИ САВА МИРОТВОРАЦ

"... Мир свој дајем вам; Не дајем вам као што свијет даје. Нека се не збуњује срце ваше и нека се не боји"

(Јн. XIV, 27-28)

ПИТАЊЕ МИРА

Ово питање је много сложеније од теорија о миру, драга браћо и сестре. То је првенствено питање о стању људских срца и душа које не могу бити мирне без чисте савести, чистих намера и чистих руку. Стога је питање мира далеко од питања која се решавају на скуповима мировних организација.

Тражећи мир морају људи почети од мира са Богом. Морају претходно да престану да се бацају на Бога неистинама, неправдама и безакоњима сваке врсте. У давна времена Бог је преко пророка поручивао: "Не будите тврдоврати, као ваши очеви, предајте се Господу" (II Днев. 30, 8). Предати се Богу значи прихватити Његове моралне законе, који су вечни као и сви остали закони света, живота и природе. То значи примити Сина Божијег Господа Исуса христа, који је као Богочовек стао у центар историје, света и живота. Примајући Христа човек стиче и добија и његов мир: "Мир свој дајем вам... Нека се не збуњује срце ваше и нека се не боји." (Јн. XIV, 27 - 28).

После мира са Богом долази мир са собом и свим осталим људима. Такав мир је додир два пола љубави према Богу и љубави према ближњима.

НЕМА МИРА ЗЛИМА

Људи ранијих времена, а нарочито нашег времена, прокрчили су многобројне и стрме путеве науци, технологији, медицини и прогресу сваке врсте. Међутим, од најстаријих времена до данас, остали су немоћни на путу ка миру и међусобним братским и добрим односима. Један савремени научник недавно је утврдио да је данас ратна индустрија постала главна грана модерне производње у свету. И, док свакодневно широм шара земљиног људи умиру од глади, на другој страни на наоружање се троше све веће суме новца.

Други, опет познати научник, који се бави испитивањем историје ратова, сведочи да је за последњих четири хиљаде година на земљи било само 380 безратних година. Ова трагична стварност људске судбине не може се објаснити никаквим законима науке, здравог људског ума, историје живота, нити законима људског постојања. Прихватљива је једино порука неменске логике, која се чула на људским устима пре неколико хиљада година и која каже: "Нема мира злим, вели Господ" (Ис. 48,22). "Пут ка миру не знају... начинили су себи криве стазе; ко год иде по њима не зна за мир" (Ис. 59,8). Дакле, мир међу људима је првенствено питање духовне и моралне природе. Од мира са Богом долази се до мира од Бога. Мир долази људима као дар Божији.

СВЕТОСАВСКО МИРОТВОРСТВО

Свети Сава је живео у време великих ратова, сукоба у читавом свету. У току његовог живота десила су се четири страшна крсташка рата. читаву православну духовну заједницу угрожавало је тзв. Латинско царство основано у Цариграду. Византију, матицу православља, нападали су непријатељи са свих страна. У Свету Гору су упадали гусари, а Латини су узнемиравали светосавске монахе са намером да их натерају на унију.

У Србији у ово време такође није било мира. Њене границе су биле угрожене са све четири стране света. Унутрашњи сукоби су били на врхунцу између властеле, племства, чак и рођене браће Светог Саве, Стефана и Вукана. То је све узнемирило Светог Саву и покренуло га да се врати у Србију. То сведочи његов савременик који је

записао: "Раздори домаћи уграбише те из чврстога града Свете Горе".

Својом савешћу и духовношћу Свети Сава је за кратко време препородио Србију. Над моштима Светог Симеона измирио је завађену браћу. Убрзо је ујединио и завађену властелу и створио народно јединство. Још више је успех Светог Саве изненадио на међународном миротворству. На чудотворан начин Свети Сава је претворио знатан број непријатеља у пријатеље Србије, на чуђење многих савременика. Било је велико изненађење за савременике Светога Саве да су га чак са великим поштовањем примили на својим дворовима и муслимански владари онога времена.

Један познати католички писац из прве половине 17. века је записао: "Када су чувени народи били раздељени и несложни и свађали се између себе, Сава се међу њима тако држао хришћанском снисходљивошћу и помирљивошћу, да је душе свих тих обичаја и племена придобио за љубав према једним и другим, и од тих народа створио једну породицу".

Тако је Свети Сава јеванђелским начелима надрастао све националне, политичке и верске искључивости свога времена и методом хришћанске љубави решавао све сукобе свога времена и свога народа. Држао се поруке Светог Апостола Павла који је говорио: "Ви сте некада били далеко, приближили сте се Христовом крвљу. Јер он је наш мир" (Еф. 2,13 - 14). То је било и остало главно начело Светосавља.

То светосавско миротворство много је обогатило нашу црквену и народну историју. Није наша историја забележила освајачке ратове, геноциде, или посезања на име, веру, земљу и тековине других народа. Наша црквена историја не зна прозелитизам и насртаје на друге цркве, или религије. За ово дугујемо идеји светосавског миротворства.

ХИМНА СВЕТОМ САВИ

Ускликнимо с љубављу
Светитељу Сави
Српске цркве и школе -
Светитељској глави.
Тамо венци тамо слава
Где наш српски пастир Сава.
Појте му Срби
Песму и утројте!

Благодарна Србијо,
Пуна си љубави
Према своме пастиру
Светитељу Сави.
Цело Српство слави славу
Свога оца Светог Саву.
Појте му Срби,
Песму и утројте!

С неба шаље благослов
Свети отац Сава;
Са свих страна сви Срби
С мора и Дунава
К небу главе подигните
Саву тамо угледајте,
Саву српску славу,
Пред престолом
Творца!

Да се српска сва срца
С тобом уједине,
Сунце мира, љубави,
Да нам свима сине,
Да живимо сви у слози,
Свети Саво, ти помози.
Почуј глас свог рода,
Српскога народа!

Пет векова Србин је
у ропству чамио
Светитеља Саве
Име је славио.

Свети Сава Србе воли
И за њих се Богу моли.
Појте му Срби
Песму и утројте!

"ПОХИТАЈ САВО СВЕТИ"

Питање мира у свету је и питање људске среће на земљи. На жалост, и ми данас преживљавамо међунационалне неслоге, разарања, геноциде и агресије. И ми чезнемо за миром, молимо се за помоћ и вапијемо пред Светим Савом миротворцем, као некада наши преци "Похитај Саво Свети, и од пакости избави нас, јер скорби велике и ратне, обрвале су рабе твоје".

Међутим, претходно морамо да се помиримо са Богом, да спустимо барјачић свог бунта против Божијих закона и морала, да се измиримо са својом савешћу и помиримо са собом и међу собом, да се препородимо и преобразимо миром Христовим и даровима Духа Светог "у љубави, радости и миру" (Гал. 5,22 - 23).

Није Свети Сава био себични националиста у данашњем смислу те речи. Није био ни дипломата, ни државник. Његово родољубље било је првенствено у Духу Св. Јеванђеља. Тако је он доживљавао љубав са свим народима са којима је за живота долазио у додир. Одатле и његова национална ширина којом је освајао људе и народе. Пленио је својом светлошћу и духовношћу. Тако је отклонио бројна крвопролића која су Србима претила од бројних непријатеља у његово време.

Држава Срба је за Светог Саву била земља његових очева, дедовина његових дедова. Границе државе допиру само дотле где и Срби живе.

С друге стране, Свети Сава је вечити отац наше свести и вечити челник на бранику против свих освајача и поробљивача, против потурчавања, прозелитизма, унијаћења и одрођавања сваке врсте. На бранику нашег Отачества и народне самосвести сви наши непријатељи су осећали ову духовну баријеру. У једној нашој народној песми записане су и речи турског везира који пише из Србије султану: "Ако можеш Саву потурчити, свађе ти се земља потурчити".

Светог Саву су прихватили и поштовали многобројни народи и људи странци. Међу њима је био један који је рекао: "Свети Сава спада у ред оних ретких људи пред којима човек мора да занеми". Највише га славе као великог миротворца и чудотворца. Руси му служе свете службе. Бугари га сматрају као свог заштитника. Поштују га Арапи. Воле га Грци. Само га наши непријатељи не воле.

Међутим, и после осам векова, Свети Сава седи на своме престолу и влада душама и срцима нашег народа и многих људи који осећају његову мисију у свету и животу. Његови идеали и његов програм не застаревају. Ради тог његова врата никада нису била затворена. Није се то дешавало ни у најтежим временима наше историје, какво је и данашње време. Потребно је само да и ми, као и наши преци, доживљавамо присуство Светог Саве, да чујемо његове поруке и његове завете, да бисмо боље чули и Божије поруке и осетили Божију помоћ која нам никада није изостајала, ни сада ни вазда, ни кроз све векове. Амин.

С борцима Првог крајишког корпуса на Озрену

УПРКОС МАПАМА ОЗРЕН ОСТАЈЕ СРПСКИ

Женевске мапе су српски Озрен додијелиле муслиманима, .Међутим, од тога нема ништа јер су српски борци под командом пуковника Лисице још на Озрену и немају намјеру да оду.

Управо у вријеме очекивања практичних "одјека" закључака првог дијела најновијих женевских преговора, битно су појачане непријатељске војне акције на границама Републике Српске. Подручје Добоја и Маглаја посебно је изложено, углавном неуспјешним, борбеним покушајима хрватско-муслиманских снага, јер је то подручје по женевским мапама отето Србима.

По ријечима пуковника Славка Лисице, команданта јединица на Озрену, војне карте и границе су морале и могле бити војнички значајније "уцртане" у корист Срба. Протеклих дана посебно се за то указала прилика, јер су отворено и веома жестоко ратни савезници муслимани и Хрвати започели нове ратне међусобне сукобе, за превласт и територије.

- Реализација тих мапа биће компликована. Јер, Европа и САД још нису схватили, или из неких интереса још неће да схвате истину о честитом српском народу који се увијек - па и сад само брани. Зато ми немамо разлога ни да свађамо ни да раздвајамо муслимане и Хрвате. Ми смо на праведној, антифашистичкој страни - и они морају сигурно изгубити рат. Ми смо, као војници, могли да "исправљамо" карту, али је увијек питање цијене; живота, најважније. Зато треба прије свега испитати могућности политичких рјешења - заједно и поштено с комшијама! Ја јесам официр - али нисам за убијање. Боље би им било да се разиђемо мирно. Јер, ако нешто покушају "стамбурађу" их до Завидовића и Жепча. Они немају довољно ни памети ни снага, а треба рећи да ми и без проглашења ратног стања до сада врло успјешно водимо рат!

РАТ ХРВАТА И МУСЛИМАНА

У команди у Добоју стално и темељито процјењују противника и не потцјењују га. Познати су сви покрети њихових снага и снабдијевање из правца Тузле и Зенице, чак и количине наоружања које у посљедње вријеме стиже из исламских земаља. Предузете су све мјере да не дође до изненађења. На свим линијама фронта ситуација је стабилна. Тако је и на Озрену, гдје је раније "захваљујући" нејединству, неадекватном политичком руководству изгубљена **Љесковица** и **Гостовић**. Сада су Озренци учврстили своје редове ријешени да ослободе сваки педаљ своје земље.

На првим линијама добојског фронта доскора су провокације биле свакодневне.

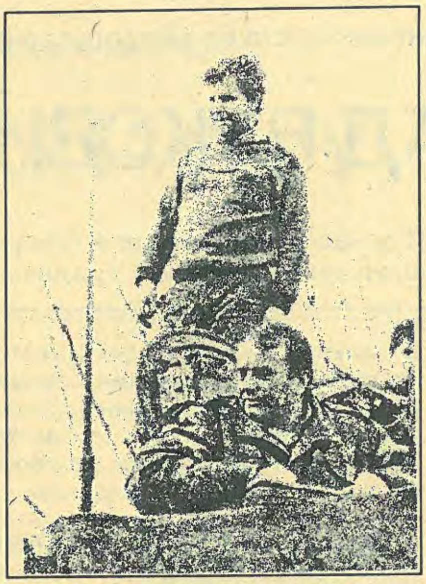
- Нису нас препали, и нека знају чекамо их увијек спремни да их вратимо гдје им и јесте мјесто - кажу минобацачлије **Бранислав и Предраг Ћелић, Боро Станић, Бранислав Прешић** и командир **Недељко Марковић**, и објашњавају:

- Протеклих ноћи шума јечи од пуцњаве и експлозија с оне стране границе. Изгледа, лажно пријатељство није издржало, па муслимани и Хрвати пуцају једни на друге!

Тенкисте **Драгана Кесера, Драшка Васића, Драгослава Цвијановића, Раденка Крџалића, Ненада Петровића, Жељка Плешка, Раду Павловића, Драгана Павловића, Будимира Продића, Николу Милановића, Горана Божића, Свету Јовановића, Душана Јовановића,**

Српски борци на Озрену

Пуковник Славко Лисица

Млађу Недића, Љубу Малетића, Коју Крџолића, Младена Симића, Слободан Паскота, Сретка Шапина из јединице капетана **Гојка Кнежевића** затекли смо у тренуцима одмарања. Будност, опрез, металне грдосије, цијеви - све је ипак спремно сваког тренутка за дејство. Али, непријатељи су забављени међусобним ратовањем, па има времена да се понешто прочита, опере коса, зашије дугме... На питање има ли страха - ови прекаљени младићи с ратним искуством од године и више, прво вас загледају у чуду и онда кажу:

- Ма који страх? Страх нас је само од лежања и од тога да фашисти прођу некажњено!

"ГЛОБУС" ПРЕЋУТКУЈЕ МУСЛИМАНЕ

Добојска регија тако постаје све више "камен смутње" за непријатеља. Дио тајне сталних покушаја да се ови простори угрозе прилично темељито и детаљно је разоткрио и загребачки лист "Глобус". У броју од 29. новембра 1992. године под насловом "Усорска битка - уништен српски оклопни батаљун" "Глобусов" експертни тим "открио" је својим читаоцима да је спријечена намјера Срба да овладају и десном и лијевом обалом Босне, односно да је тако пропало стварање "другог коридора" кроз Босну, долином Криваје до Дрине. Ту операцију, каже "Глобус", Младић је повјерио "злогласном пуковнику Лисици, човјеку који је разорио Купрес и запосјео већи дио Босанске Посавине".

У истом броју "Глобус" је својим читаоцима "открио" да је Усора, "мали компактни хрватски териториј намјерно раније био разбијен на три опћине: Тешањ, Добој и Теслић" те да зато Хрвати ни у једној од тих општина нису били већина.

То да ни у једној од тих општина нису били већина - нема сумње треба вјеровати - посебно зато што је аутор изјаве у "Глобусу" професор филозофије и заповједник Стожера цивилне заштите и члан Ратног предсједништва Тешња, **Драгутин Братић**. Открива даље Братић да Тешањ има воду, струју, чак и телефонске везе са Загребом и другим хрватским градовима?!

У истом тексту (који је потписао "Глобусов" експертни тим) нигдје нису поменути муслимани, ни као савезници, ни као становници неких од простора између Маглаја и Добоја. Сукоб и интереси искључиво су постављени на релацији Хрвати - Срби. И то је, вјероватно, један од симптоматичних разлога најновијих међусобних сукоба такозваних савезника муслимана и Хрвата.

Само у једном дијелу текста "Глобус" помиње да је према документацији пронађеној у једном заробљеном тенку - био и један члан посаде муслиман. То "Глобус" објашњава наводним недостатком људства у српској војсци, па су тако "Срби присиљени мобилизирати и Хрвате и муслимане, али у њих немају повјерења па им дају старе пушке М-48 и по двадесетак метака."

Али, "Глобус" није знао или није хтио да открије својим читаоцима и чињеницу да се у склопу Теслићке бригаде Војске Републике Српске бори више од педесет муслимана, да у рејону Добоја и Озрена успјешно ратује цијела муслиманска јединица под именом **"Меша Селимовић"**, те да се цијела јединица муслимана, заједно са Србима, бори против непријатељских снага у околини Босанског Шамца.

БИТКА ЗА ПРОИЗВОДЊУ

У већини мјеста добојске регије не чује се ни ноћу "шенлучење" неодговорних.

- Јавни ред и мир морамо имати! У Добоју још нисам успио пронаћи неколицину "пуцача". Али пронаћи ћу их - и има да иду у затвор - каже пуковник Лисица.

Упркос чињеници да је Србима, због историје, оружје на неки начин прирођено и да је пуцање покаткад и израз јунаштва, славља и дио традиције - у команди Добој ријешени су да "шенлучењу" стану дефинитивно украј. Због цијене сваког улудо испаљеног зрна, због опасности по недужне, а и да лакше открију сваки непријатељски покушај!

Иако непријатељске провокације укључују и стално гађање гранатама цивилних објеката, на читавој регији и посебно у Добоју живот се вратио одавно својим нормалним токовима. На улицама су пролазници и младост. Посебна битка води се за пуно оживљавање производње. У оним тајнијим њедрима Озрена, Крњина и Требаве добро су чувани и "пуном паром" раде и погони специјалне намјене.

Д. РЕЉИЋ
Фото: М. ШУКАЛО

Прва плоча и касетапосавске групе "Коридор"

ПРИХОД ЗА ПОРОДИЦЕ ПОГИНУЛИХ

Вишемјесечним радом групе младића из Посавине, у паузама између борби, у продаји се коначно нашла касета и плоча "Вила Посавкиња", са девет пјесама посвећених борби за слободу српске Посавине.

- Групу смо формирали док коридор још није ни функционисао, као својеврсну најаву догађаја који ће тек услиједити. Пјесме су потекле са овог подручја, инспирисане су борбама у Посавини и тежњи овога народа да се споји са српским Крајинама, што је у јуну и остварено - истиче организатор овог пројекта, **Слободан Павловић-Бодаја**, иначе борац од почетка рата.

Музички продуцент је **Љубиша Товирац**, а комплетан материјал снимљен је, уз спонзорство општине Шамац и шамачке привреде, у тонском студију **"Ортаци"** у Лозници.

Р. Ж.

Са борцима из Санског Моста на сјевероистоку

БУДНИ И КАД ВУКОВИ

• Положаји диверзаната на 195 м надморске висине • Ускоро преко брда • Чести покушаји убацивања у Градачац

По стазама којима би, у нормално вријеме, промицали једино зечеви и лисице и понеки крадљивац државне шуме, на јужној страни "коридора", свакодневно одлазе и враћају се крајишници, који у шумским избама и бункерима стражаре за миран сан Посаваца и слободан пролаз путника за српски исток или српски запад.

- Ови борци имају ратног искуства, прича уз пут до положаја старјешина из штаба, **пуковник Славко Гужвић**. Ратовали су од Јасеновца па све довде, код Градачца. Ријешили су све проблеме у Санском Мосту, учествовали у ослобађању Јајца, Брода, на најтежим положајима код Костреша и Бијелог Брда, ратовали су за отварање Коридора, слободу Модриче. Сада нам је један батаљон отишао на дринско ратиште код Братунца.

Шести је јануар, Бадњи дан и неминовно крене прича о празницима:

- Дочекали смо овдје Нову годину, провешћемо ту и дане Божића и српске Нове године. Је ли тешко, има ли носталгије? И не размишљамо пуно о томе, знамо да је неопходно да будемо овдје и то је важније од празника - каже Бранко Предојевић, старјешина јединице до чијих положаја се пењемо. Уз пут објашњава како је, као активно војно лице, отишао из Ријеке на ратиште у Хрватску.

При врху брда отвара се видик на положаје. Овдје је трећа чета, кажу. По обронку пусте колибе постављене на брзу руку, као за зимско камповање. Из импровизованих димњака дижу се ситни облаци дима, једино сивило у прекрасном бјелилу градачачке зиме. На падини, скривени од погледа непријатеља, борци сијеку дрва. Стабла режу ручном жагом, нема друге, мора се гријати. Уз падину, према положајима иду два борца. На мотки између себе, као некада ловци дивљач, носе канту са водом. Насеље Хускићи је далеко, на брду нема воде. Сваки дан на овај начин обезбјеђују воду за борце. Другарски се у чети распоређују обавезе. Једни сијеку дрва, други носе воду, трећи осматрају кретање непријатеља, четврти се одмарају.

Пуна будност у сваком тренутку - извиђач српске војске негдје на Коридору

- Прије подне је било пуцњаве. Био је општи напад муслиманских снага, али је интензитет борби најјачи на сјеверозападном дијелу фронта, гдје су Приједорчани. Иначе, налазимо се између два јака упоришта градачачких муџахедина, Бандере и Багдале. Добро су утврђени, на овом брду испред нас су, због висинске разлике, у повољнијем положају од нас. Будност ни у једном тренутку не смије да буде умањена, јер често покушавају да убаце диверзантске групе на нашу територију - прича пуковник Гужвић, који и сам доста времена проводи на линији, међу борцима.

Одсјај сунца на снијегу ствара неку врсту фатаморгане, снијежне. Видик је засјењен, зато се често и смјењујемо на осматрању, кажу борци. Заболе очи током дана, а ноћу, кад температура падне, леди се све. Једну ноћ било је чак 25 степени испод нуле, каже **Рајко Маринковић**, војник из Санског Моста. Ни вукови нису те ноћи помаљали њушке из својих јазбина, смије се Рајко, али ми смо будни.

Преко брда је, на непуна два километра, Градачац, који је, насупрот "пријатељским" увјеравањима у прољеће '92. да градачачки муслимани неће напасти Србе, постао право упориште џихада. У чети је оклада ко ће први поставити заставу на кулу "змаја од Босне", мјеста одакле су се, за турска вакта, са брда спуштали турски одреди да кољу, робе и пале.

- Овдје више неће бити прогона Срба - каже **капетан Предојевић** - нећемо на овим положајима дуго остати, ускоро ћемо прећи брдо. Ко ће први да стави заставу на кулу "змаја од Босне"? Па, онај ко буде најбржи.

У разговору и обиласку положаја пролазе сати. Осјетно, сунчеве свјетлости нестаје, сунце полако тоне иза косина на западу. На истоку израња мјесец, хладноћа почиње да штипа за нос и леди прсте. Долази још једна ноћ у којој ће све живо да потражи топао кутак. И још једна ноћ у којој ће крајишки борци у Средњој Посавини морати да дежурају. А ове Бадње вечери и да се сјећају Божића у родном крају, мира, и да размишљају о неизреченој нади да ће сљедећи Божић ипак дочекати у својој кући, да ће рат брзо окончати.

Док и сами покушавамо загријати руке, неминовно се само по себи поставља питање морала.

градачачког фронта

СПАВАЈУ

- Шта нас одржава у оваквим условима и по овом времену - питате. Понекад се и сам замислим над тим питањем - каже моралиста **Миланко Стојнић**. - Вјероватно је то оно исконско српско у нама, створено вјековном борбом за слободу. И свијест да морамо ратовати да би опстали, да морамо одбранити наша огњишта. Нема везе што смо тако далеко од куће, ми смо овдје да би и

- Ова јединица није само на фронту код Градачца, борци који су на ратиштима Брчког или Братунца, или они који се тренутно одмарају код куће. Наше јединице чини наоружани народ Санског Моста и околних села. Код нас су у рову заједно старци од 60 и младићи од 18 година. Наредбама морамо да раздвајамо браћу да не буду у истом рову. Имамо заједно по два и по три брата - истиче пуковник Славко Гужвић. - Њена снага је и тамо код куће, у Санском Мосту, гдје они који нису способни за борбу, организовано у мјесним одјељењима чувају град и села од упада непријатељских група, спречавају неконтролисану сјечу шума, непланску испашу и крађу било друштвене или приватне имовине, чувају споменике културе. Једном ријечју, та одјељења раде све да борци који су овдје могу потпуно да се посвете својим борбеним задацима.

наши у Санском Мосту могли мирно да спавају.

У одласку, пред командним мјестом срећемо колону аутомобила. Дошли су представници Санског Моста са поклонима. Да се њихови борци не би осјећали запостављеним и да би дијелом и они осјетили радост Божића.

Радмила ЖИГИЋ

Пише Саво Сокановић

СВЕТ И СРПСКО ПИТАЊЕ

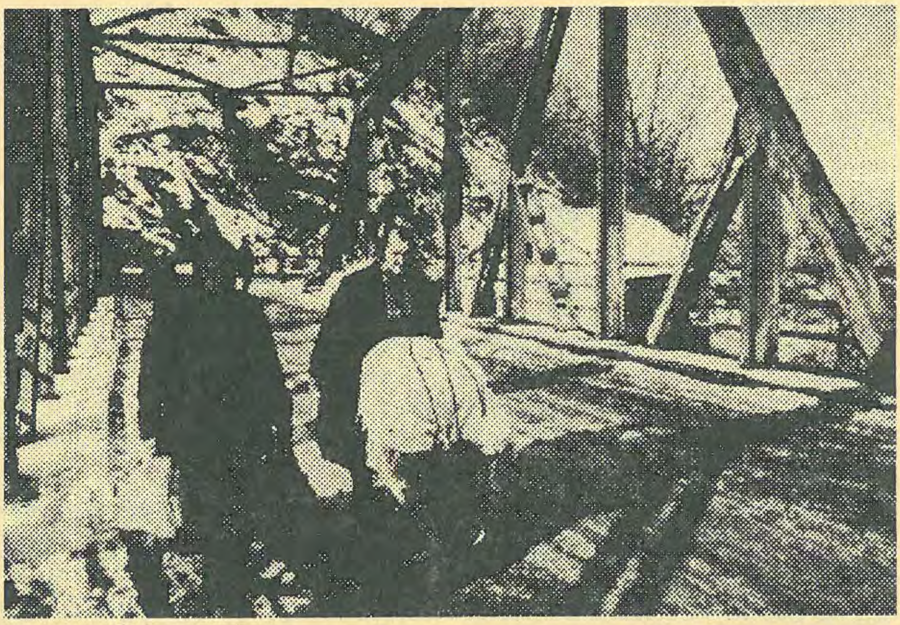
Међународна јавност открива своју недоследност и пристрасност у корист муслиманско-хрватске коалиције, истовремено оптужујући Србе за све, од изрежираних бомбардовања, преко напада на конвоје УНПРОФОР-а, "етничког чишћења", "силовања жена". Уз то непрекидно се шпекулише са агресијом Србије и Црне Горе, а не виде се десетине хиљада хрватских војника у бившој БиХ

Због сложене националне и верске структуре, као што је и предвиђано, грађански, етнички и верски рат у бившој Босни и Херцеговини испољио се у свој својој деструктивности и трагичности. Самим тим, као и због посебних интереса, изазива посебну пажњу и налази се у центру медијске пажње и дипломатске активности домаћих и међународних фактора.

Овај рат започео је и одвија се под диригентском палицом ментора из европских и светских центара економске и политичке моћи и има обележје својеврсног контролисаног експеримента у коме се моделују могући поступци за остваривање њихових егоистичких интереса у новим, измијењеним међународним околностима. Цео ток догађаја на простору бивше Југославије одвијао се и одвија се под снажним притиском спољног фактора, који је од првог дана био укључен у наше унутрашње сукобе и на њих значајно, крајње негативно, утицао. А бројни се интереси укрштају преко овог простора: Немачки блок жели, избијањем на Јадранско море, овладати целокупним простором Европе од Балтика до Медитерана, а и реванширати се Србима за поразе у претходна два светска рата. Турска жели да се, преко Македоније, Косова, Санџака и Босне и Херцеговине, уклини у средиште Балкана, створи "зелену трансверзалу" непосредно повеже са "прија-тељским" Западом. Америка би да задржи своје присуство у Европи, где као водећа сила у "новом светском поретку" има виталне интересе, и која паролама мира, слободе и људских права за собом повлачи многе земље. Истовремено, у име мира - организује ратне походе, у име слободе - поробљава народе, у име правде - руши темеље међународног права, а у име Бога - намеће владавину новца и оружја. Ватикан би да остварује своје претензије даљим потискивањем православља. Француска би какву-такву интересну сферу на овом простору. Све чешће се постављају захтеви за ревизијом територијалних разграничења и "исправљањем историјских неправди" на рачун српског народа од стране старих и нових суседа (Албанија - Косово; Македонија - јужна Србија; Бугарска - источна Србија; Мађарска - Војводина; Хрватска - Срем; Босна - Санџак; Албанија - делови Црне Горе).

Због тих и других интереса, исти ментори су бившу БиХ упутили на "шалтер" за међународно признање, уз обавезу да претходно прибави мишљење народа на референдуму. И мада један народ (српски) није ни изашао на референдум, јер се претходно српски народ у бившој БиХ на плебисциту изјаснио да жели остати у Југославији, ковачи "нове Европе" "новог светског поретка" су прихватили резултате изјашњавања муслиманско-хрватске коалиције као пуноважне. Тек што су, после доста натезања, лидери три националне заједнице Босне и Херцеговине доведени за преговарачки сто на Лисабонској конференцији и када је споразум о кантонизацији или сличном облику уређења међусобних односа био на помолу, прво земље чланице Европске заједнице, а потом и Уједињене нације, признају непотпуну власт у тој републици коју су чинили представници муслиманско-хрватске коалиције без представника српског народа. Тај поступак, у чему је наметљиво предњачила Немачка, правдан је "жељом да се спрече оружани сукоби", а стварно је произвео сукобе, односно крвави етнички и верски рат. Због тога ови међународни субјекти сносе пуну одговорност за избијање рата у бившој БиХ (неки већ и сами признају да је то била грешка), а касније, због пристрасног односа, сносе одговорност за његово драматично и неконтролисано разбуктавање.

(Наставак на стр. 31)

Избјеглице: Мост између Братунца и Љубовије

Братунац поново на мети муслиманских фанатика из Сребренице

НЕЋЕ БИТИ "ЗЕЛЕНЕ" ГРАНИЦЕ

Сигурно је да на просторима Републике Српске нема града који је завијен у црно попут Братунца. Сви излози у главној градској улици једноставно су преплављени посмртницама, а права је ријеткост сусрести жену без црне мараме.

У току прошле године, на подручју братуначке општине погинуло је око 520 мјештана, али врло мало бораца. Први прави масакр муслимани из Сребренице начинили су на Петровдан, 12. јула, у селима **Залазје, Загони, Биљача и Сасе.** Крвави биланс овог масакра је **67** убијених Срба. Нешто слично, али још окрутније, понавља се половином децембра у селима **Бољевица, Бјеловац и Сикирић.**

На братуначком ратишту од почетка ове године готово да није било мирног дана, а кулминација напада услиједила је на Божић, 7. јануара. Опет по истом сценарију, муслимани су груписали своје снаге и насрнули на комплетну линију мјесне заједнице **Кравица,** дугу око 40 километара. Малобројни српски браниоци нису били изненађени, али нису могли да се одупру десетострукој јачем противнику. Морали су се повући, а муслимански солдати су се опет окомили на нејач. Уосталом, ево како је напад на Божић доживио 44-годишњи **Милорад Ђокић** из Доњих Мратињаца.:

- Било је рано јутро. Људи су углавном били око кућа, припремали се за Божић. Одједном, запуцало је са свих страна. Чуо сам у комшилуку јауке и крикове. Наши су пробали да пруже отпор, али је муслимана било много. Били су у бијелим маскирним униформама. Једно зрно је и мене окрзнуло, али сам некако успио да се извучем. Не знам шта ми је с комшијама. Да ли су погинули или су их живе похватали - то још нико не зна.

Међу српским борцима који су покушали да одбране Кравицу и села која гравитирају овом подручју био је и **Борисав Марковић:**

- Ово подручје муслимани су напали први пут 17. децембра, кад им је успјело да запале и неколико кућа. Али, исти дан наша линија је учвршћена, па се непријатељ морао повући. На Божић, међутим, напали су комплетну кравичку линију. Искористили су вријеме док су људи били окупљени пред црквом. Наши борци су пружали отпор, али су се морали повући пред многоструко јачим непријатељем. Муслимани су се тада окомили на нејач, почели су да пљачкају, пале куће, односе све што је вриједно... Једна крајишка јединица, којом командује старјешина **Ранко Колар,** прва је кренула у помоћ нападнутим селима. Старјешина Колар, чијим војницима сви у Братунцу одају признање за истински херизам, прича:

- Одмах по сазнању о нападу, са већом групом најбољих бораца кренули смо у правцу Кравице. Успут смо сусретали мање групице наших бораца, које су се повлачиле, говорећи нам да не идемо напријед, јер ћемо изгинути. Ми, међутим, нисмо одустали. Уз мањи отпор и без сопствених губитака, стигли смо до Горњих Баћића, села изнад Кравице. Ту нас је ухватила ноћ. Наша три извиђача отишла су у Кравицу, гдје су видјели много муслиманских војника и пљачкаша, који су палили куће. Међутим, у Кравици је било још српског живља, углавном, жена и стараца. Управо због тога, нисмо могли да нападнемо, мада су сви војници били расположени за напад. Када је стигла вијест да су муслимани ушли у српске ровове у Бањевићима, дилеме није било: одмах смо кренули тамо...

Заједно са јединицом **капетана Студеног** из Зворника, Крајишници су у жестоком противнападу протјерали муслимане, запосјели ровове и ослободили пет-шест насеља. Међутим, услиједио је ујутро јак напад са три стране. Крајишници су распалили по нападачу. Бар двадесет муслимана је погинуло, а много више рањено.

- Кравицу смо могли лако заузети, али би остао проблем залеђа. Зато се сад ради темељито, како бисмо муслимане приморали да напусте српска огњишта - вели старјешина Колар.

Рафали по споменику

Колика је мржња муслиманских фанатика говори и чињеница да су се они, након што су попалили и опљачкали **Бањевиће,** вратили у ово село, јер су "заборавили" једну ситницу. Наиме, промакао им је споменик Србима, које су можда очеви данашњих муслиманских јуришника, давне 1941. године, побили и бацили у поток. Спомен плоча с именима 78 убијених Срба је изрешетана рафалима, али је ипак остала да свједочи о прошлости.

Колико је жртава настрадало у Кравици - још се поуздано не може рећи. За сада, српски војници извукли су тијела Новице Богичевића из Шиљковића, Витомира Милановића из Поповића и Новака Симића из Бањевића. Усмрћени су из ватреног оружја, а потом масакрирани! Број рањених из кравичког подручја за сада је око 30. Званичне процјене говоре да је у Кравици убијено око 35 цивила. Неки од њих су и објешени! Српски извиђачи, који су улазили у ово село, видјели су десетак лешева и село које је претворено у згариште. Практично, ни једно од српских насеља (а има их петнаестак) није поштеђено дивљања муслиманских екстремиста. На срећу, број настрадалих далеко, далеко је мањи од онога који је у почетку колао градом.

Да је којим случајем овај дио братуначке општине пао у руке муслимана, сигурно је да би био угрожен у Братунац, а потом и Зворник. Српски борци, међутим, већ су повратили највећи дио окупираних територија. Остала је само Кравица, која никада у својој досадашњој историји није прелазила у непријатељске руке. Колико је невиних српских цивила страдало у овим налетима муслиманских екстремиста, још се поуздано не може рећи. Сигурно је једно да је и у овим сулудим нападима погинуло далеко више припадника регименте Алије Изетбеговића.

Текст и фото: Вук КОВАЧЕВИЋ

У посјети борцима Калиновика

ОТВОРИЋЕМО ПУТ ПРЕКО РОГОЈА

• Циљ муслимана, који су према Калиновику сконцентрисали велике снаге, је да са правца Бјелимића и Љуте изврше напад на Калиновик и да преко Зеленгоре избију на ријеку Дрину • У Калиновику тренутно борави преко три хиљаде избјеглица, углавном из Сарајева и Трнова

У ову планинску херцеговачку комуну прекривену снијегом безбједно се стиже преко Морина, из правца Невесиња. "У ратним плановима прављеним у нека мирна времена тим путем био је предвиђен долазак плавог. На сву срећу то се није остварило и тим путним правцем данас стижу пријатељи, нудећи све врсте помоћи", каже артиљерац **Раде Бањанин**.

"Падне ли Калиновик, пашће Фоча, Гацко, Невесиње и читава Херцеговина", углас говоре старјешине Војске Републике Српске **Весо Поповић, Жарко Вишњевац, Радослав Мучибабић** и други, одговарајући на питање - какав је стратешки значај ове општине чији мјештани тврде да се за Калиновик чује само у ратовима, вјероватно алудирајући и на привредну заосталост овога краја.

"Циљ муслимана, који су према Калиновику сконцентрисали велике снаге, је да са правца **Бјелимића** и **Љуте** изврше напад на Калиновик и да преко Зеленгоре избију на ријеку Дрину", каже **старјешина Ратко Бундало**, командант јединице у Калиновику.

"Калиновик је опасан са три обруча наших снага и он неће пасти", категоричан је Бундало.

Своју самоувјереност командант гради на чињеници да је у Калиновику на фронту све што пушку може да носи. Чак се и чобани на чукама не одвајају од оружја. Имају улогу извиђача.

"Када смо видјели да на фронт иду и инвалиди - они што десну носе у лијевој, изнемогли старци и дјеца, одлучили смо да останемо на овим просторима дуже него што је било планирано", истиче Радослав Мучибабић, командант гатачке јединице, чији су борци прискочили у помоћ својој браћи у комшилуку.

У Калиновику тренутно борави преко три хиљаде избјеглица, углавном из Сарајева и Трнова, што у посљедњи час избјегоше сигурну смрт.

"Избјеглице смо смјестили по приватним кућама, док смо једну већу

И камен је наш

Фото: З. Живадиновић

групу стараца и дјеце збринули у касарни гдје им је обезбијеђена храна и гријање", казује **Никола Ковач**, млади предсједник Скупштине општине Калиновик.

Сиромашном, али изнад свега поносном народу овога краја стиже помоћ у храни, углавном од земљака из Удружења Срба у Југославији. По свему судећи све је то недовољно. Дугачак је списак прехрамбених и других артикала који недостају Калиновичанима.

Електричне енергије има толико да зацвиле сијалице у домаћинствима, али не и за погоне дрвне и текстилне индустрије - једине фабричице у којима су поодавно угашене машине. Нешто дрвне грађе се компензира за храну, али су се залихе истопиле, јер никоме не пада на памет да се у јеку борбе обнови експлоатација шуме.

"Калиновик је оличење јединства власти народа и команде војске", прича **Нећо Зељаја**, командир Станице милиције у овом мјесту. "У овом крају нема паравојних јединица, а са ратним профитерима смо на вријеме рашчистили. Сви угоститељски објекти су потпуно затворени, а за Божић, који су на положајима заједнички славили борци и народ, вина је било толико да је то личило на причешће."

Ових дана из Калиновика је, након седам мјесеци проведених на фронту, кренула прва група бораца у посјету својој родбини у Србији, Црној Гори и Сарајеву.

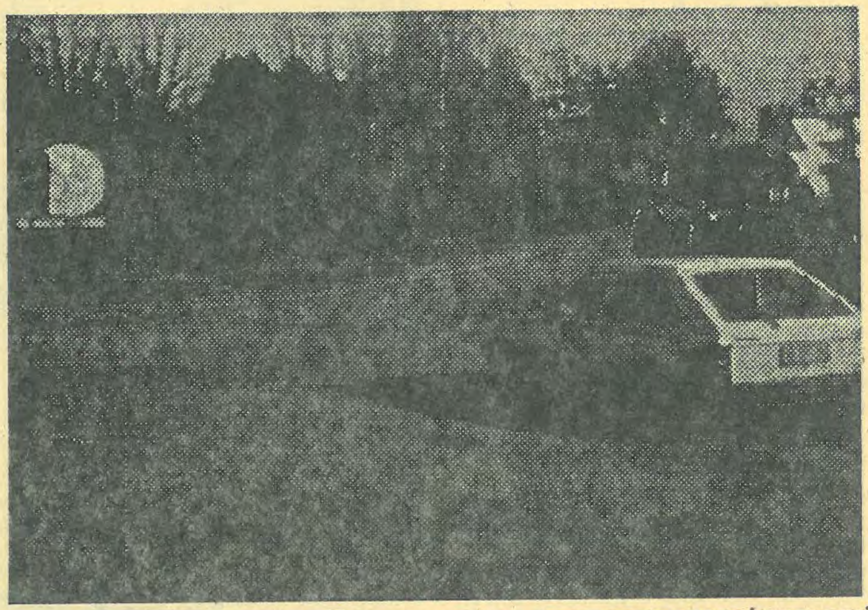
Калиновчани су посебно осјетљиви када им се спомене Сарајево. Сви њихови путеви водили су према том граду. Претпоставља се да је прије рата тамо живјело много више мјештана него у самом Калиновику. Већина њих се прикључила српским јединицама и учествује у борбама око Сарајева.

Да би се из Калиновика стигло до Сарајева сада треба превалити пут преко Црне Горе и Србије, дугачак преко хиљаду километара. Калиновичани су убијеђени да ће преко Рогоја ускоро кренути према својој браћи у Сарајеву.

О. ЖЕРАЈИЋ

Историја се понавља

И У ОВОМ РАТУ ПЕТРОВАЧКА

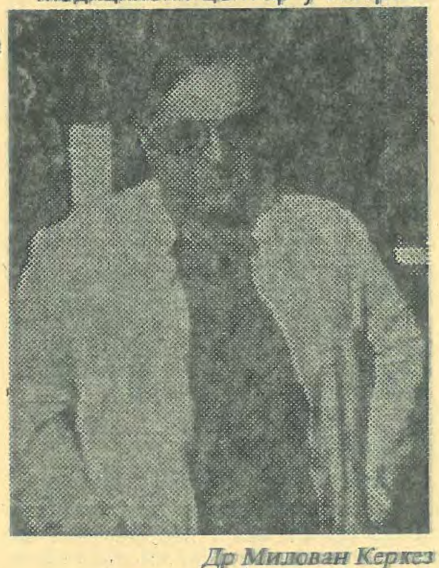

Болница у Петровцу: Петровчани су се показали и пола вијека касније

Тачно прије педесет година у Петровцу је одржан један веома важан здравствени скуп. У јеку најжешћих ратних окршаја 23. септембра 1942. године гостопримљиви Петровчани су били домаћини Првом конгресу љекара партизана Југославије. На том великом дводневном засједању љекара и медицинских радника народноослободилачке војске ударени су темељи санитета и ратне хирургије, темељи који су били окосница развоја здравства у бившој Југославији.

Након педесет година историја се понавља. У овом рату, када је здравство у питању, Петровац је поново у жижи збивања. Од бившег Дома здравља **"Први конгрес љекара партизана"**, израстао је Медицински центар са ратном хирургијом који покрива подручје на коме живи преко сто хиљада становника западног дијела Републике Српске. Овај нови регионални медицински центар задовољава потребе петровачке, крупске и кључке општине, српске општине Бихаћ, Дрвара, Грахова и других општина западног дијела Републике Српске.

Медицински центар у Петровцу пружа потпуну примарну и секундарну здравствену заштиту цивилним лицима и припадницима Војске Републике Српске. Са свим потребним амбулантама и двије опремљене хируршке сале пружа квалитетне здравствене услуге на којима могу позавидјети и много већи здравствени центри.

Др Милован Керкез начелник ратне хирургије

За све оно што је створено у Петровцу припада велика заслуга првом човјеку новоствореног Медицинског центра, директору **др Милану Видовићу.**

- Ми смо наш Центар стварали у најтежим условима рада, у ратним условима. Највећи терет носили су здравствени радници Петровца и петровачке општине, а имали смо и подршку шире друштвене заједнице. Имамо тим добрих, искусних и врсних љекара који даноноћно раде на лијечењу рањеника и бораца са фронта и осталих пацијената са подручја свих општина западног дијела Републике Српске. Суочавамо се са низом проблема. Ту је, прије свега, недостатак лијекова, санитетског материјала и медицинске опреме, затим недостатак горива и нафтних деривата за возни парк и гријање простора. Пристизала нам је помоћ од Српске православне цркве, хуманитарних организација, појединаца, привремено запослених Петровчана у иностранству и неких медицинских центара. Међутим, та помоћ нам је недовољна и она је и даље неопходна - каже нам др Милан Видовић, директор Медицинског центра у Петровцу који у Центру ради и као интерниста.

При Медицинском центру у Петровцу ради и **ратна хирургија** која и поред тешких услова рада постиже импозантне резултате захваљујући, прије свега, њеном начелнику, ратном хирургу, доктору **Миловану Керкезу**, човјеку који је као ратни хирург прошао све фронтове Војске Републике Српске. Овај неуморни љекар, кога су муслимански фундамен-

БОЛНИЦА

талисти из Бихаћа неколико пута проглашавали погинулим, не зна за умор. Једва смо пронашли мало слободног времена да нам нешто каже:

- Све што сам постигао могу да захвалим само мојим колегама, јер смо заједно испунили задатак, који нам је налагала наша савјест. Веома брзо смо се навикли на ратне прилике. Пуно тога на шта смо наишли у овом рату нигдје и никада до сада нисмо видјели. 90 посто оперативних захвата смо извршили под тоталном анестезијом. Радили смо са оним што смо имали, а имали смо заиста мало - и успјели.

Иначе, могу вам рећи да нас ништа неће омести да заједно са нашим народом и његовом војском истрајемо у борби

Савка Млиновић

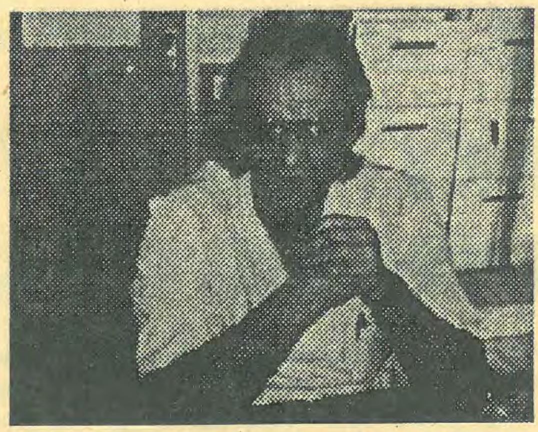
којом коначно морамо доћи до жељеног циља - рекао нам је др Милован Керкез.

У Медицински центар у Петровцу, рат је довео кадар из разних крајева, из **Бихаћа, Сарајева, Дрвара, Кикинде.** Као добровољац из Сарајева у петровачки Центар се јавио и др **Ненад Бабић** који, осим дипломе специјалисте, има и диплому доктора медицинских наука. Каже да га је Петровац и његов народ изврсно примио као и његове колеге у Медицинском центру. Овај пријатни и врсни љекар нам је рекао:

- Сви послови се обављају коректно и до краја професионално. Сви љекари дају максимум од себе, без питања и норми што се тиче радног времена. Имамо један уиграни тим који је у стању, и поред ратних услова, све тешкоће пребродити. Суочавамо се са проблемима набавке лијекова, санитетског матери-јала и опреме. Помоћ пристиже, али је она недовољна. Уколико се буде водило рачуна о нивоу здравствене заштите, опремљености, кадровској заступљености и другим условима, Петровац ће и послије рата, ако се не буду правили монструми, односно правиле здравствене организације политичког ранга, као Медицински центар, моћи задовољавати потребе једне шире регије као што је то сада.

Савка Млиновић је из Бихаћа и добила је запослење у Медицинском центру у Петровцу као инструментарка на ратној хирургији. Каже да је задовољна у новој средини, да јој се мили радити са уиграном екипом, међу народом какви су Петровчани, и у Медицинском центру какав је петровачки.

Слично кажу и **др Никола Маммортов** који се обрео у Медицинском центру Петровац са својим синовима **Петром** и **Сашом**, такође, докторима.

Директор болнице др Милан Видовић

И стог су мишљења и други љекари и медицински радници запослени у овој петровачкој здравственој институцији, а који су као добровољци дошли у град испод Грмеча.

У стварању Медицинског центра у Петровцу припада и велика заслуга петровачким љекарима и медицинским радницима који несебично пружају све од себе како би овај Центар задовољавао потребе Војске Републике Српске и становништва западног дијела Републике Српске.

За лијечење рањеника и бораца Војске Републике Српске и цјелокупног становништва, Медицинском центру стижу похвале са свих страна, од **Главног штаба Војске Републике Српске, Другог крајишког корпуса, Петровачке бригаде, Фонда здравствене заштите** и других институција и заједница. Петровачке здравствене раднике лично је похвалио и принц Томислав Карађорђевић приликом недавне посјете двјема Крајинама.

А у Медицинском центру у Петровцу поручују, да ће радити према потребама народа и војске, да ће до краја истрајати и доказати да својим радом и кадром могу задовољавати потребе ове регије.

Перо ДОШЕН

Међу инжињерцима јединица Милана Суботића и Ранка Миљатовића

МОСТОВИ ПОНОВО СПАЈАЈУ

*** Инжињеријске јединице јединица Милана инж. Суботића и Ранка Миљатовића, са радницима Грађевинског предузећа "Уна" из Козарске Дубице и општине Нови Град - оправили и доградили два моста на реци Уни и изградили пут дуг 67 километара.**

У долини реке Уне, а и целом Поуњу ових јануарских дана је мирно. Рушење, паљење и други трагови нас на сваком кораку, неумољиво подсећају на дојучерашња ратна збивања.

Мост на реци Уни код Козарске Дубице није више у "лонгетама" већ преко њега за новогодишње празнике слободно се крећу моторна и запрежна возила и пешаци.

Наиме, да се подсетимо, половином септембра 1991. године, приликом повлачења из Хрватске Дубице, мост су порушили хрватски бојовници. Мост је у рекордном времену поправљен и поново пуштен у саобраћај. Тако је било и са мостом који повезује обале и људе у Српској Костајници и Костајници на Банији па нам у овим крајевима кажу - мостови су овде одувек спајали обале и људе, који живе у том делу Крајине и Баније.

Око мостова и даље према Јасеновцу видни су ожиљци наметнутог нам рата; разрушене и спаљене куће, привредне зграде, запуштена дворишта, необрана поља кукуруза...

У рекордном времену

- Примирје се поштује, снаге УНПРОФОР-а "крстаре" на релацији Сисак - Јасеновац. Све је спремно, затребали да се ватра истог тренутка отвори - каже **Жељко Дамјанић**, командант јединице у Костајници. Један од команданата одбране на овом подручју, храбри Козарчанин, **Слободан Боројевић** - каже да у јединици којом он командује нема никаквих проблема, а о некаквом осипању из јединице нема ни говора. Истиче да им на том подручју босанских и банијских села више људства није ни потребно, па новопридошле добровољце и резервисте оставља у "резерву".

Крећемо даље у пратњи **инж. Милана Суботића** до "рањеног" моста на реци Уни дугог 150 метара и широког шест метара, носивости 60 тона, преко кога се данас слободно крећу моторна и запрежна возила. Оба крака су била минирана и срушена од централног до средњег дела. На све стране громаде откинутог бетона и густи снопови откинутих арматура. Данас већ крећемо на другу страну, јер су вредне руке инжињераца старјешине Милана Суботића и радника Грађевинског предузећа **"Уна"** из Козарске Дубице, у рекордном времену успели да га оспособе и поправе, а вредност изведених радова цени се **200.000 милиона** најновијих динара.

У Костајници навраћамо у Творницу трикотаже **"Поуње"**, у Творницу обуће **"Уна"**, Предузеће дрвне индустрије **"Мајур"** и још нека друга у којима, рекло би се, нормално ради и производи, али са смањеним капацитетима. Председник Извршног савета у општини Костајница **Љубан Маринковић** објашњава нам како се могло десити да упркос свих разарања у околини ове творнице ипак буде "поштеђене".

- У овим творницама усташе су правиле јежеве, вршиле ремонт и оправку технике и наоружања. Наређење је било да се гађају прилази творницама, како непријатељ не би извукао опрему.

Наш саговорник истиче да уз веома кратку припрему производња у свим овим творницама може готово одмах почети, свакако, зависиће од стручне радне снаге и електричне енергије.

Пут кроз беспућа

Не рече неко случајно да овуда "Уна тече према нама". Она сва тамна,

ПОМОЋ ВРИЈЕДНА 3 МИЛИОНА МАРАКА

Српски хуманитарни фонд из Франкфурта, хуманитарна организација која окупља Србе и људе других нација који у овим тешким ратним временима шаљу помоћ у новцу и материјалу српском народу у Републици Српској. До сада је сакупио и послао, што у новцу, што у материјалу преко три милиона марака. Највише помоћи иде кроз куповину лијекова, неопходне медицинске опреме и санитетских возила.

Фонд окупља око 120 сталних чланова, али донатора је далеко више, а интересантно међу њима има доста и Нијемаца.

Пред Нову годину из Франкфурта је у организацији овога Фонда дошло неколико десетина камиона хране и лијекова, што је до сада једна од највећих пошиљки. Том приликом смо у Хан Пијеску срели једног од најугледнијих чланова Фонда који је пратио конвој за романијски регион господина **Раденка Шупића**. Господин Шупић је већ тридесет година у Њемачкој, и након тридесет година ово неколико мјесеци је други пут да долази у родни крај. Први пут је био прије неколико мјесеци. Овај пут дошао је са вриједним личним поклоном Црвеном крсту - аутомобилом.

- Ми у Њемачкој скоро да немамо више проблема око сакупљања помоћи. Прикључују нам се и неки Нијемци, наши пријатељи. Моја жена је Њемица и она, док сам ја овдје, углавном, ради на прикупљању сљедеће пошиљке.

Као најзаслужније организаторе ове хумане акције која траје непрекидно, господин Шупић посебно истиче **др Михајла Рундо** и **Мићу Којића**, а Управни одбор Фонда броји 15 људи. О висини појединих прилога господин Шупић није хтио јавно говорити јер је, каже, незахвално - даје колико ко може.

Поред самог прикупљања помоћи највећи проблем је транспорт, нарочито кроз Мађарску, јер Мађари све чине да спријече пролаз сваке пошиљке за Србе.

- Када је конвој ишао први пута имали смо проблема и на њемачкој граници, па смо морали из камиона вадити најнеопходније лијекове, пребацивати у луксузно ауто и превозити преко границе - и тако цијели дан док најбитније нисмо пренијели. Камионе су возили њемачки возачи, и неки су почели плакати због тога шта су нам радили њемачки цариници, али од тада са њима нема проблема - каже нам на крају господин Раденко Шупић.

Б. Ђ.

плаха, поносна, јасна и бистра остаје иза нас, губимо је и онда се поново јавља у крајолику који истински пише нову историју. Ова жеља није обична, није нестварна. Хармонични склад природе већ више од месец дана нарушавају инжињеријске машине уз снажне мишице војника инжињеријске јединице **Ранка Миљатовића**.

Урлају снажне инжињеријске машине и тресу се козје стазе подгрмечких пропланака. Ту међу овим вредним инжињецима је и **Радивоје Томанић**, старјешина из Главног штаба Војске Републике Српске, који каже:

- Мој утисак је да инжињерија у рату и миру наставља са основном својом делатношћу - да повезује села и градове - да спаја обале и људе. Ово заслужује дивљење, јер војска и народ дишу једном душом.

- Ово је заиста велики успех, јер је ово једини пут у овом ратном времену који повезује Крајину са Банијом. Наиме, сада су "спојени" **Ријишка - Дубовик - Крупа на Уни** и цело **Подгрмечје** - каже нам **Драго Ђурашиновић**, председник Извршног одбора Скупштине Новиград, а вредност изведених радова цени се на тристо милиона динара.

Знају своје задатке

У Костајници смо разговарали са инжињером **Бранком Дмитровићем**, председником Скупштине општине Костајница, о изградњи моста на реци Уни и безбедносним мерама.

- То је мост који спаја Српску Костајницу, која се пре звала Хрватска Костајница, а који је увек спајао људе и обале, али овог пута је био велика препрека за усташе - каже Дмитровић.

Заједно са нашим традиционалним комшијама и пријатељима из Српске Костајнице ангажована је јединица Милана Суботића и Грађевинско предузеће "Уна" из Козарске Дубице. Успели смо да оспособимо мост дуг стотињак метара, који има велики значај, не само у овом ратном времену, већ и у миру за становништво Босанске крајине и Баније, а и дела Западне Славоније и Посавине. Што се тиче безбедносно-политичке ситуације, она је доста повољна, а остварили смо и успешну сарадњу са војницима (данског батаљона) у саставу УНПРОФОР-а.

Овде посебно се захваљују на помоћи коју су им пружили Васо Тепшић, Миле Илибашић, Милан Суботић старјешине из Првог крајишког корпуса и многим другим Крајишницима.

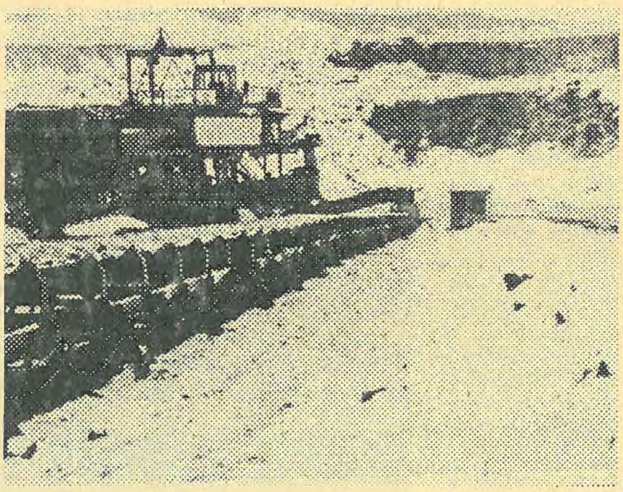
Младен МУТИЋ

Рудари, борци и привредници

НОРМЕ ПОНОВО ПАДАЈУ

Рудници жељезне руде "Љубија" успјешно су се престројили и у тешким условима дају допринос и на привредном и војном плану

"Рударски гигант, највећи произвођач жељезне руде на Балкану - пише у пријератним проспектима **ДП Рудници жељезне руде - 'Љубија'**". Значајно је истаћи да је у овој фирми уз примарну рударску дјелатност, развијен цијели спектар различитих производњи, које су прошле године систематизоване у чак девет предузећа. Обиман производни програм и савремене машине, посебно у области металопрераде, богатство је које се мора што више користити, посебно сада у овим тешким временима одбране и опстанка српског народа и Републике Српске. Рудари то добро знају, па њихов допринос неће изостати.

Рудник "Љубија"

Први човјек ове велике привредне организације, **инж. Остоја Марјановић**, успјешан је привредник, али и велики заљубљеник у ваздухопловство. Недавно је као истакнути члан аероклуба у Приједору, изабран за првог предсједника Ваздухопловног савеза Републике Српске.

Са директором Марјановићем разговарали смо у Приједору у дирекцији Рудника. Интересовало нас је садашње стање у овом предузећу.

- Степен оштећености Рудника у ратним дејствима на подручју Приједора, на срећу није велики", каже инж. Марјановић. Рударска производња када за то дође вријеме, могла би се покренути за десет до петнаест дана. Извршили смо јасну диференцијацију кадрова и сада је у предузећу запослено 2.700 радника. Од овог броја више од половине радника ангажовано је у јединицама Војске Републике Српске и они дају свој допринос на ратишту. Овдје у предузећу, у различитим производним дјелатностима, које тренутно обављамо, највише радника је запослено у металопреради, затим на рашчишћавању градских подручја из фазе ратних дејстава, на пословима друштвене исхране за потребе Војске, производњи глине и пигмената за тржиште Југославије.

- У нашим погонима - каже инж. Марјановић - **почела је производња школске креде, пробна производња перманта, детерџената и пасте за прање руку.** Обављају се разне услуге по наруџби Војске и привреде. Радимо све што можемо. Што се тиче наше основне производње, производње жељезне руде, имамо захтјев од **Жељезаре Смедерево** за производњу једног милиона тона робне руде годишње. Међутим, то зависи од отварања жељезничких линија. Тек када проради жељезница, моћи ће се активирати рударска производња. У погледу рјешавања статуса предузећа, водили смо разговоре на нивоу влада Црне Горе и Србије за интегрисање РЖР "Љубија" са црном металургијом СР Југославије. Вјерујемо у бољу будућност. До тада сви ми морамо бити ратници - каже директор Марјановић.

А какви су рудари ратници, о томе би се могло много тога рећи. Рудари поново пишу историју, овога пута историју своје Републике.

В. КРЧКОВСКИ

Пилоти у хуманитарној мисији

НА КРИЛИМА СПАСА

На фронтовима, а посебно у Посавини, пилоти су даноноћно пратили кретање и напредовање српских јединица. Тако им је омогућено да добро упознају терен и у измијешаности слободних и заузетих територија самостално процјењују и оцјењују који корак је најближи успјешном извлачењу рањеника. Често је пилот био и наредбодавац и извршилац и љекар и психолог, брат и пријатељ...

Борба на живот и смрт. Борба која је од почетка рата у Словенији па до данашњих дана проткана звуком спасилачких хеликоптера. Пилоти, дјеца небеских висина, у хуманитарној мисији од смрти отимају све што се може узети, а често и оно што је изгледало немогуће.

Знају то добро многи борци на свим фронтовима широм бивше Југославије. Знају то сви од Херцеговине до Посавине, јер су челична крила увијек и у сваком моменту била нада и вјера у спас у случају тешког рањавања. Многи то никада неће заборавити.

Од самог почетка рата пилоти су имали само једно мјерило у свом раду - човјека достојног права на живот и опстанак на територији која му је одувијек припадала. Зато је потреба за хуманитарним летовима била водиља у свим борбама, а нарочито одлучујућим, као што је била за коридор из Крајине према српској матици. Савлађивали су и најсложеније метеоролошке услове за летење само да би стигли тамо гдје су најнеопходнији. Измијенили су и пријашњу организацију превожења рањеника, а поред великих транспортних хеликоптера укључили су и мале "Газеле". На фронтовима, а посебно у Посавини, пилоти су даноноћно пратили кретање и напредовање српских јединица. Тако им је омогућено да добро упознају терен и у измијешаности слободних и заузетих територија самостално процјењују и оцјењују који корак је најближи успјешном извлачењу рањеника. Често је пилот био и наредбодавац и извршилац и љекар и психолог, брат и пријатељ...

Новом организацијом спасавања рањеника превасходно је скраћено вријеме од момента рањавања до стизања до рањеника, његовог превожења до болнице. Брзина и ефикасност искориштавања времена, а нарочито у ситуацијама када је спасавање живота мјерено минутама, одсликала је у правом свјетлу величину овог приступа. Пилоти су учествовали у спасавању око пет хиљада рањеника. Успјех је тим већи што су пилоти слијетали у кишу метака на првим борбеним линијама, уз рафале, док су рањеници уношени у хеликоптере. Летјели су и када сви закони природе и рата нису дозвољавали полијетање. Безброј летова, а само један циљ - успјети. Успјех - тридесет посто превезених рањеника не би угледало свјетлост дана да није било ових младића.

А, тек спасавање рањеника и цивила на неприступачним теренима и узвишењима која су се налазила у непријатељском окружењу. Пробијање обруча, под паљбом, поновно рањавање рањеника у хеликоптеру, а у неколико случајева и убиство непријатељским хицем, приче су саме за себе. Пилоти се свега тога не желе сјећати, не желе ни ријечи о томе да прозборе. Никада неће моћи схватити да на видно означен хеликоптер на хуманитарном задатку може бити испаљено толико хитаца. Тешко је исказати шта за пилота значи кад, жртвујући властити живот, и живот своје посаде, из окружења извуче рањеника, а на путу до болнице буде нападнут и осуђен на неуспјех од оних који ни једно ратно правило не поштују. Ознака Црвеног крста, по свему судећи, непријатељу је била одлична мета.

Поред свих тешкоћа, професионалност је долазила до пуног изражаја, разум није био помућен емоцијама ни у тренуцима када су превозили своје најближе (браћу, рођаке, пријатеље...). Све је остављено по страни. У борбама за отварање коридора радни дан пилота је трајао 14 сати. Сазнање да је спасен људски живот било је духовна снага да се истраје. Поређења ради, максимум летења у мирнодопским условима је четири сата, док је максимум ноћног летења три сата. Ако се уз то дода да пилот седмично може имати три летачка дана, са паузама по дан одмора, онда је њихова заслуга свакако неоспорна.

А, пилоти по обичају о себи не желе ни ријечи.

Жртвовали су све, нису жељели да оду с друге стране Дрине, желе да буду ту, и одуже дуг према отаџбини и народу који се засигурно поноси њима.

А ових хладних дана, од како је на снази "резолуција", пилоти јасно дају до знања свима да им нико не може ускратити право да и даље лете у хуманитарној мисији. Уистину, сад је спасавање рањеника много теже, јер се за сваки хуманитарни лет мора тражити одобрење од посматрача УН који су стационирани на аеродрому. Након најаве, сваки хеликоптер се прегледа и тек тада одлази на хуманитарни задатак. То је, како истичу пилоти, велико губљење времена, смањује се ефикасност и брзина у спасавању. Али, и то ће пилоти издржати. Трка са временом за људске животе, и поред свих забрана, даје нову снагу да се истраје у борби до коначне побједе.

С. ВУЈИНОВИЋ

У хуманим мисијама и када је најтеже

Фото: Д. Вејновић

Међу српским борцима на првим линијама испод Рогоја - на путу за Сарајево

КУРШУМИ И ЛЕД

- "Не плачем, то су сузе радоснице. Послије девет мјесеци чуо сам за сестру - јављају ми да се извукла из Сарајева". Послије пет минута војни телефон поново звони. Педесетогодишњи **Веселин Поповић**, у униформи Војске Републике Српске, у калиновичкој касарни сада плаче. "**Саша**, син јединац јој је погинуо прије мјесец дана на Мојмилу, на водоводу. Вратићемо им", кроз сузе говори бивши просвјетни радник сарајевске школе "Симон Боливар".

- Овдје су Бог и природа подарили такве заклоне да се не бојимо ни стране интервенције. Те пријетње нас баш много и не занимају, говори командант гатачке јединице **Радослав Мучибабић**, који је са војском притекао у помоћ Калиновику. Дошли смо само на кратко, али кад смо видјели да на фронт - на прву линију, испод Трнова и Рогој планине, иду седамдесетогодишњаци - остали смо. Ко не би остао. Гледаш старце - једна рука рањена, а другом држи пушку и гази снијег и лед. А температуре су одавно сашле испод нуле - овдје у Калиновику и горе у Добром Пољу ка Трнову је минус 20 степени.

ЕВАКУИСАЛИ СМО ТРНОВО

- Криво нам је једино на оне Србе који су нас оставили - побјегли у Југославију. Ето имали смо и једног новинара - и он је давно отишао - још док је гора била зелена. Од тада за нас нико и не чује - као да нијесмо живи. А за Калиновик се једино чује у ратовима, објашњава нам **Раде Бањанин**, некадашњи радник РТВ Сарајево. Кренули смо - повратка нема. Спојићемо се са нашим снагама око Сарајева од којих нас сада дијели око 25 километара - стигли су до Кијева, причају ови говорници који бране херцеговачке висове - сваки изнад хиљаду метара надморске висине и Звијезду високу 1413 метара.

Рогој и Трново није тешко узети, али га није лако држати, говори нам **Жарко Вишњевац** док руском теретном "ладом нива" крећемо магистралним путем ка Сарајеву, односно ка Добром пољу испод Рогоја. А магистрала се не види. Снијег је одавно покрио. Лед је дебео десетак центиметара. Присјећамо се 1941. године, када су усташе у оближњем селу Доњи Борач, заклале 94 српске нејачи, у Придворици 17, у Трешњевици још толико... Војска старјешине Ратка Бундала, Крајишника из Клина, касарне код Ријеке, који је дошао да брани Калиновик, односно Сарајево, са јужне стране, није дозволила да се масакр понови у селу Трново, маја прошле године. Три дана послије ослобођења Фоче требало је да зелене беретке упадну у Трново и масакрирају Србе. То смо сазнали и кренули у ослобађање. Спасили смо народ, вели нам командант, објашњавајући да је рат лакши од дана када је извлачио војску и технику из ријечке касарне Клина. Трново смо касније изгубили, а да смо тада пробили коридор ка Сарајеву, Горажде би само пало, говоре нам војници Ратка Бундала.

ТРНОВО СЕ ЗЕЛЕНИ ОД БЕРЕТКИ

Послије тога Алија је стално понављао да је освојио Калиновик а ми му поручујемо да он никада неће пасти - говоре нам војници који држе положаје испод Рогоја у снијежном и хладном Бијелом Пољу. **Саво** и **Мирко Мандић, Миодраг Бадњар, Нико Пухало, Душко Бозало, Радомир Аврам, Милутин Шукић**... Циљ муслиманских снага је био, објашњава нам командант, да нападну на Калиновик и споје се са снагама у Зеленгори и избију на ријеку Дрину. Нема чиме на моју војску нијесу јуришали, али су убрзо видјели да је Калиновик тврд орах - додаје овај официр који са војском држи око 200 километара ватрене линије с јужне стране Сарајева.

Нијесмо, међутим, сво српско становништво успјели да спасимо. Они који су остали у Ледићима, Преслици, Иловици, Слављевићима и осталим селима, који нијесу хтјели бјежати из својих домова, завршили су на усташкој ками. Велике су масакре "зелене беретке" починиле у овом крају. Само у Миљевини заклали су око педесетак људи. Свијет о томе ћути, а мораће да проговори. Правда кад тад мора побиједити, вели осамнаестогодишњи **Томислав Братић** присјећајући се недавног Божића. "Честитале" су нам те беретке минама овдје испод Рогоја. Пало их је на десетине.

Немају наши непријатељи много снага на самом Рогоју. - У ширем рејону и у Трнову, међутим имају, кажу Томиславови другови **Милош Тунгуз** и **Ранко Бјелогрлић** уз, како рекоше, једину жељу да што прије пробију коридор према Сарајеву. О Венсовим и Овеновим мапама не желе ни да чују. Нијесу имали прилике да их виде. До њих штампа не стиже. Транзисторе слушају кад имају батерије. Једини и неизбјежни гости ових вукова испод Рогоја су снијег, лед и куршуми. Није ни чудо што су нашу - прву новинарску екипу, која се ових хладних дана пробила до њихових положаја, дочекали рафалима.

Мира ПОПОВИЋ

ИЗ ЛИБИЈЕ НА ФРОНТ

Попут многих својих земљака, 25-годишњи **Миле Бојанић** из села Плазаче код Шековића запутио се прије три године на привремени рад у иностранство. Преко једне београдске фирме добио је посао у Либији и био је пресрећан што ће за неколико година успјети да уштеди довољно да у завичају направи кућу и започне неки посао. Није, међутим, ни слутио да ће се из Либије вратити без ичега и да ће бити срећан што се уопште успио да врати.

- Када је, у априлу прошле године, почео рат у Босни и Херцеговини, започела су малтретирања и провоцирања од домаћина. Вјеровали смо да су у питању појединци, екстремисти, али смо се грдно преварили. **Непун мјесец дана након избијања рата - сви Срби који су радили, једноставно су ухапшени, без иједне ријечи објашњења** - прича Миле.

Пуних пет мјесеци Бојанић је са групом од тридесетак Срба провео у либијским затворима.

- Свашта су нам говорили, пљували нас, тукли, малтретирали на све начине. Не знам због чега, али ја сам им некако био трн у оку, па сам највише и добио батина од либијских муџахедина. Тукли су ме готово свакодневно. Само ја знам како ми је било...

На срећу, десетак Срба из затвора је половином септембра пуштено. Међу њима је био и Миле, који се одмах вратио кући.

Заједно са оцем **Рајком**, Миле је, ето, већ пет мјесеци на српској одбрамбеној линији према Кладњу. Добар је војник, воле га и другови и старјешине. Међутим, његове мисли још увијек су у Либији:

- У либијским затворима је остало још двадесетак Срба, с којима сам три године дијелио и добро и зло. Не знам шта је с њима. Да ли су пуштени, да ли су још у затвору? Јесу ли уопште живи...

Озренко ДРАШКИЋ

Нека остане забиљежено

КАКО ЈЕ СПАСЕНА МАЛА МИНКА

У рату, какав је овај који се води против српског народа, непрестано слушамо вести о бестијалном понашању припадника разних наоружаних формација према цивилима и нејачи. Рат је по дефиницији појава која је усмерена против човека, његовог физичког и духовног опстанка. Међутим, откако је света и века, а то значи и откако је рата, човек-ратник је успевао да се уздигне изнад зла и остави нам поруку да елементарна хуманост може преживети и у рату као својој негацији.

Војска која успе да у условима рата до истребљења поштује међународне конвенције које се односе на заштиту деце и цивила у ратним условима, показује величину и надмоћ. У том погледу Војска Републике Српске у досадашњем току рата неоспорно је положила испит. Санитет, као њен важан део, показао је изузетну спремност, а медицинско особље висок степен поштовања медицинске етике. Ево једне приче која говори како човечност побеђује ужас рата и враћа веру у човека.

У току жестоких борби око Горажда пилоти хеликоптера Војске Републике Српске су са рањеним српским борцима превозили и тешко болесну, петогодишњу Минку Ж. из Горажда, града који под контролом држе муслиманске снаге. Девојчица је била у животној опасности због перфорације слепог црева. Војска Републике Српске је прихватила да посредством УНПРОФОР-а прихвати Минку и укаже јој лекарску помоћ. Рањени борци су сазнали да се међу њима налази дете чији су родитељи и родбина, са друге, непријатељске стране. Док су управљали хеликоптером, летећи изнад територија на којима су трајала борбена дејства, један од пилота је угледао призор који ће му, како каже, вечно остати у сећању. Један српски борац, рањен у обе ноге, загрлио је малу Минку, згрчену од болова и уплашену летом. У том тренутку сам схватио, наставља пилот, шта је то што зову српском душом и да се рат, који воде такви људи, не може изгубити.

У болници се приступило оперативном захвату чији је исход, због поодмакле фазе болести, непредвидив, чак и у мирнодопским условима. Захваљујући изузетном залагању лекара војне болнице, захват је успео. Постоперативни период, који је веома важан у оваквим случајевима, водила је једна лекарка болнице и показала мајчинско стрпљење и бригу за малог пацијента. Дете је спасено сигурне смрти.

Али прича се овдје не завршава. Пошто су настале тешкоће око Минкиног повратка кући, лекари нису дозволили да дете крене у неизвесност. И поред данонoћне запослености и важности сваког кревета за српске рањенике, пружили су девојчици смештај и негу. Породицу су јој сада чинили српски борци, рањеници. Нарочито они из Горажда и околине. Ти људи, који су дубоко спознали шта значи бити одвојен од породице, гледали су у Минки своје дете. Куповали су јој чоколаде, носећи их у џеповима болничких спаваћица. На левој страни груди. Топле од близине срца.

Када је, напокон, уговорено са муслиманском страном да се Минка врати кући, на договореном месту је отворена ватра по детету и његовим пратиоцима. Једва извукавши живу главу, Минка се обрела у команди српске војске. Када се прочуло за овај догађај, појавили су се неки људи, који су имали родбину у Горажду и предложили, да се изврши размена тих породица, за малу Минку. Људи из команде су чврсто одлучили, да око детета нема погађања. Обећање које је дато, да ће се дете након операције вратити кући, мора се одржати. Било какве манипулације са болесним дететом, нису долазиле у обзир. Мало муслиманче у главној команди "србочетничких звијери", како то кажу исламски фанатици, забављало се цртајући разнобојним фломастерима, неки лепши, сунчанији свет, окружено пажњом генерала српске војске. Један од њих, који наставља традицију Мишића, Бојовића, Путника и Степе, записао је на растанку, у дечију свеску: "Ако се некада сетиш и ако ти то не буде правило неприлике, реци својима, да те је спасила српска војска. Ако не, ти oћути".

Дете ће упамтити ове догађаје, на начин како то сва деца чине. Када одрасте, то сећање ће уклопити у своје вредносне судове. Али, хоће ли икада, пропагандна машинерија са Запада, са својим мамутским погонима и дивизијама новинара, који крстаре овим ратним просторима, добити миг од својих босова, заваљених у кожне фотеље, па објавити барем једну, од стотина прича, у којима Срби нису "агресори" и "животиње са брда", него честити људи и војници, са традицијом племенитих ратника, коју свет веома добро познаје. Када се то догоди, знаћемо, да се суштински мења однос западног света према нама. И без тога, Србин-војник, чиниће само оно што му савест и војничка част налажу.

Дејан ГУТАЉ

Братска брига из Ивањице

ПОКЛОНИ ЗА РАЊЕНИКЕ

Није ово први пут да текстилци из Ивањице код Ариља упућују своју несебичну помоћ борцима на фронту, онима који се лече у рехабилитационим центрима, цивилним и војним здравственим установама Првог крајишког корпуса Војске Републике Српске.

Тако је, баш у време највеће хладноће у Босанској крајини и Посавини, из Фабрике чарапа "Пролетер" из Ивањице стигло 400 пари топлих чарапа за борце на фронту и оне који се лече од задобијених рана. Истовремено су радници Фабрике рубља "Јавор", такође из Ивањице, рањеним борцима у Бања Луци послали и већу количину пиџама, као и квалитетног мушког веша.

Ови поклони који долазе од наше браће из Србије су нам заиста драги, тим пре што стижу из Ивањице, од радника са којима имамо веома добру и традиционалну сарадњу. Када сам тамо недавно боравио, у име колектива "Пролетер", њихов генерални директор Рашо Милић и директор "Јавора" Вељко Милић, изразили су спремност да по ко зна који пут помогну рањене борце Војске Републике Српске. Такође су пренели своје најсрдачније поздраве и обећали да ће им ускоро поново послати вредне и драге поклоне - каже нам мајор **Свето Савичевић**, виши медицински техничар и командант Првог санитетске јединице у Првом крајишком корпусу Војске Републике Српске.

М. МУТИЋ

Покатоличења муслимана у Хрватској све бројнија

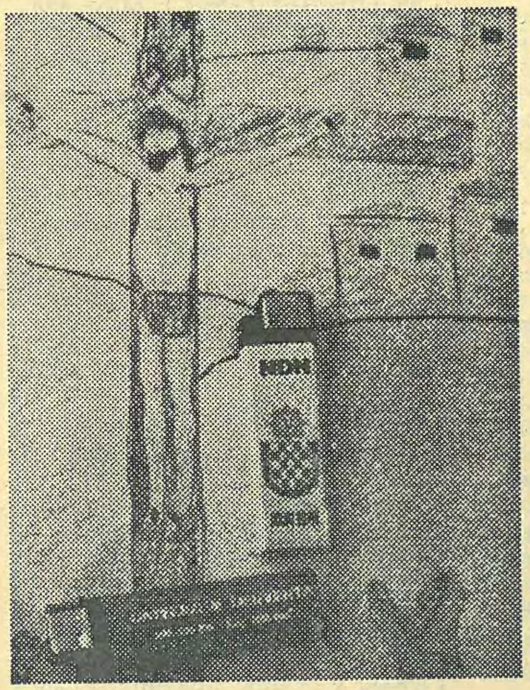
ПОКАТОЛИЧЕЊЕ "ХУМАН ГЕСТ" ХРВАТСКИХ ВЛАСТИ

Прошло је више од годину дана, када је Фрањо Туђман кумовао једној муслиманској породици, која је прихватила покатоличавање. Јавности је познато, да је против тога интервенисала Исламска заједница у Југославији, али се то брзо скрило од јавности, а сам процес "преобраћања" настављен је и даље.

Већ низ година на просторима Балкана присутно је снажно дјеловање католичке цркве, усмерено првенствено према муслиманском становништву. Своје јасније ставове изразила је она још пре две године у **Албанији** и на **Косову** а последњих месеци доста интензивно у **Хрватској** и деловима бивше Босне и Херцеговине.

Добри познаваоци балканских прилика су, још у току потписивања војног савеза Туђман-Изетбеговић, указали на опасност, која би се могла усмерити првенствено према муслиманском становништву. То није никакво изненађење, јер су муслимани одувек, када је то било од посебне важности за Хрвате, представљали "цвеће хрватског народа". У таквим условима, католичка црква је изналазила перфидне начине за њихово покатоличавање, уз изузетну подршку званичних власти. Таквом политиком отварали су се вековни сни Хрватске, да изађе на реку Дрину.

Прошло је више од годину дана, када је Фрањо Туђман кумовао једној муслиманској породици, која је прихватила покатоличавање. Јавности је познато, да је против тога интервенисала Исламска

заједница у Југославији, али се то брзо скрило од јавности, а сам процес "преобраћања" настављен је и даље.

Сукоби међу муслиманима око покатоличења

У новогодишњем броју загребачког недељника "Глобус", загребачки имам **др Мустафа Ценић**, у опширном интервјуу, осудио је католичку цркву и хрватску власт, због отворених притисака. Оваквим протестом, Исламска верска заједница у Загребу побунила се против оваквог нецивилизацијског поступка, којим се вређају верска осећања људи. Међутим, сва та упозорења неозбиљно су схваћена, због чега се акција несметано наставља и даље. Истовремено, да би се правдала таква активност у име наводне демократије, тражи се подршка у средствима јавног информисања од људи који себе називају истинским представницима муслиманског народа.

Широј јавност је мање познато, да је Исламска верска заједница у Загребу, на челу са Шефком Омербашићем, дужи временски период, представљала институцију за пријем и наоружавање муслиманских екстремиста и муџахедина из исламских земаља и њихово упућивање у "хуманитарне акције" у бившој Босни и Херцеговини. О томе постоје бројни докази, али хрватска власт није ништа предузимала, да се то спречи. У томе се види и ангажовање значајних појединаца, попут Омербашића, који су увек ту када се треба сликати са Туђманом и другим хрватским великодостојанственицима, а шта се дешава са његовим верницима, то уопште није било важно.

У томе је најдаље отишао, председник Хрватске муслиманске демократске странке у Загребу, **Мирсад Бакшић**. Он се недавно, испред своје странке, обратио хрватским средствима информисања саопштењем у којем је жестоко напао имама Ценића, због његових наводних застарелих схватања. Према њему, нико у име "демокрације", нема право да утиче на слободна опредељења људи и свако има право да се слободно опредељује којој ће вери или националној скупини приступити. Нема сумње, да је председник Бакшић то учинио по налогу хрватских наредбодаваца, како би тиме правдао акцију покатоличавања муслиманског становништва. Сигурно је то цена његове лојалности хрватском режиму и стога и не чуди такав поступак.

Хрвати муслиманске вероисповести

Последњих дана сведоци смо бројних извештаја челника Херцег-Босне, који у свом речнику све чешће користе израз, Хрвати муслиманске вероисповести. То ће вероватно, имајући на уму разрађен план, имати значајнијих успеха, тим пре, што се у тим подручјима, као услов опстанка већ поставља питање његове верске опредељености. Тиме се наставља акција покатоличавања и његово ужурбано приближавање граници на реци Дрини.

Било како било, хрватска власт ствара услове за планско покатоличавање муслиманског али и другог становништва у Хрватској. Добро обавештени истичу, да се то чини према свима који као услов траже "домовину", како би се трајније настанили у овој републици. Информације говоре, да се то подједнако чини према онима, који већ годинама живе у Хрватској, као и све бројнијом колоном избеглих који траже уточиште, па акција неумитно наставља да тече.

Уочавајући куда таква политика иде, већ се побунила група муслиманских интелектуалаца **Мостара, Сарајева, Бихаћа, Тузле** и других места. Њихови гласови су, обзиром на притиске екстремиста, постали све тиши, па се глас разума све мање чује. Међутим, у прогнозе појединих аналитичара, да ће се Хрватска у Босни и Херцеговини, захваљујући политици Алије Изетбеговића и његових истомишљеника, борити до задњег муслимана, с обзиром на развој ситуације, не треба сумњати.

Покатоличавање муслиманског становништва се у неким медијима, првенствено западноевропским, схватају као хумани гестови и покушаји наводне заштите муслиманског становништва. Ти исти медији, правдају поступак ратног злочинца, Алојзија Степинца, на покрштавању Срба у 2. светском рату, као хуманост, да се ти људи заштите. Све је извесније, да се Запад уз подршку Ватикана, определио на овакав поступак, како би се истовремено одбранио од исламске најезде у Европу и коначно изашао својим границама на реку Дрину. Како ће тек бити, остаје да се види.

М. МИЛУТИНОВИЋ

Избjегличка тужна прича

ЈЕДНА МОЛБА ТРИ ПЛАЧА

Крај децембра је. Хладно је предвечерје у Босанској Градишки. У овом граду, гдје се збива "радња" наше приче, температура пада и до минус 18 степени. Од хладноће леди се дах и сузе у очима. Равницом крај Саве дува хладан вјетар носећи ријетке капи ледене кише и понеку пахуљицу снијега. Овдје, на Сави, сјеверна је граница Републике Српске, али не и Српства. Јер, тамо, преко ријеке су снаге УНПРОФО-а, на линији раздвајања Републике Српске Крајине. То је област Западне Славоније и Републике Хрватске.

Путем од Гимназије, према центру града, иду три млађе жене. Професорице у градишкој Гимназији. Пролазе испред моста на Сави и поздрављају војнике - чуваре границе и контролоре на пункту, преко кога се одвија сав саобраћај између двије српске области, двије државе у настајању. Ко зна, можда ускоро то буде и једна држава. Воља народа постоји, још само да политичари и свјетски моћници кажу своје, тј. да прихвате народно расположење и интересе.

Три професорице тихо разговарају о протеклом дану у школи. Вајкају се да немају довољно часова за обимно градиво и пропитивање ученика прије него што их оцијене. А крај полугодишта је близу. Треба ученике оцијенити, треба уважити чињеницу да је рат, да нема струје, да се учи уз петролејку или свијећу, да нема уџбеника итд.

У сусрет им долазаше жена. Ситна и сигурна корака. Умотана у стари дуги капут, покривена марамом. Чинила се, тако обучена, да је далеко старија него што је стварно имала година. Кад је дошла поред професорица, стаде. И погледа их. Стадоше и професорице па љубопитљиво погледаше жену испред себе. Она учини покрет као да ће кренути, али опет стаде. Отвори усне, види се хоће нешто да каже. Али из њених усана не изађе ниједна ријеч, ниједан глас. Професорице тада примијетише да се жени испред њих брада тресе, да се усне грче, а очи сузе. И оне се збунише. Виде да жени испред њих нешто треба, да хоће нешто да их пита или да им каже, али да из неког разлога то не може. "Изволите, госпођо, јесте ли нешто хтјели?", упита најзад једна од њих. Жена се трже, окрену главу у страну, принесе руку очима, обриса их и окрену се спрам професорица. Слегну раменима, а онда из ње провали, тихо и дрхтаво: "Имате ли, за хљеб... да ми дате. Ја сам овдје, знате, избјеглица, па немам...", даље не могаде. Издаде је глас, а очи опет засузише. Поглед обори к земљи. Професорице се тргоше и руке им готово механички кренуше према ташницама, џеповима. Новчаницима. У моменту схватише да је пред њима избјеглица из Западне Славоније, жена која је до прије годину дана имала свој стан, кућу, можда и имање, а сада, ништа од свега тога. Виде професорице како се мучи, како скупља "храброст" да их замоли за кору хљеба. И професорице "тврда срца не бијаху", свака даде све што је имала код себе. Али, на жалост, не бијаше много. Крај је децембра, а новембарске плате још нема. Октобар је давно био, а и професорске плате су мале. И прије рата, у оном режиму, једва се састављао крај с крајем. Претресоше све џепове и једва скупише тек за два хљеба. Можда и јогурт. Жена узе дрхтавом руком и захвали се изговором који одаје подручје њеног ранијег пребивалишта и несигурним кораком изгуби се у сумаглици и мраку који почеше да освајају равницу уз Саву.

Само што се несрећна жена, избјеглица из Западне Славоније, изгуби у првом мраку, три професорице се загледаше и - бризнуше у плач. Јецајући, почеше се правдати како нису имале више новца да га дају оној сињој кукавици што је малоприје стајала пред њима. "Ко зна, можда јадница и дјеце има, како ће их нахранити од оно црквице што јој дадосмо", рече једна од њих. Друга, најстарија, рече: "Ех, туго избјегличка, свакоме ли си тешка". Плачу три професорице, јер и оне су избјеглице. И њих су ратне страхоте отјерале од домова, завичаја, радног мјеста, породица. Привремено су се скрасиле у Градишки и одмах прихватиле да дају свој допринос нормалном цивилном животу у овоме граду и Републици Српској. Једна је из Сарајева, друга из Бугојна, а трећа из Травника. "Боже, кад ћемо ми својим кућама", рекоше, готово углас, и наставише свака у свом правцу, у свој неспокој.

Фото: М. Шукало

И овај примјер, велики по хтијењу и искреним намјерама, показује колика је солидарност избјегличка и како је тежак осјећај кад се мора тражити оно што се доскора имало у изобиљу.

Слободан НАГРАДИЋ

УЗ ВИЈЕСТ О СМРТИ МЛАЂЕНА МОТИКЕ

Тешка је, претешка, смрт сваког борца. Још тежа ако га красе врлине својствене најбољима. Такав је био и наш Млађо. Борац и командант, а изнад свега човјек и родољуб. Увијек је био први тамо гдје се гине. Положио је живот као јунак, у борби, бранећи родне Криваjевиће. Тамо гдје је потекао из домаћинске, праве српске породице, гдје зна да се цијени јунаштво и љубав према отаџбини.

Чим су почели сукоби, Млађо се показао као јунак. Вољен и цијењен командант. Увијек први у свакој акцији. Није знао за страх. У борбу је кретао са мало ријечи: "Хоћемо ли? Идемо!" И, слиједили су га сви. Гдје смо са њим ударили, ту смо и пролазили.

Хвала му и слава, за све што је учинио за српски народ.

Саборци

(Наставак са стр. 19)

СВЕТ И СРПСКО ПИТАЊЕ

Свака, па и површна анализа ангажовања бројних земаља и међународних институција у разрешавању кризе и заустављању рата у бившој Босни и Херцеговини открива недоследност, а често и пристрасност у корист муслиманско-хрватске коалиције којој се, у много чему, гледа кроз прсте. Истовремено, Срби се окривљују за све, од изрежираних бомбардовања, преко напада на конвоје УНПРОФОР-а и хуманитарних организација, затвора за ратне заробљенике, "етничког чишћења", до "силовања жена". Непрекидно се шпекулише са агресијом Србије, Црне Горе и бивше ЈНА, а не виде се регуларне јединице Републике Хрватске на простору бивше БиХ. Не види се страдање српског народа, попаљена и расељена српска села, масакри над српским живљем итд. Према Србима се наступа тврдо и беспоштедно упркос чињеници да показује већи степен кооперативности и спремности за дијалог. И поред не малих уступака, Срби су изложени великом притиску. Срби, који вековима живе на овим просторима, који су најстарији и до скора и најбројнији народ, који су своји на своме и бране властити опстанак, проглашавају се агресором. На крају, Срби овде не траже ништа више за себе осим истих права која свет признаје Хрватима и муслиманима.

Очигледно се прекрајање граница бивше Југославије не остварује по мери и вољи великих сила, посебно оних које данас доминирају светом, а то су САД и неке земље западне Европе. Из тих разлога против српског народа се данас воде два тешка рата, а са трећим се непрекидно прети.

На првом месту је бескрупулозни информативно-пропагандни рат, који је пласирањем лажи створио искривљену представу о националном интересу српског народа и окренуо против Срба већину светског јавног мнења. На другом месту је економски рат у облику тоталне блокаде, невиђен у светској историји. Ту је и трећи рат којим се непрекидно прети - војна интервенција. До интервенције није дошло јер је исход исте неизвестан, али се интервенција све отвореније заговара и разрађују могући модалитети њене примене.

У последње време ситуација се нешто мења. Истина о Србима, иако тешко, полако продире у свет и са њих се постепено скида хипотека јединог кривца за сукобе на овим просторима. А истина је пуна - да Срби рат нису ни желели, за њега се чак нису ни спремали за разлику од других, дуго времена су улагали напоре да се проблеми реше мирним путем. Чак и по отпочињању рата, Срби су непрекидно испољавали и испољавају иницијативу за прекид рата и успостављање трајног и праведног мира.

Прва плоча и касетапосавске групе "Коридор"

ПРИХОД ЗА ПОРОДИЦЕ ПОГИНУЛИХ

Вишемјесечним радом групе младића из Посавине, у паузама између борби, у продаји се коначно нашла касета и плоча "Вила Посавкиња", са девет пјесама посвећених борби за слободу српске Посавине.

- Групу смо формирали док коридор још није ни функционисао, као својеврсну најаву догађаја који ће тек услиједити. Пјесме су потекле са овог подручја, инспирисане су борбама у Посавини и тежњи овога народа да се споји са српским Крајинама, што је у јуну и остварено - истиче организатор овог пројекта, **Слободан Павловић-Бодаја**, иначе борац од почетка рата.

Музички продуцент је **Љубиша Товирац**, а комплетан материјал снимљен је, уз спонзорство општине Шамац и шамачке привреде, у тонском студију **"Ортаци"** у Лозници.

Р. Ж.

Сусрет на Зворничком језеру

ЧУВАР НАШЕГ "МОРА"

На Зворничком језеру боравили смо поткрај децембра, у вријеме када су се хладноћа и снијег већ увелико спуштали на обале ријеке, која је према замислима исламских фанатика требало да буде граница између српског народа на једној и српског народа на другој обали. Кажемо требало, јер српски народ то није дозволио - нити ће...

Дрина и данас вијуга поносно између брда и планина, али сада кроз српске земље, да би се овдје надомак Зворника смирила, чинећи велику акумулацију ХЕ Зворник.

Ледену површину воде и мир над њом тек повремено узнемири ратни бродић "Здравко Јовић" на свом редовном крстарењу.

Због њега смо овдје.

О њему су нам српски борци на зворничком ратишту већ испричали многе приче. Дјеловао је на свом сидришту врло импресивно, као уосталом и његова храбра посада, која нас је дочекала на невеликој палуби, трудећи се да нам све покаже и, објасни.

- Брод је добио име по српском борцу Здравку Јовићу, који је недалеко одавде погинуо храбро бранећи српску земљу. Пловимо даноноћно већ пуних пет мјесеци, а задатак нам је да обезбјеђујемо комуникацију поред Дрине, водовод који снабдијева Зворник, ту су и задаци извиђања, осматрања и, наравно, дејствовања у случају потребе - каже Бориша Ђурић, старјешина брода, истичући истовремено да овај брод служи и за снабдијевање становништва на обали.

Кроз причу даље сазнајемо да је овај брод, за којег многи воле рећи да је зачетак Ратне флоте Републике Српске, већ прошао многа ратна искушења. Настао је преуређењем и доградњом "цивилног бродића", ојачан и утврђен одговарајућим облогама, отпоран и на већа артиљеријска зрна и снабдјевен убитачним артиљеријским оруђем и моћним моторима.

Међу онима који чине посаду од почетка су и **Живорад Матић** и **Радивоје Стевић**. Кажу нам да су спремни у сваком тренутку, да непријатељу не дозвољавају никаква изненађења и да будно чувају обалу и села на њој.

Потврђују то и **Драган Илић** и кормилар **Станоје Мијатовић**, који је за све ове мјесеце упознао сваку аду и сваки кутак језера и Дрине, од Зворника до Братунца. На крају, док смо се опраштали уз топлу кафицу у пријатном кутку бродске кабинице, поручише да ће свој задатак у овом рату за слободу српског народа извршити до краја и - како треба.

На одласку још једном испратисмо погледом брод који се полако губио у даљини, стапајући се са модро зеленом бојом воде, увјерени да смо на тренутак завирили у још једну страницу историје Војске Републике Српске, која се увелико пише на овим нашим просторима.

Б. МАКСИМОВИЋ

СЕДАМ МЈЕСЕЦИ У САРАЈЕВСКИМ ЗАТВОРИМА

Мој саговорник је старија жена, Српкиња, која је провела седам мјесеци у сарајевским затворима. Још увијек у страху од мучитеља, одбија да се јавно представи, али је, како каже, спремна да свједочи ако буде требало. У почетку јој глас и руке видно подрхтавају да би, што је разговор више одмицао, постајала све одлучнија.

"Живјели смо на Добрињи 2, мој муж, синови и њихове породице, али су они отишли на српску страну. Муслимани у Добрињи били су пуни мржње, пријетили су да ће искоријенити све српско. Својим очима сам видјела кад су заклали једног момка из насеља Аеродром. Србе су насилно хапсили, без обзира на пол и године. Уђе у стан, подметне кокарду или снајпер и ухапси.

'Зелене беретке' су ми упале у стан, чим су моји изашли. Ја сам им била као роб. Морала сам да радим око њих, нисам смјела своје ствари и храну уопште дирати."

- То је било док сте били "слободни". Како сте ухапшени?

"Једног дана, не сјећам се датума, упали су, подметнули кокарду и одвели ме у затвор на Добрињу. Упадали су у свако доба дана и ноћи и тукли нас, псовали, вријеђали. Највише су ме батинали због тога што су моји побјегли."

- Како су поступали са другима?

"Мене нису везали, јер сам углавном била у несвијести, али друге јесу; тукли су их, Боже сачувај, како су их тукли. Са живих људи је месо отпадало од батина. Биле су три жене које су морале сваки пут да оперу ту салу од крви. Нарочито су тукли мушкарце. Ни један на ноге стати не може. Нико никоме помоћ не може дати. Вода по сву ноћ капље, а спавали смо на бетону. Ухватили су и једног муслимана, није им ваљда био по вољи и он је рекао: 'Нека нам Бог помогне, ја не знам на шта ови наши иду. Оваквог мучења нисам нигдје видио.' И он је плакао кад нас је видио какви смо. Уђу па питају да ли је ко жедан. Ако се неко, у бунилу, превари, па се јави, онда га натјерају да клекне, па се попишају на њега, у уста, да простиш."

- Након Добриње гдје сте премјештени?

"Превезли су нас као стоку, у хладњачи, у 'Виктор Бубањ'. Нас 68-оро су натоварили онако болесне. Рекли су нам да нас воде код Јуке на клање. Није било ни једне 'беретке', а било их је барем 300, да нас није ударио шаком или ногом."

- Како су поступали с Вама у "Виктор Бубњу"?

"У сваке жене коју сам видјела, био је сломљен нос. Држе их као робље. Чула сам од једне како је морала гледати силовање своје тринаестогодишње кћерке. Њих 15 се изредало. Она је вриштала, чупала косу, али ништа није могла учинити. Није смјела ни плакати. Својим очима сам гледала када су једнога Жарка исјекли свега 'на дрва' на Добрињи. Био је ваљда економиста, неку је велику школу завршио. Углавном су убијали све са већом школом. То нису опраштали никоме. Водили су их на прве линије и само им одјећу враћали, а ни један од њих се није вратио."

- Колико сте времена провели у касарни "Виктор Бубањ" и како сте пуштени?

"Не сјећам се, изгубила сам појам о времену. Ваљда ми нису могли ништа 'прикрпити' па су ме пустили. Нисам имала гдје, па сам спавала на улици поцијепана, дроњава, крај канти за смеће. Наишле су неке дјевојке, које су ме одвеле у Другу гимназију, гдје иначе бораве њихове избјеглице. Једног момка, од око 28 година, кували су у кади од 14 часова до навече. Тада сам пала у несвијест, три дана нисам ни помишљала на храну. Једне ноћи, око 1 час, дошао је Јукин братић, око 14-15 година, и рекао да ће ме пред свима силовати. Један дедо ме одбранио. Нас троје смо спавали под стубиштем, ја, он и његова нена, јер су му дјеца била у мјешовитим браковима, у Београду."

- Да ли сте за тих седам мјесеци видјели или чули да је нека страна делегација, попут Црвеног крста и сл. обишла неки од тих затвора?

"То нисам видјела, а ни чула."

- Како сте успјели изаћи?

"Помогли су ми Французи. Видјели су да сам у прњама, другачија и питали су ко сам. Ја сам се само прекрстила, нисам знала француски. Међутим, један од њих је проговорио на српском шапатом да ће по мене доћи за сат или дан и превести ме на српску територију, ако желим. Сутрадан су дошли и кренула сам са њима."

"Ја сам вјеровао комшијама", не могавши издржати, убацује се у разговор и супруг, "али ме је до очаја увриједила та њихова појава као мучитеља."

- Испоставило се да су комшије горе него што се претпостављало?

"Испоставило се да су комшије горе него ико", наставља он, "они су лично долазили, маскирани чарапама и малтретирали нас. Видио сам кад је један од њих дошао од џамије с паповком и угледавши жену у црнини која је држала дијете крај себе, онако ситну, јадну, опсовао јој мајку четничку и убио је ни криву ни дужну, а оно дијете је остало вриштећи крај ње. То је било прије 4. априла. Спасио сам једну жену од 84 године, ја лично. Шта су њој све радили, незгодно ми је и да причам."

- Је ли био покушај силовања?

"Силовали су они њу. То је једна страхота. Гледао сам наше жене одсјечених дојки, с нацртаним џамијама од гашења цигарета. Биле су три такве жене и једна дјевојка. Гледао сам Србе којима су урезивали крстове преко цијелих леђа. **Био сам свједок на Добрињи 3 када су једном дјетету, којем су већ заклали оца, још прије 4. априла, одсјекли кажипрст десне руке, замотали у папир и рекли да носи мами и да каже да су оца већ заклали, а да не би могао за коју годину да пуца.** Па схватите то, ако можете. У њима нема нимало вјере, ни људства. Њихов ће им Алах, ако постоји, то наплатити. Помоћи ће им да не опстану."

Мирослав ВУКАЛОВИЋ

Међу рањеним српским борцима на ВМА

ВРАТИЋЕМО СЕ

И овај рат, као и претходни, препун је различитих људских судбина. Вјероватно нико од ових људи, рањених на ратиштима широм Републике Српске, није могао претпоставити своје садашње окружење. Захваљујући увијек присутној вољи за самоодржањем и неизмјерној помоћи љекара и осталог медицинског особља на ВМА у Београду, они су побиједили смрт. "Вратићемо се" - порука је рањених српских бораца чији су сјетни погледи увијек усмјерени негдје далеко, пут својих породица, ка родној груди, тамо негдје на стрмим планинама источне Босне, питомим семберским равницама или оштром и стаменом херцеговачком камену.

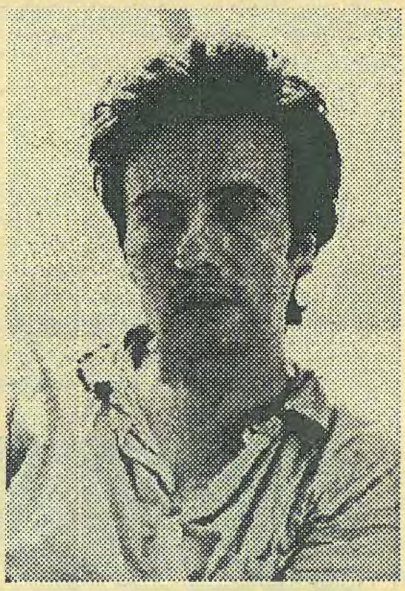
Недељко Црнобрња

Међу рањеницима који су, без обзира на тешке повреде, пуни животног оптимизма, распредају се различите приче од Градачца и Орашја, преко Бихаћа и Сарајева до Невесиња и Билеће. У тренуцима самоће пусти се и покоја суза, јер помисао на породицу, ратне другове и вијести са ратишта широм Републике Српске, понекад надјачају и тврдо ратничко срце.

Срби су најјачи кад им је најтеже

Недељко Црнобрња из Приједора у рату је још од новембра '91. Недељков ратни пут води од Западне Славоније преко Дервенте, Модриче до Хан-Пијеска. Ту у Жепи, у близини Хан-Пијеска, Недељко је рањен снајперским хицем када је покушао спасити рањеног друга. "Код Дервенте је било најтеже", каже. "На једној страни Хрвати, муслимани и плаћеници, добро утврђени и наоружани до зуба, а на другој срце крајишко. На Костином брду и Хасанбашићима усташки бункер до бункера. Крајишници јуришају и пјевају. Код нас нема склањања. Људи знају зашто се боре. Када смо ишли за Жепу човјек по имену Богдан Ђуричић трчао је за нашим аутобусом иако је био на поштеди због повреде задобијене још у Хрватској. Стигао нас је и рекао: Без мене нећете отићи. Из аутобуса ме можете избацити само мртвог."

У сусједној соби **Боро Вукајловић** из Невесиња. Тридесет му је година. Рањен је гелером у ногу и руку код Врањевића за вријеме велике хрватске офанзиве на српску Херцеговину. О тој великој борби стасити Невесињац прича: "Заратиле двије

Боро Вукајловић

силе, сва Хрватска и срез Невесиње. Тако ти је било прошлог рата, тако ти је и сада. Гађали су нас свим и свачим. На Митровдан је било најтеже. Борба на одстојању од 100 метара. Пет паклених дана. Оно што је могло узети пушку, заиста је било на положају. Кад смо ишли да помогнемо нашим борцима на једном истуреном положају, једноставно до тамо нас није имао ко одвести, јер слободних људи није било. Дошао је један рањеник, са замотаном руком и ногом, који нас је довео до положаја. Гдје смо стали ту смо и остали. Иза нас је било Невесиње, наш град и наше породице. Одступити се није смјело. Колебања није било, јер смо сви знали да су Срби најјачи онда када им је најтеже."

Пуно пажње - од свег срца

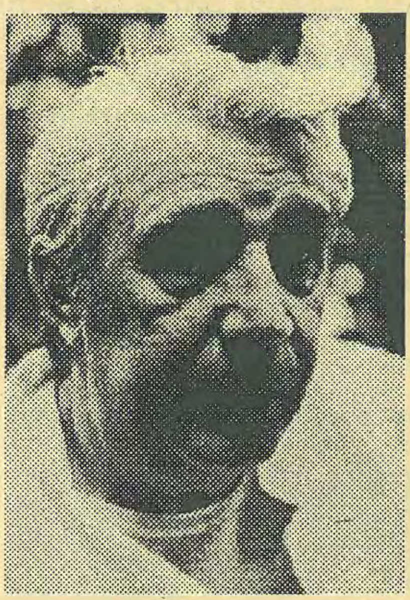
Драгољуб Цвјетиновић из Кравице, општина Братунац, рањен је у главу 14. децембра. "Био сам возач оклопног санитета", говори Драгољуб. "Пошто сам био дежурни возач тог јутра су ме изненада позвали. Упалио сам оклопњак и пошао ка одредишту - селу Јојевица. Призор у селу био је страшан. Свуда около рањеници. Народ је бјежао пред муслиманским кољачима. Меци су пљуштали на све стране. Повезао сам четворицу рањеника за Братунац. У једном тренутку возило се напросто затресло. Осјетио сам да су двије гуме пробушене, али се нисам заустављао. До Братунца сам ипак стигао и оставио возило. Одмах сам сјео у "ладу" и поново се запутио пут Јојевице. Нови рањеници су непрестано пристизали. Извукао сам још једног, па поново за Братунац. Оклопно возило било је поправљено. Поново ме зову. Господе, колико их је још, помислио

Драгољуб Цвјетиновић

сам. Муслимани су већ били у самој Војевици. У намјери да извучем још двојицу рањеника осјетио сам оштар бол у предјелу главе. Помислио сам да је све завршено..."

Један од многих којима се рањеници захваљују је и начелник Клинике за општу и васкуларну хирургију, **пук. Тодор Атанасијевић**. Све оно што је особље ове Клинике учинило за рањене припаднике Војске Републике Српске г. Атанасијевић једноставно објашњава људском и патриотском дужношћу. "Ово су углавном тешки рањеници. Прва помоћ указана им је у Босни, али су

Др Тодор Атанасијевић

због тежине повреда довезени овде код нас. Код већине смо морали радити и до три операције. Период лечења и рехабилитације је изузетно дуг, али се трудимо да овим људима обезбедимо што је могуће оптималније услове. Примили смо их од свег срца. Могу вам рећи да је степен смртности изузетно низак. Овде су многи спасени од тешке инвалидности. Из тих људи зрачи јасан оптимизам."

Враћајући се кроз ходник, угледах једног од својих саговорника: "Видјећемо се тамо негдје", рече. Његова тјелесна бол била је јака, али постојало је и нешто јаче. "Да. Видјећемо се", одговорих му. Готово неконтролисаним корацима удаљавао сам се од објекта. Кроз цијело тијело осјетих некакво чудно струјање.

Александар ПЕТРАНОВИЋ
фотографије: Р. ПОСА

Свједочење Цојане Костреш која је успјела да изађе из Травника

ДОВОЉНО ЈЕ БИТИ СРБИН...

Много зла и невоље усташко-исламски фанатици, потпомогнути џихад-ратницима, нанијели су Србима, који нису могли на вријеме избјећи из Зенице, Травника, Новог Травника, Витеза и Бусоваче. Они који ипак успију, путем размјене, изаћи из тог пакла, пуни су потресних прича.

Ових дана разговарали смо са **Божаном Костреш** из Витовља. У Травнику је била заточена све до октобра 1992. године заједно с мајком **Милевом** и сестром **Мирјаном**. Божана и њена мајка Милева успјеле су, путем размјене, изаћи из Травника, док је Мирјана и даље остала у Травнику. Њој усташе нису дозволиле одлазак.

- Било нам је тешко, каже Божана. Сво то вријеме проведено у Травнику за мене је најцрњи сан. У почетку су само осуђивали "четнике" са Влашића, али како је вријеме одмицало и њихове снаге почеле доживљавати пораз за поразом и нама је било све теже. Морали смо радити од јутра до мрака, без икакве накнаде. За храну смо се сналазили како је ко знао. У Травнику су у оптицају хрватски и босански динар, тако да се и на основу тог могло видјети да Хрвати и муслимани у Лашванској долини неће моћи дуго скупа живјети. Чести су сукоби између припадника ХВО и муџахедина. Што се тиче цивилног становништва може се примијетити да им није до рата. Заситили су се, а како и не би кад су сваки дан сахране по травничким парковима. Што се тиче размјене наших људи из Травника, могу вам рећи да то иде тешко. Не смијеш се добровољно пријавити да идеш, иначе те одмах стријељају. Ако те тражи родбина, тада те подвргну многобројним испитивањима која трају мјесец-два, често и више. После свих тих испитивања, ако добијеш дозволу, мораш потписати уговор да стан и сву имовину остављаш такозваној "Армији Босне и Херцеговине".

Када сам, најзад, била спремна и упутила се 1. октобра 1992. године била сам најсрећнија на свијету. Али све док нисам дошла на **Галицу**, мјесто гдје се вршила размјена, нисам била сигурна да ли је то јава или једна од њихових превара. Кад сам дошла на Галицу и угледала наше људе, нашу војску, од срца сам заплакала, не од туге, него од среће које у мени до тада није било, завршава своју тужну причу Божана.

Р. ТРИВУНОВИЋ

У ОБЈЕКТИВУ

Његово високо преосвештенство господин Николај, митрополит дабробосански, првог дана Српске Нове године обишао је положаје српских бораца код села Крушево на оловском ратишту

Симеун Романијски

ВИДРА

(Наставак из прошлог броја)

- Обојици - рече гледајући некуд кроз мене... - Шта сте сви запели с тим панциром?... У Врбовској био у врху клина за извлачење. Петнаестак метара од мене усташа изашо из куће с митраљезом. Храбар Турчин, гледали смо се. Човјек нанишанио, добро је циљао, пресјекао ме рафалом по прсима, и да нисам носио панцир... - застао је, загледао се у мене. - Да није било панцира, сад би ти, братац, био присиљен да дупе вучеш негдје по ратишту, умјесто што нагваждаш са мном... Тамо, на ратишту, тамо је српски ратник о коме треба писати!

- А ти? Шта си ти?

- Видиш. Полицајац који сједи у топлом и заједно с тобом продаје зјала.

- Кад год негдје загусти, позивају тебе, твоје људе и вашу "Видру". И тада продајеш зјала?!

Насмијао се.

- Излети као и сваки други излет. Рекреација. Прошетамо кроз непријатељске редове као кроз воду, вратимо се и поново зијевамо по Палама - рече поспрдно, гледајући у мене. Да ли је правио алузију на завјетрину у којој смо се налазили ја и мени слични?

- Борба те подмлађује?

- Јашта! Знам зашто се тучем. Да сједимо скрштених руку, досад би нас поклали ко пилиће. С њима више нема лале - миле. Доста су нас клали 14, 41. Е, вала, 1992. неће. И да у њима има имало чојства и јунаштва, не би чинили звјерства, већ метак ми, метак му, па ко кога, братац! Код мене је тако. Ја сам за поштену борбу. А јаде нашле да мрцваре недужне цивиле...

Ућутао је, загледан кроз прозор. Док сам га слушао, нисам се могао отети утиску да однекуд добро познам Јована Бошко. Али нисам могао да докучим гдје и кад смо се упознали. Кафа, коју ми је донијела секретарица, хладила се.

- Не пијем кафу - рекох.

- Ни ја.

- Пушиш ли?

- Никад.

- Шта си ти, онда. Светац?

Насмијао се. Овај пут грлено.

- Жене? - покушах да га испровоцирам, сјетивши се погледа љепотице из нашег првог сусрета.

Подиже главу, показа десни, загонетно одмахне руком.

- Јеси ли завршио, писац? - упита.

- Нисам - рекох. - Прије но што те усташки митраљезац покосио, склонио си борца за своја леђа.

- Он није имао панцир.

- Стигао си да мислиш на њега? Штитећи га, могао си сам настрадати.

- Одговоран сам за своје борце.

Ућутали смо. Мешкољио се као да ће устати.

- Је ли истина да су ти неке високе личности запријетиле стријељањем што си одбио да поведеш своје људе у акцију, која војнички није била добро... или је била погрешно испланирана. Јеси ли се плашио вода за стријељање?

- Кад улудо погине војник за кога одговарам, стријеља ме сваки пут стрељачки вод који је у мени. А он је немилосрдан, никад не помилује. А да сам повео борце у акцију о којој говориш, био бих стријељан 30 пута, колико је узалуд изгинуло људи у тој акцији - рече и ућута. Замишљен, дуго је гледао кроз прозор. С времена на вријеме, његови снажни прсти задобовали би по столу. Чинило се да је заборавио на мене.

- Рекоше да си некидан са својим људима извукао тијело нашег погинулог официра.

- И шта је ту интересантно? - упита чудећи се. - Задатак као и сваки други.

- Али други се нису усуђивали да се по тијело спусте тик до непријатељских положаја.

- Били смо одморнији од других.

- Али ризик је био велики.

Тргао се изненађено, искосио главу тако да је изгледало како ће његов нос, нос Наполеонових генерала, претегнути на ту страну и глава ударити о сто. Онда је подиже, загледа се кроз прозор.

- Али, човјече, ја те збиља не разумијем. Ово је рат! А борбе без ризика нема! Онај који се плаши, умире више пута. А смрт је само једна, и никог не мимоилази, прије или касније... Видиш ли оног малог ђаволка - настави послије краће паузе. Показивао је кроз прозор дјечака који се верао уз глатко стабло брезе у дворишту. Успузавши метар-два, малишан би спузнуо, треснувши о земљу. Али је, обгрливши стабло, упорно покушавао изнова. Подуго смо пратили његове покушаје. Момчић се није предавао.

- То ми је син! - рече Јован Бошко поносно. - Е, видиш писац, ово што радимо ја и сви Срби који данас држе пушку у руци, то је борба да они који долазе иза нас могу да живе као слободни људи, не стрепећи да ће их неки Алија једног дана подјармити својим шеријатским законима... Зато ти ја и не волим да говорим, није вријеме приче. Сваки српски ратник данас је јунак. А прије свих, то су они с прве ватрене линије. Пиши о њима. Они су ти који иште твоја прича.

- Баш тако.

- Тако ти је код мене - рече Јован Бошко. И устаде. Висок, усправан.

Док смо се руковали, наједном ми сине да смо нас двојица заправо стари знанци - познаници још од мог првог буквара и очевих гусала. Препознао сам га. Преда мном је стајао Српски ратник с Косова Поља, јунак из народне пјесме. Његово име овај пут било је Јован Бошко...

Дејан ГУТАЉ

РАТ

Осећаш ли мирис гробова у зраку
То покојни ваздух коти задње руже
Меснате и беле: које срчу слезену у мраку
Покојника наших, што под земљом круже

Да ли чујеш шапат жене која чека
Свога драгог, ту гомилу меса
Ознојени лекар саставља човека
Из пар црних, напуњених кеса

Да ли видиш ово лудило у оку
У зеници птице, беоњачи траве
Ту отровну вену тамну и дубоку
Тај бич смрти што ти пуца изнад главе

II

Шта оно мајко, крмача наша, носи у зору плаву
Из дубоког вира, из воде пуне мрака
Сањива жена гледа надуту људску главу
Док шкрипе звезде из хладног јутарњег зрака

Шта једу свиње, шта кљуцају свраке
Кад ветар глади опуше њихове дробове
Птице кљуцају очи из плитко ископане раке
А свиње рију дубоке, оплакане гробове

Шта пију људи, кад огледала закују воду
А бурад прогута празнине светли црв
Тад оштре се каме и бунари срца боду
Уз дивљу песму, сине, лоче се само крв

III

Последње су године
Појеле моју најужу породицу
Рак дојке као пирана оглодао
Моју мајку
Затим је рат одувао синове

Живим без дела лобање
Јер тако ослушкујем ваздух
По ноћном небу лете
Делови расејаних породица

Југо раскопава раке
И читава гробља селе
Мртви лете заједно са лопатама и облацима
А крстаче у лету прикивају птице
И небо је пуно птичијих распећа

Ко ће од овога саставити
Један уторак у лето
И њене сутонске косе на којима се
Пали месец

Анђелко АНУШИЋ

ТУЖБАЛИЦА ЗА КУЋОМ

у пужа ме претвори,
Господе,
па гдје ми је глава
ту и кућа,
гдје плућни писак
ту и држава

нек сам и пузав и љигав,
Господе,
само нек сам кућаник,
нек ми је кућа и дом и држава

нек сам плијен
и змији и орлу и соколу,
Господе,
само нек ме не стигне клетва бездомника
само да ме не стигне Онај
што у Шуму шаље
и звијери напујдава

ако ми у кућу пуцају,
Господе, нек ме убију с њом заједно,
да издахнем на прагу,
под својим кровом,
само да се не потуцам као бескућник
у свијету без дома и државе
нек ми се пуж-кућа,
Господе,
ни на једну страну свијета не отвара:
све су ми отишле у бестражје

Јован МАРИЋ - АЈДУК

МАТИ

На згаришту куће своје,
избраздана, груба лица,
сузна ока, тужне душе,
погледа што некуд лута,
занемела стајаше старица.

Имала је земљу своју,
имала је кућу своју,
имала је дјецу своју,
изгуби све у дану,
у жестоком истом боју.

Куне себе стара мати,
и судбину куне она
што преживи ту голготу,
што остаде без синова,
на згаришту пустог дома.

Драгана ТРИВИЋ

КАДА БИХ ЗНАЛА

Када бих знала
које жеље највише желите,
претворила бих се
у жеље мога народа,
у жеље слободе,
у жеље мира,
у жеље среће.

Када бих знала пут
до ваших жеља,
трчала бих жељом
до краја.

Мајка ми је
поклонила живот,
ја га поклањам
српском народу.

Дохватићу звезду
да вам поклоним.

Агресија Хрватске на Републику Српску Крајину

МИНИРАЊЕ ВЕНСОВОГ ПЛАНА

• Беспримјерна агресија Хрватске на Републику Српску Крајину, по тренутку у коме се дешава, крајњим намјерама, а посебно по млакој осуди, уз страдање српског народа износи на видјело још једну трагедију међународне заједнице која је поклекла пред ударом неофашизма • Хиљаде добровољаца хрле у одбрану српске земље, а Војска Југославије у стању приправности

Двадесет другог јануара отпочела је отворена агресија Хрватске на Републику Српску Крајину. Усташке постројбе су тог дана, уз снажну ватрену подршку, отпочеле са нападом на српски народ на правцима Стариград - Обровац, Задар - Масленички мост и Задар - Бенковац.

Усташке снаге имале су велику надмоћ у људству и техници, чак један напрема десет. Првих дана борби, непријатељ је успио потиснути браниоце у дубину неколико километара и овладати Масленичким мостом и аеродромом Земуник, као и дијелом комуникације на Јадранској магистрали. Усташе су палиле и рушиле све, не штедећи културне и сакралне објекте. Затечено цивилно становништво, дјецу, жене и старце звјерски су масакрирале. На њиховом ударцу нашли су се Бенковац и Обровац, који су жестоко тучени далекометном артиљеријом. Наше снаге, прекаљени српски борци, надљудским напорима и нечувеним јунаштвом успјеле су зауставити напредовање непријатеља. Послије консолидације, и уз подршку пристиглих добровољаца, усташке снаге су заустављене, а на неким мјестима и одбрачене. Жестоке борбе су настављене, у којима усташке снаге трпе велике губитке.

Према поузданим изворима, а и на основу драматичних "приопћења" усташких власти, ради се о преко двије хиљаде погинулих Туђманових бојовника и десетинама уништених тенкова. Усташка агресија на РСК ипак је настављена, упркос одлукама Савјета безбједности УН. Захтјев међународне заједнице да се хрватске снаге повуку са окупираних територија и да се престане са нападима није забринуо фашистичке власти Хрватске. Напротив, хрватска војска довлачи нове снаге, концентришући их на правцима напада.

У својим дејствима усташе не презају да угрозе и животе и припаднике мировних снага ОУН, које су имале и мртвих и рањених. Услед таквог понашања "мировњаци" се повлаче са појединих мјеста (Масленички мост, Карин, Перућа).

Дрском и отвореном агресијом Хрватске на Републику Српску Крајину тако се наставља реализација плана да се српски народ у потпуности уништити на овим просторима. Злочиначки напад хрватске војске је "пуцањ" у мир, којим се директно руши Венсов план. Своје злочиначке акције Хрватска приказује као нешто оправдано и изазвано од српске стране, јер, ето, "Срби спречавају извођење радова око Масленичког моста", а то је "договорено" и са УНПРОФОР-ом. Наравно, држећи се Гебелсове школе, они лансирају "лаж на лаж" и граде своју "истину усташку". Масленички мост је дио територије РСК и прича о некаквим радовима је подвала, а послужила је за правдање агресије и за масакирање правих циљева. Хрватска "опипава пулс" међународне јавности и снага УН, а све у функцији припрема за остварење главног циља: уништења српског народа, односно удара на Книн и окупацију РСК. А, управо свесна својих заштитника и налогодаваца, Хрватска се и не либи да напада подручје под заштитом мировних снага, и то је преседан који руши углед ОУН и предсказује сумрак те организације.

Ни мировне снаге нису извршиле свој задатак, чиме охрабрују усташку агресију. Хрватски поглавник, марионета фашистичких снага, осокољен, отворено прети да ће "опаметити" српски народ у РСК. Истовремено, Туђман изиграва миротворца и уз све жешће нападе нуди компромисно решење: "Ми ћемо се повући, ако ви положите оружје." Жеља хрватских стожерника је да се Срби одвоје од тешког наоружања, а онда ће се ствари "ријешити саме по себи", како вели, усташки поглавник Туђман. Српски народ зна да би тада, умјесто "меда и млијека" потекле сузе и крв.

Разоружавање Срба, које прижељкује усташки режим, значило би њихово изручивање усташама, на милост и немилост. Посебно када се узме у обзир немоћ УН, оружје које су Срби сада узели у руке да се бране, је једина гаранција њихове слободе и опстанка.

Генерал-мајор Миле Новаковић

НИЈЕ РЕЧ О "ОГРАНИЧЕНИМ ВОЈНИМ ДЕЈСТВИМА"

"Најновија агресија Хрватске има све карактеристике грубе војне интервенције против српског народа и војника УНПРОФОР-а", каже командант Главног штаба Војске Републике Српске Крајине, генерал Миле Новаковић. "Јасно је", сматра Новаковић, "да не може бити ни говора о неким ограниченим циљевима хрватског напада. Масленица и аеродром Земуник били су само конкретни, дневно-оперативни циљеви. Све остале чињенице говоре да се ради о грубој војној интервенцији против српског народа. Агресију, такође, прате артиљеријске провокације на сектору Барање, упади терористичких група у Лику и Славонију, а груписане су снаге и на сектору деловања према Окучанима. Сем тога, Хрватска је извршила општу мобилизацију у Загребу, додатну мобилизацију у градовима Далмације, а формиране су и ударне групе бригада у ширем рејону Карловца. Генерал Новаковић подсјећа да и хрватски предсједник Фрањо Туђман користи дефиницију о 'ограниченим војним дјествима', чиме покушава, сасвим безуспешно, да оправда и пред светском јавношћу умањи карактер грубе војне интервенције против српског народа и војника УНПРОФОР-а. Генерал Новаковић сматра да су циљеви Туђманове агресије били и остали - ликвидирање Републике Српске Крајине, анексија и окупација српских територија, геноцид над српским народом, прогон Срба са вековних огњишта и стварање етнички чисте, фашистоидне хрватске државне творевине, сличне некадашњој НДХ.

Понашање мировних снага УН, изузев дијела Кенијаца, њихово пасивно држање и млака осуда од Савјета безбједности, упозорава српски народ да буде опрезан и спреман на све. Неминовно се намеће мисао да се ради о новој усташкој подвали и везивању руку Србима од стране међународне заједнице.

УЗВРАТИЋЕМО ИСТОМ МЈЕРОМ

Главни штаб крајишких снага саопштио је да ће у случају бомбардовања Книна, Обровца и Бенковца узвратити истом мјером по градовима Хрватске. "Неће бити поштеђен ни Загреб" - упозорава се у саопштењу. Хрватске снаге пријете бомбардовањем наведених крајишких градова због претрпљених губитака.

ХЕ "ПЕРУЋА" ЕПИЦЕНТАР НАЈНОВИЈЕ УСТАШКЕ АГРЕСИЈЕ

По опробаном систему, "циљ оправадава средство", усташка војска је, и за најновију агресију, вероватно брижљиво тражила спасоносно решење - бити агресор, али обезбедити доказе да је то из принуде. Европа је добар део света, још нису обрисали "сузе због патњи" младе "хрватске демократије", па им, за том демократијом, неће бити тешко још једном заплакати. Срби су у тој демократији ионако предвиђени за истребљење, а о њима нити не треба водити бригу, а пошто су они дрски "полудивљи" народ, они су спремни на све, па и на то да изазову било какву, било где, што већу катастрофу.

"За кукавицу је јаје", Туђман, притиснут својом ратно-хушкачком истомишљеничком опозицијом, овај пут одабире ХЕ "Перућа". Њеним рушењем низводно од бране, по оцени домаћих и светских стручњака, настала би еколошка катастрофа, тешко упоредива са било којом досадашњом на овим просторима. Катастрофу су "требали" изазвати србо-четници, на њих би се још једном, по ко зна који пут свалила кривица. Хрвати би остали чистих руку. Зар би ико више, поред такве катастрофе, можда само и помислио на хрватску агресију. Сигурно, а томе нас је искуство научило, то је била замисао хрватског Стожера. Зашто је Туђман играо на ову карту?

Конституисањем Републике Српска Крајина и успоставом њене власти, на територији где вековима живи српско становништво, настали су непомирљиви сукоби између хрватског Врховништва и српског живља. Та непомирљивост је била таквог карактера да су у решавању спора ангажовали и ОУН.

Изучавањем територије на којој су требале бити размештене снаге ОУН, уочено је, да ХЕ "Перућа" представља објекат посебне важности, не због економске рачунице изведене добивањем електричне енергије, већ због већ споменуте еколошке катастрофе која би настала рушењем бране ХЕ "Перућа".

Имајући то у виду, Савет безбедности ОУН, непосредно по распоређивању снага УНПРОФОР-а на овим просторима, доноси Резолуцију којом се обекат ХЕ ставља под заштиту ОУН. То је реализовано тиме што су објекат, до данашње резолуције, обезбеђивале и чувале снаге УНПРОФОР-а.

Међутим, у току агресије хрватске војске на РСК, хрватске снаге су, не поштујући одлуке Савета безбедности, извршиле напад на ХЕ "Перућа" и људство из УНПРОФОР-а, које се налазило на његовом обезбеђењу.

У намери да се заштите припадници УНПРОФОР-а, као и ХЕ "Перућа" од евентуалног рушења, припадници милиције из РСК, запоселу су брану. У овом обезбеђењу ХЕ од стране милиције РСК, хрватска војска је константно отварала артиљеријску ватру, а на вршени су и напади диверзантским групама.

На захтев команде УНПРОФОР-а, а следећи и одлуке Савета безбедности ОУН, припадници СВ РСК су напустили ХЕ. У току диверзантских дејстава хрватске војске заробљен је хрватски бојник, командир диверзантске групе. Код истог су пронађена сва документа на основу којих се види да је одлучено и испланирано да се брана сруши. Током целог дана, 27. и 28. 01. 1993. године, по објекту је дејствовала хрватска артиљерија. У време када су припадници милиције РСК напустили објекат, брана је оштећена артиљеријским гранатама.

Непосредно пред почетак напада на ХЕ, хрватске власти су иселиле своје становништво, низводно од бране, што је још један доказ да је одлучено да се брана поруши, изазове еколошка катастрофа уз апсолутну "вероватноћу" да се кривцима прогласе Срби.

И ето како код Туђмана, средство оправдава циљ. Изазвати еколошку катастрофу, раселити хрватско становништво због претеће опасности, уништити енергетски објекат, потопити плодна поља, одузети хљеб из уста свом, хрватском човеку. Све то, само зато да се оптуже Срби, да их се сатанизује, да им се одузме право на аутономност, на живот.

А шта сад да каже домољубиви хрватски народ низводно од ХЕ "Перућа". Рећи ће оно што ће им у уста стрпати фашистоидна усташка мафија: "Мрзим Србина, мрзим србо-четника, мрзим ту Крајину...". Док они вичу, "рањена" брана, зачудо - хрватском гранатом, пропушта воду и прети да је пропусти свом њеном силином и неукротивом снагом. Била би велика срећа да се то не догоди. За разлику од хрватског Стожера, Крајишник би се радовао да вода остане тамо где јесте, укроћена, као дубоко човеково средство, никако у служби осведочених прљавих циљева.

Зашто, побогу, људи радите против себе и целог света. Нађите неки праведнији циљ и хуманија средства. Не могу само Срби бити вечити кривци.

Прес центар СВ РСК Книн
Приредио: Р. МОТИКА

(Наставак са стр. 8)
порушених индустријских капацитета који ће моћи бити стављени у функцију оружане борбе.

Да Вас сада питам: Како Вам пада овај рат, како као човјек, грађанин, интелектуалац, не генерал, доживљавате све ово, од Словеније до данашњег дана?

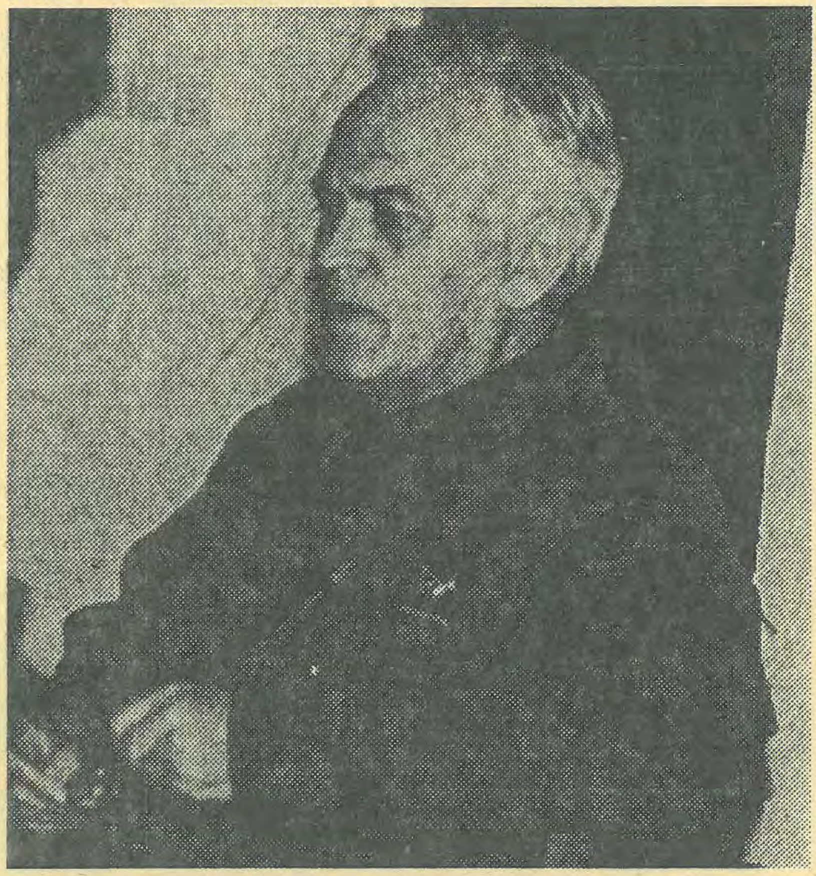
- Овај рат, када га оцењујем са становишта човека, доживљавам веома тешко. Тешко због свих жртава и разарања. Ја сам рођен пре оног светског рата, као дете сам прошао кроз тај рат и немам непосредно визуелне доживљаје утицаја тог рата. Али из онога што сам касније прочитао и чуо, видим да је по својим бруталностима по сили рушилачкој овај рат превазишао претходне. Као интелектуалцу није ми јасно како међу људима може доћи до тако застрашујуће мржње. Са војничког аспекта гледано, у овом рату је било грешака, пропуста. Али, ја рат посматрам и као Србин. И кад је већ дошло до рата, кад нисмо могли проблеме да решимо на други начин, мислим да морамо радити све да га добијемо, да овим ратом решимо све проблеме који до сада нису разрешени када је у питању српски народ и суседи са којима живи.

Видите ли крај овом рату и шта, по Вашем мишљењу, он значи за српски народ, којему је наметнут?

- Рат је почео нагло, и што се тиче краја, може се очекивати да нагло буде и завршен. Али, разумевајући ствари како сад стоје, дубоко сам убеђен да, и поред разговора и напора који се чине, поред спремности српског народа да преговара, мислим да се овај рат неће, у појединостима, задуго завршити. Пуно је проблема који су отворени овим ратом, пуно је проблема наглашених пре рата, и за разрешења требаће и времена и стрпљења. Српски народ мора решити овај највећи проблем - обезбедити да једном заувек живи у својој јединственој држави.

Говори се о могућности стране војне интервенције. Како се позадина припрема да спремно дочека и ту евентуалну агресију на наш народ, нашу војску и нашу земљу?

- Без обзира на бројне елементе који упућују на могућност стране интервенције, у њу не верујем. Више је разлога за неверовање. Пре свега тешко је очекивати да би било која од страних земаља послала своје људе да гину, а да не знају разлоге због којих гину. Медијска пропаганда, која српски народ окривљује, није, дубоко сам убеђен, у свести света тих народа толико дубоко, а оправдано се поставља и питање за сваку од тих земаља, које би се укључиле у интервенцију, како се у одговарајућем тренутку оправдати пред светом. Који је циљ интервенције био? Треће, мислим да свака од земаља мора у пуној мери респектовати нашу спремност да се бранимо до краја. Срби су овог пута решени да одбране свој простор. Изгинути или опстати. Није то лако, и не би било лако савладати било коју од страних сила. У таквом разумевању ствари, систем позадинског обезбеђења чини напоре да, рачунајући на интервенцију, обезбеди позадинско обезбеђење јединица. Свесни смо тога да би се јавили бројни проблеми, али не треба заборавити да ми те проблеме решавамо - своји на своме. Проблеме би имала и противничка страна, и још много веће, јер то што они морају обезбедити, морају довести из великих даљина, са стране, а ја морам казати да би доста од тога било довезено и за нас. Како, о томе не треба много размишљати.

Свјестан сам да је овај разговор дјелић онога што би се могло казати о позадини, њеним задацима, њеним видовима дјеловања. За крај, молим Вас, шта је то са чим сте се у овом свом послу суочили у овом рату, а тога није било у уџбеницима и упутствима?

- О позадинском обезбеђењу, проблемима са којима се сусреће и задацима које извршава, могло би се још пуно говорити. Систем је веома комплексан. Ранија доктрина материјалног обезбеђења, у чијем стварању сам и сам учествовао својевремено, дала је оквире организације, али има пуно ствари које захтевају измене, доградњу. Овај рат је демантовао многе поставке, посебно на тактичком нивоу, и у том смислу ми и чинимо напоре да, извршавајући задатке система, помно бележимо све недостатке да би могли у наредном периоду, кад се рат заврши, дати конструктиван допринос доградње система за будуће време и неку будућу организацију војске. Добро је да смо благовремено уочили неке од проблема и полако их већ у ходу коригујемо. Оно што смо раније научили уграђујемо у систем који стварамо. У сваком случају, нема школе у било којој војсци која може пренети стварност рата у учионицу. Отуда и разлике између онога што се, и у најбоље осмишљеним учионицама, може научити и онога што живот намеће у рату. Ми то допуњавамо и у томе је сигурност нашег система.

Драгољуб ЈЕКНИЋ
Фото: Љубо БАРТУЛА

СЛАВА ЈУНАКУ

Првог јануара навршило се шест месеци од погибије јунака српске војске, пуковника Совиљ Миодрага. Њега и многих других официра и војника, који дадоше своје животе за част и одбрану свог народа, не смемо да заборавимо.

Командант бригаде Српске војске, пуковник Совиљ Миодраг погинуо је 1. јула 1993. године. На првој борбеној линији, на Грабежу код Бихаћа, приликом обављања борбеног задатка, тешко је рањен. На путу до болнице је преминуо.

Ми, официри из 1. мтбр САО Крајине, његови ратни другови и саборци са којима је провео најдужи период свог часног и храброг ратовања, као и његова неутешна породица и родбина, борци бригада Лике и Крајине у којима је био и командовао, не желимо да се помиримо са суровом истином да га нема међу нама.

Покојни Совиљ је рођен 1949. године у селу Завоље од оца Љубише и мајке Маре. После основне, у Приједору, завршава учитељску школу затим Војну академију у Београду. Као официр рода артиљерије унапређен је у чин потпоручника 1972. године. У нашу бригаду је дошао почетком октобра 1991. године. Са нама је на ратишту према Госпићу провео око шест месеци обављајући дужност начелника артиљерије.

Свима нам је био неизмерно драг и мио. Увек је нешто решавао, покретао, тражио, прикупљао, довлачио, распоређивао, смиривао, организовао. Стално је био са народом и међу борцима да их чује, упути, разуме и охрабри. Често је одлазио до попа Срете, подстицао народ у цркву, жалио за пропуштеним, а усташама је памтио све. Говорио је да ће они све то да плате, да са њима живота нема, да се мора направити граница према Хрватима.

Када се донекле смирила ситуација на нашем делу фронта према Госпићу, одлази у Босанску Крајину и са осталим официрима и борцима потпуно разбија хрватске снаге на Купресу. Његово јављање са тог ратишта и успех који су наше јединице постигле памтићемо увек, а посебно његову поруку: "Реците попу Срети да је Злосело пало!" Сећамо се и наше опомене да чува себе и своје људе. После операције на Купресу сви смо жељно очекивали тренутак да се поново видимо. Када је само на кратко дошао у Грачац и Медак, сви смо га тражили, хтели смо да га видимо, чујемо и да му стегнемо руку.

Са ратишта на Купресу одлази на ратиште код Кључа, да би након успешних борбених дејстава на том простору, као командант бригаде Српске војске, био ангажован на простору Бихаћа.

Совиљ Миодраг је овај рат доживљавао као рат за опстанак српства, рат за српско уједињење, српско освешћење, за афирмацију српских официра и славне официриске традиције. За њега је то и тежак период у коме је требало покренути православни дух нашег народа.

Сматрао је да овим ратом треба за свагда решити српско питање. Треба истаћи да никад није показивао нимало мржње према другим народима, али да се поуке из историје и прошлости морају стално имати на уму да се трагедија спречи и не понови.

На вечни починак отишао је жаљен од свих који су га знали или о њему чули. Народ његов га је испратио достојанствено, као пуковника српске војске иако је био потпуковник. Народ га је кроз речи бихаћко-петровачког владике посмртно унапредио, без икакве персоналне службе, искрено и од срца. Таква унапређења су ретка, али неизбрисива.

"Уцвељена породицо, уцвељени саборци и витезови храброг пуковника, драга браћо и сестре. Тешко је и претешко је бреме које данас паде на мене да се опростим и да на вечни починак испратим човјека, јунака, витеза и мученика. Најрадије бих да небо говори, а ми да слушамо. (...) Он се од самог почетка овог несретног рата определио за војевање против неправде, злочина и мржње, коју непријатељи српског народа избацују из себе као вулкан лаву...", рекао је у опроштајном говору бихаћко-петровачки владика.

Шта још рећи? Све је речено!

Остаје нам аманет да наставимо његовим и нашим путем, да се бринемо за његову породицу и да се њему, у сећању, у причи, у нашем раду поклонимо са свом захвалношћу за све што је учинио за свој народ, његову одбрану и слободу.

Група официра 1. мтбр САО Крајине

потпуковник Раде Рајић

Уређује:

Примаријус др Ратко Роквић

Пише:
др мајор Ранко Суботић,
дерматовенеролог

СМРЗОТИНЕ

Излагања хладноћи може под одређеним условима да проузрокује разна стања која се међусобно разликују по клиничкој слици, по начину настајања и по посљедицама. У ратним условима јављају се смрзотине у облику perniones (промрзлине), congelatio (смрзавање), рововско стопало и urticarija e фригоре (алергија на хладноћу).

Perniones (промрзлине) су локалне инфломантурне (упале) лезије коже као реакција на дуже дјеловање хладноће и влаге. Промјене се јављају најчешће у касну јесен или рано прољеће и то код млађих људи. Усљед хладноће долази до сужавања ситних артерија и вена, а када се кожа загрије, усљед проширења истих јављају се црвенкасти, тјестасти инфлиртрати који свраб и жаре, или су пак болни. Локализација промјена је на кожи прстију шака руку и ногу затим на рубовима дланова и табана, на пети, на бутинама, носу и ушима.

Congelatio (смрзавање) је замрзавање коже ткива испод ње, па чак мишића и костију. Узрок су јако ниске температуре, повећана влажност ваздуха, тјелесни напори, алкохолизам и претходна слаба циркулација која потпомаже настојања ових промјена. Промјене се јављају на прстима ногу (најчешће мали прст и палац) и руку, на пети али и на ушима, носу, бради или образима. Ови дијелови постају прво хладни и безболни а затим кожа добија беловоштану боју праћено са сврабом и печењем и траје неколико часова. У следећој фази, долази до појаве була (пликова), пуцају при чему долази до одбацивања смрзнутог ткива уз јаке болове који могу да трају и више недеља. Прогноза је лоша ако смрзавање захвати мишиће и кости. Рововско стопало је смрзавање које је често присутно у војника као посљедица дуже изложености хладноћи, вјетру, уз влажну, тијесну обућу и непокретност удова. За разлику од смрзотина које се јављају послије неколико сати излагања хладноћи, код рововског стопала дејство хладноће и влаге је много дуже. Први симптоми су бол и неодређене парестезије трнци. По скидању обуће стопало је хладно, блиједомодрикасте боје и отечено, а потом убрзо појавом була (пликова) са оштећењем површног слоја коже, чиме кожа постаје подложна инфекцији. Уртицарија е фригоре је копривњача која настаје послије излагања коже изузетно хладном ваздуху или води.

Лијечење се састоји у пружању прве помоћи, опште медицинске помоћи и хируршке помоћи.

Прва помоћ се састоји у скидању влажног одијела и обуће, утопљавању, топлим напитцима. Смрзнути део треба нагло загрејавати потапањем руке или ноге у топлу воду (36 Ц) уз активно покретање прстију, шака и стопала. Загријавање се може вршити и топлим ваздухом. Забрањено је свако трљање смрзнуте регије због накнадног оштечења коже или инфекције, не отварати.

Општа медицинска помоћ се састоји у одржавању константне топлоте организма, давањем топлих напитака и калоричне исхране те вазодилататора, витамина Б1, антибиотика и аналгетика по потреби.

Хируршка помоћ се састоји у хируршкој обради оштећене регије по принципима који важе за примарну обраду опекотина.

Профилакса смрзотина је много важнија од самог лијечења. Она се састоји у првом реду у ношењу топлих чарапа, рукавица, поткапа а код јако осјетљивих војника употреба масти против смрзотина (Ung. Contraperniones), те посебну пажњу обратити на одржавање обуће (подесна и суха). Посебно се скреће пажња на беспотребно и дуготрајно задржавање вани на ниским температурама као и дужа непокретљивост на мјесту, употреба алкохола, јер све то погодује стварању смрзотина.

Из службе заштите менталног здравља

ПСИХОТРАУМА - ШТА ЈЕ ТО

Један од најзначајнијих медицинских феномена који прате савремена ратна стања је психотраума. Она у свим ратовима, вођеним у посљедњем стољећу, представља озбиљан проблем са којим се сусреће санитетска служба. Особито овај проблем добија на актуелности у корејском, вијетнамском, те арапско-израелским ратовима. Савремена психијатријска литература обилује подацима о учесталости, клиничкој слици и исходу психотрауматских поремећаја, са јасном тенденцијом ка повећању учесталости у сваком "новом" рату. Са становишта онеспособљавања бораца, привремено или трајно, за ратна дејства, психотраума долази одмах послије ратне ране, заузимајући мјесто знатно испред других болести. Чак и заразне болести које тако свесрдно прате ратне пошасти, по учесталости у савременим ратовима заостају у учесталости за психичким поремећајима који се јављају у току ратних дејстава.

Психотраума је стрес који по интензитету и трајању знатно надмашује адаптивне могућности психички претходно уравнотеженог човјека. Зашто долази до психотрауматизма учесника у ратним догађајима?

Рат, као комплексна социјална појава у својој суштини дубоко је антиљудски. Он угрожава све основне људске вриједности: биолошке, социјалне и економске. Савремени ратови се воде све савршенијим оружјем, које могућност погибије и тешких рањавања чине врло учесталим. Истовремено се чешћа је употреба и оружја за масовно уништавање, премда је њихова употреба забрањена међународним конвенцијама. Усавршавање и масовних средстава јавног комуницирања отвара посебно поглавље борбених дејстава, раније непознат, а то је психолошко-пропагандни рат. Тим обликом непријатељског дјеловања борци се доводе у специјално стање појачане осјетљивости, које их онда чини врло подложним психотрауматизму. Грађански рат, а специјално вјерско-етнички рат, чини најкомпликованију психолошко-социјалну ситуацију од свих познатих врста ратова. У тој врсти рата губи се граница између фронта и позадине, тако да најтеже посљедице таквих ратних дејстава трпе цивили, особито дјеца и старије особе који су вулнерабилнији на психотрауматизам. Због немогућности да у сигурну позадину обезбиједи породицу и борац у првом борбеном реду је изложен појачаној стрепњи, која га онда чини подложним за настајање психотраума.

Чини се да су се у овом рату, који се води на нашем простору, стекли сви услови за масовну појаву психотрауматизованих. Међутим, досадашње стање оповргава такве закључке. Психотрауматизованих међу учесницима непосредних борбених дејстава има знатно мање од процената који се описују у литератури. Нешто већи проценат је психотрауматизованих међу цивилним становништвом, премда и у тој категорији знатно испод уобичајених процената за ову врсту рата. Зашто је то тако?

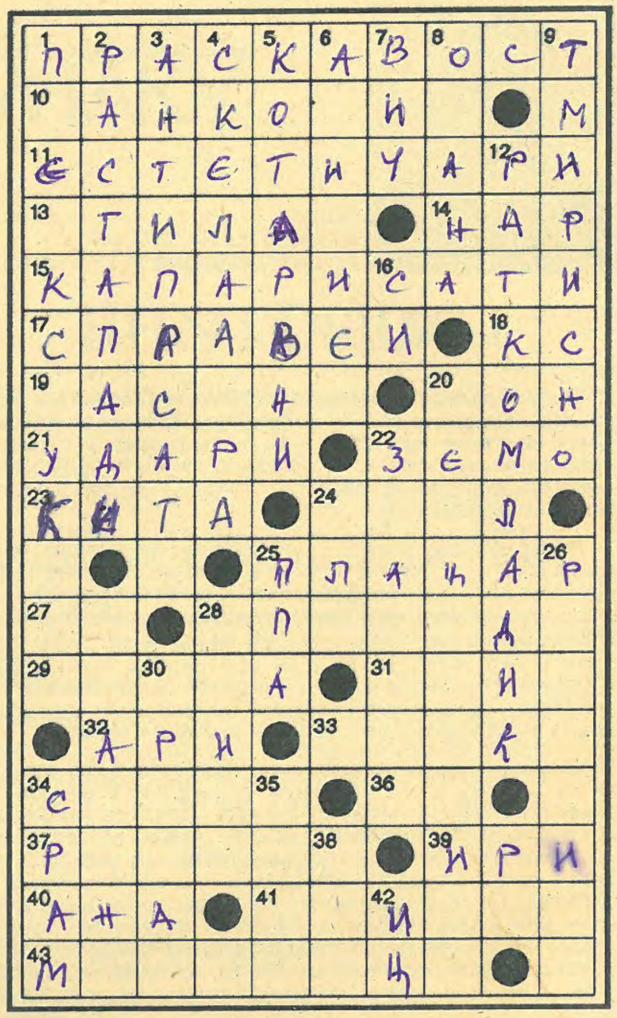
Једноставан одговор на ово питање није могућ. Остаје за нека будућа сретнија и мирнија времена да се овај феномен истражи и подробније анализира. Као један од путоказа у ком правцу треба усмјерити истраживање је анализа познатог узрочног ланца у епидемиологији психотрауме који чине: психотраума, човјек изложен психотрауми и средина у којој се појава одиграва. Постојање психотрауматских доживљаја је несумњиво, али реакција на психотрауму зависи од друга два фактора овог ланца, а то су човјек као објекат са свим својим биолошким, психолошким и социјалним карактеристикама и макро и микро-социјална средина у којој настаје психотрауматизам. Човјек нашег поднебља у свом историјском насљеђу носи врло значајну "ратничку" црту, са културолошким култом јунаштва. Висока свијест о томе да се овим ратом брани право на голу биолошку егзистенцију знатно диже индивидуалну отпорност јединке на дејство психотрауме. Чињеница да се рат води за заштиту властитих живота и домова, на терену који се познаје буквално до задње стопе, са саборцима у које се има повјерење и за циљеве који су до краја јасни, нашег ратника неупоредиво издваја од војника из корејског, вијетнамског или авганистанског рата.

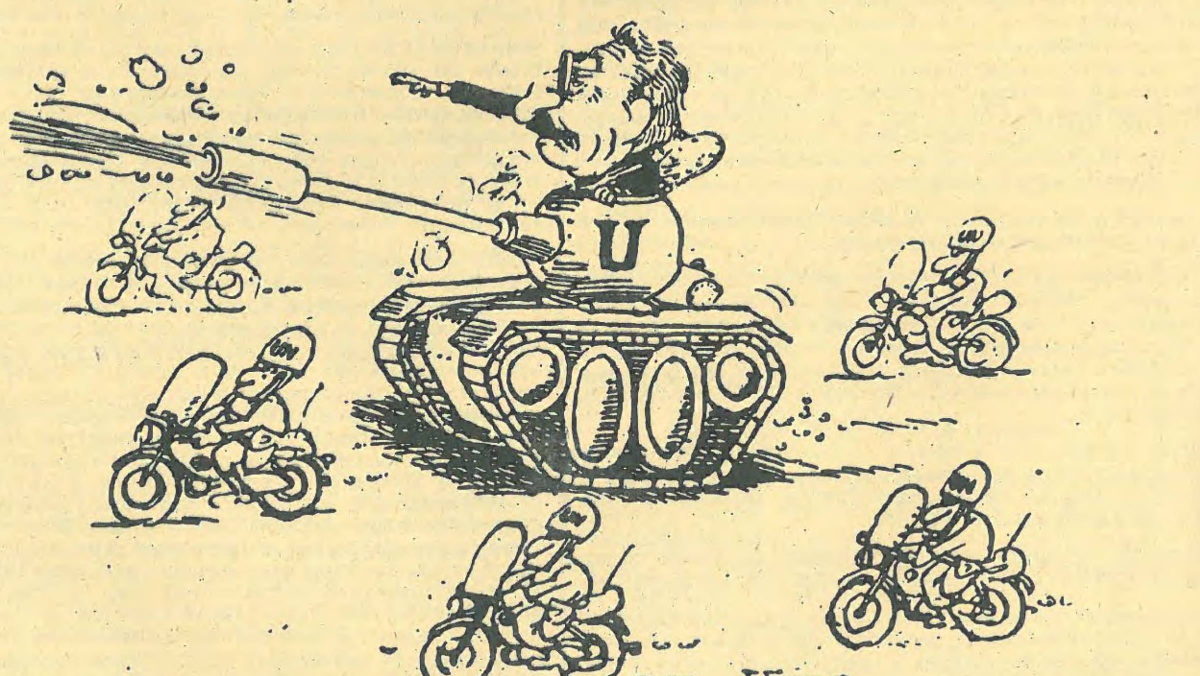
Утицај средине, која високо рангира ратно јунаштво не оставља пуно простора за настанак психотрауме. Наше досадашње искуство је из наслова: Психотраума, што то би?

УКРШТЕНЕ РИЈЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1. праскаво; 10. Наш књижевник, Светолик, 11. Који се баве лијепим; 13. Израђивач налив-пера, 14. Јужно воће, шипак, 15. Давати капару, 17. Направе, 18. "Коњска снага", 19. Италијански астроном, Ђакомо, 20. Бранилац (мађ.), 21. Нападни, насртаји, 22. Земљак од мила, 23. Тарзанов мајмун, 24. Грљење, загрљај (пјеснички), 25. Онај који наплаћује плацарину, 27. "Црвени крст", 28. Заједно, напоредо, 29. Врста папагаја, 31. Албанско мушко име, 32. Мјере за површину, 33. Стојанка од миља, Стоја, 34. Туга, 36. Глумац Монтан, 37. Дроњаво, подерано, 39. Језеро у Америци, 40. Далматинско женско име, 41. Свештеник, јереј, 43. **Српска планина** (ратиште).

УСПРАВНО: 1. Врста спортискиње, 2. Отапати, 3. Врста вјетра (мн.), 4. Сплаварка, 5. Становници Котара, 6. Провирити, 7. "Ветеринарски институт Чачак", 8. Женско народно име, Илинка, Ића, 9. Ароматично, 12. **Командант Војске Републике Српске**, 16. "Сисак", 20. Српска кршевита област (ратиште), 22. Сагоријевати, жарити, 24. Болестан (грч.), 25. "Противпожарни апарати", 26. **Српска легендарна планина** (ратиште), 28. Страно женско име, 30. Дјело М. Крлеже, 34. Стид, 35. Жив (фр.), 38. Злато (мн.), 42. "Информативни центар".

Тешо ЂОРКОВИЋ

О културним догађајима у Бањалуци

ПОРУКЕ СЛОБОДЕ И СТВАРАЛАШТВА

Захваљујући истинским ствараоцима, ентузијастима, културни живот града и у Републици Српској значио је повратак крајишкој ријечи, духовности и традицији

Без обзира на ратне услове, Бања Лука је протеклих годину дана била град мира. Посленици културе и умјетности наставили су дјелатност у новим условима рада, а вриједне музејске, архивске и галеријске збирке, међу којима су и дјела прве категорије, заштићена су за будућност. Уз обиљежавање јубилеја, организоване су манифестације умјетности, редовни културни живот у институцијама и на гостовањима, за борце и културну публику, уз учешће књижевника, умјетника и глумаца, окренутих крајишкој ријечи и хуманим порукама живота.

Стогодишњицу рођења Иве Андрића обиљежиле су све школе Републике Српске. Уз августовски, 27. Кочићев збор и подсјећање на ријеч Петра Кочића, значајан у култури града је и поетски конкурс са крајишком тематиком, завршен у новембру. Организовао га је приватни издавач "Цел-папер", а власник је књижевник Предраг Бјелошевић. Прву награду за "Крајишки триптих" добио је књижевник Ранко Павловић из Бање Луке.

Иако овогодишњи Књижевни сусрети на Козари нису одржани, жири је за лауреата награде "Скендер Куленовић" прогласио познатог књижевника и хуманисту Добрицу Ћосића за цјелокупно књижевно дјело. По традицији добитник треба да засади дрво мира у Алеји на Мраковици, поред бисте књижевника Скендера Куленовића, аутора познате поеме настале у слично вријеме прије педесет година.

Почетак и крај године обиљежили су музички таленти, истински заљубљеници умјетности. У Народном позоришту Босанске крајине приређен је 8. фебруара концерт виолинисте Стефана Миленковића, који је одушевио публику интерпретацијом Вивалдијевог дјела. Организатор је била агенција "Арион" из Бање Луке. Претходно, друштво "Змијање" одржало је књижевно вече поводом објављивања првенца, књиге Борислава Драгичевића

У културном средишту Републике Српске и у ратним условима достојно је обиљежена стогодишњица рађања Иве Андрића

"Чудан неки човјек". Уз изложбе, у Дому културе, Народној и универзитетској библиотеци, као храму књиге, музејску поставку "Одјећа, накит и вез" са богатством народног стваралаштва, приређена су предавања, представљене нове књиге. Изложбу "Акварели и цртежи из фундуса Умјетничке галерије" током године видјели су и бројни инострани гости ове савремене галерије која посједује вриједна дјела познатих умјетника из земље и иностранства. Два занимљива предавања одржао је неуморни путник и истраживач Емир Боснић приближујући нам далеке, блиске земље, под називом "Од Катмандуа до Кендија". У марту је свечано обиљежен 8. март, уз наступ пјесника, празнични стих и музику.

Колажни програм под називом "И смеха деци" по пјесми Драгана Лукића, са луткарима и бањалучким књижевницима Ранком Павловићем и Исметом Бекрићем, био је прилика да се представи и нови лист за младе

Одјеци ратне стихије утицали су на ток културних догађаја у другој половини године. Захваљујући умјетницима зближиле су се двије Крајине. Бањалучанка Радмила Смиљанић, оперска умјетница, одржала је концерт и дио хонорара поклонила "Колу српских сестара". У Дому Војске Републике Српске приређено је више ликовних изложби ратних фотографија и докумената, а организована је и манифестација "Ратници - умјетници". Крајишко Народно позориште било је чест гост у Србији и Книнској крајини, на манифестацијама "Нушићеви дани" и "Вуков сабор".

Академски умјетник Љубомир Гајић приредио је у протеклој години четири самосталне изложбе и изложбу икона. Обновљен је и рад Српског пјевачког друштва "Јединство". Кочићев збор спојио је дјеловањем и организацијом Козару са Змијањем, народ и Војску.

Уз ликовне изложбе из Книна, приређене у бањалучком Дому културе, сарадња ликовних умјетника двије Крајине потврђена је заједничким учешћем у Ликовно-еколошкој колонији на Бардачи. Позната и у свијету, колонија је за продате слике, углавном војвођанских умјетника, обезбједила средства за куповину уџбеника и школског прибора за дјецу палих бораца.

Културна Бањалука 1992. године завршена је концертом ученика Музичке школе "Владо Милошевић", празником музике.

Јагода ПРЊА

ДОБРОВОЉНИ ДАВАОЦИ КРВИ:

Свака кап драгоцјене течности значи спасен један живот

Фото: М. МУТИЋ